

(30) In con congregationibus qua facta sunt super . 4 . illas primos capitulos multa
et varia dicta fuere a patribus circa quest, illam de pastorum residentia, cui
(ingr) iuris esset, diuini an humani, et ne obliuioni omnia uel plurima eorum
tradantur, visum est quest, illam tractari debere in hunc modum

Sensus imprimis quest, hic est an Patriarcha Archiepi et Epi alijs inferiores pas-
tores, deniqz an omnes illi quibus comissa est animarum cura, illamqz acceptam
voluntarie seu libere per se ipsos residere teneantur personaliter in suis ecclesijs
munusqz pastorale agere, et ipsas oves sibi commissas pasce precepto Christi
seu iure diuino uere proprie et immediate? hic (ingr) est sensus in quo questio
tractabitur

E Ex quo liquet iure humano et ecclesiastico teneri extra dubium esse, et certum apud
omnes. aequè etiam certum est didos pastores omnes iure diuino teneri curam
habere laborare et curare ut munus pastorale adhibeatur omnibus, itaqz pascan-
tur uerbo et sacramentorum ministerio et exemplo. modo hoc fiat per ipsum et
personaliter, modo per alios - quod hoc (ingr) sit iuris diuini, imo naturalis
et est humani nulli dubium esse pot, ueluti nec est. Status . 2 . q. hic est, an (ingr)
per se ipsos personaliter nisi uera et legitima causa impediatur, didum pasto-
rale munus, exhibere teneantur

Quesitum est et de Patriarchis Archiepis et alijs, et non desumo ipso Pont, ex eo etiam
qz nunqz uenit indubium quin summus ipse Pont, Diuino iure et Christi precepto
teneatur illo dicto Christi pasce oves meas, quod quidem et Petro et uicis suis omni-
bus successoribus preceptum fuisse nulli unqz dubitarunt sed an in Petro ipso omni-
bus Epi et inferioribus pastoribus idem quod Petro iussum fuerit a Christo nonnulli
dubitarunt

D Dubium hoc et questionem, credunt nonnulli, ex hac alia pendere sint ne Epi omnes
uere proprie et immediate a Christo instituti et an ab eo sit eorum potestas aequè ac
Petri uel eius successorum potestas, ac ita immediate ut Petrus ipse et sui successores
ab eodem sunt instituti, quod est querere an Episcoporum potestas sit iuris diuini seu
a iure diuino, uel an a summo Pont, hanc habeant immediate, et ab eo et a Christo mediate
copitant. n. si Episcoporum potestas et iurisdictio est, a summo Pont, immediate et sic imme.

actio obligationemque residendi et per se ipsos munus suum exercere 240
di, iuris esse humani et non Diuini, et e contra si eorum potestas et iuris 175
dictio sit immed^{te} actio, erit et obligatio Ethici precepti et sic iuris di
diuini

Et quia multi etiam ex patribus esto crederent residentiam personalem esse iu
ris diuini, aserebant tamen, aut non expedire aut non necesse fore, aut super
fluum esse id declarari et definiiri per sacrum concilium, et hoc quidem
diuersis respectibus et considerationibus alij .n. dicebant non nihil forte de
rogari hac declaratione dignitati et aucto^{ti}, sum, Pontis ac perinde debere
illum prius consuli, et in adeo graui et ardua, nonnulli vero non de ore (aiebant)
tan sero post .1562. annos hanc rem tractare et inuisurum nos esse here
ticos qui veritatem adeo certam disputationi et dubitationi subijciam,
alij forte non habentes animum residendi et sub pretextu dispensationis ha
bita a Pontis, excusatos se esse a personali residentia credentes, volebant hanc
rem definiiri, imo et aliqui repugnante conscientia eo quod viderent rem hanc
displicere Pontis, et legatis subterfugia querebant, asserentes id debere differri
in aliud tempus cum agendum esset de dogmatibus aut de sacramen
to / ordinis.

Ideo (ingressus) tractabimus et id quod precipuum est an. scilicet. haec obligatio sit
iuris diuini et naturalis et, an tamen humani et deinde et .2. loco an illo
premissis et concessis seu habitis probatis, expediat sit utile, imo necesse illam
definiiri et declarari per sanctam synodum.

Sed quia nonnulli ex patribus qui inter eruditiores numerabantur dicebant id
non esse necesse, ob id quod ius humanum ecclesiasticum ita obligat pa
remque vim obligandi habet sub pena etiam peccati mortalis sicut ius
ipsum diuinum, et quod qui non resident, et sic non obediunt iuri hu
mano seu ecclesiastico ita obliganti, neque et obediunt iuri diuino explici
to veluti innumeri homines non obediunt preceptis decalogi, et fuit pri
mus qui hoc dixit magna vi et conatu scilicet thomas ord, predicatorum Episcopus
Lauen^{is} hac (ingressus) de causa ut huic obiectio et satisfiat antequam ad questionem

per conclusiones respondeamus id breuiter praeuertemus, quid ius diuinum sit
et humanum, quod tunc distet ac differat et in quibus lex diuina ab humana et
ecclesiastica et quod magis referat ob multa obligationem aliquam et legem im-
mediate esse a deo et Christo uel a ratione et naturali, aut ab homine etiam si sit
Summus Pontifex

Ius Diuinum est quidquid Deus immediate precipit siue per se ipsum siue per alium
dum ipse sit author iuris et qui precipit et quod quicquid natura seu ratio natura-
lis dedit, itaque homines naturali lumine agnoscunt esse debitum, et se tenent ad
id faciendum uel cauendum, deus ipse natura author precipit, omnis. n. lex
natura et naturaliter hominibus impressa a lege dei eterna derivatur, ideo ideo
ius natura ius diuinum est, sed quod aliqua et deus instituit et precipit quae
luminis naturalis vires, excedunt, neque illo lumine agnoscuntur, sicuti neque finis
super naturalis in quem ordinantur, ideo hoc et ius diuinum est, et non sit na-
turale, et solet vocari ius positium, quasi super additum seu super positi-
um iuri naturali et non huiusmodi mentibus naturaliter impressum, innotescit aut
nobis hoc ius per sacram scripturam seu per ecclesiam hac ratione nobis proprie-
tem illud tanquam sit a deo, per Angelos, Prophetas nomine dei loquentes, dicentes
hoc dicit aut precipit Dominus, quicquid. n. id uerum est, quod Dominus precipit non homo
uel nescio homo, illud ius diuinum aut preceptum esse dicimus. Humanum
aut ius illud esse dicimus cuius homo author est, non Deus immediate, licet
hoc ipsum quod homo iubeat, a deo habet uelut. n. creatura aliqua immediate
a deo sunt, producantur uel creantur, aliae aut non nisi mediantibus causis
secundis sic et precepta aliqua dei sunt immediata, ut de quibus Paulus, dico
(inquit) non ego sed Dominus alia uero ab hominibus sunt, ut de quibus idem Paulus
dico Ego non Dominus

287
Distat aut non parum lex Diuina et humana et possunt differentie reddu-
quatuor praecipue, quas S. Tho, doctissime colligit ex illo Ps. 118. lex Domini in-
alata, conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam praestans paru-
lis, quibus uerbis et excellentia continentur quibus lex Diuina praestat humanae

241
176
2^a illo primo verbo lex Dni immaculata, i. nullam peccati turpitudinem
permittens, sed omnem puniens, quod quidem lex humana non pot, s. n. vellet
omnia mala auferre multa et bona tollet, et boni communis utilitas impe
diatur, quare ut nullum malum non punctum et non prohibitum rema
neat, nec^m fuit legem diuinam superuenire, que omnia peccata prohiberet.

2^a differentia continetur verbo illo conuertens animas, eo q non solum exte
riores actus, sed et interiores lex diuina dirigit precipit aut prohibet, lex
vero humana non tm pot, qz de his pot homo legem facere tm, de quibz pot
iudicare, hec aut sunt exteriore actus non interiores, qui latent, non ergo
attingit perfectionem virtutis, que consistit in multis qz actibus, lex ipsa huma
na attingit uero diuina. 3^a Diff^a continetur verbo illo, testimonium Dni fi

dele, quo continetur certitudo veritatis et rectitudinis ipsius legis diuina
que non est in lege humana, propter in certitudinem magni iudicij de rebus pra
cipue contingentibus et particularibus, circa que contingit diuersa esse iudi
tia hominum, ac ex illis diuersas et contrarias leges procedere, quare ut ho
mo absqz omni dubitatione scire posset, quid ei esset agendum, quid vitandū
necessum fuit, ut in proprijs actibus lege diuinitus data, qua constaret illum exa
re non posse, dirigeretur. / 4^a aut d² continetur illo verbo sapientiam pres

tans paruulis, in q^o tum lex diuina ordinat hominem ad finem supernaturalem
et diuinum qui excedit proportionem et vires facultatis humanae, atqz illo
non accedit lex humana, nec finem illum attingit immediate, sed lex tm diui
na aut super naturalis, que proportionat fini ipsi supernaturali. et pnt
quatuor hac differentia reduci ad quatuor genera causarum. 1^a ad genus causa

materialis. 2^a ad genus causa formalis, 3^a ad genus causa efficientis. 4^a
ad finalem causam. / vt sic 4^a generibus causarum prestat diuina lex ipsi
humana, et quantum 4^a haec causa legis diuina prestant illis legis hu
mana, tm lex ipsa diuina prestat humana, quam sententiam alias est. 8.

Tho, habet nam, 1^a 2^a q. 99. ar. 3. inquit, lex diuina principaliter instituit
vt ordinet homines ad Deum, humana uero homines ad inuicem illud aut

homines. β . ordinare ad Deum. Scopus precipuus est et ultimus utriusq. hoc
 aut id est homines ordinari ad inuicem consequens est et sub illo, scopus diuini
 na legis, Primus aut et immediatus humana legis, eandem sententiam habet
 ar. 4. et. q. 100. ar. 2. s. et. q. 93. ar. i. ubi ait finis legis diuina felicitas
 aeterna, et hominem inducere seu perducere ad hunc finem, humana vero
 legis finis temporalis tranquillitas ciuitatis est, cohibet. n. adus exteriores quibus
 potest perturbari. / Et esto lex humana ecc. attendat et intendat finem super
 naturalem, potiusq. ciuili et politica virtute tr. propria, et ut humana est et hinc
 non immediate attingit illum finem, nec homines sufficienter dirigit in illum, sed
 virtute ipsius diuinae legis. ex his facile imotes. cit. β ti refferat, lege diuina an
 humana aliquid homini precipiatur, et perinde β ti et refferat pastores animarum
 huius precepto / an hominis ad munus suum pastorale teneri, sunt. n. leges diuinae
 aeternae perpetuae immobiles seu immutabiles seu indispensabiles, omni consuetudi
 dine in opp. m. perscriptibiles, semel. n. loquitur Deus et 2. id ipsum non ceperit,
 q. semper et perpetuo loquitur, sunt. n. verba ipsius aet. et infabibilia perpe
 tuaeq. veritatis, sunt e contra leges humanae temporales mobiles seu mutabiles in
 extra ac variabiles veritatis dispensabiles a consuetudine debiles valet. n.
 consuetudo aduersum quamcuq. legem humanam, habentem diuinae leges vim illam
 obligandi prope infinitam, infinitus est. n. legislator, a quo vim illam immediate
 sortiuntur. humana vero ab homine illarum auctore vim et potatem obligandi ha
 bent quare finitam et limitatam. Et licet multae leges humanae sub pena et peccati
 mortalis obligent, id tr. non ab homine ut sic immediate sed a conformitate et con
 sonantia cum lege et vo. diuina habent, diuina vero proxime ab ipso deo

qui negat differre fuit et q. dubitatum ut habet person. tracta. de vita sp. uali, obliget ne lex humana ad
 lege diuina aut
 humana in ore obla possit sub pena peccati mortalis, esto iam nequeat hoc dubitari, et tr. neq. suot
 gationis confundit q. neq. antea licuit dubitare nec dubitatum fuit teneant ne pastores et prelati
 scilicet. distinguit et tollit
 ordinem ecc. hierar. tima assante causa) personaliter residere, et perse ipsos munus pastorale exercere
 chia et Dionis, dicitur
 qua p. chris. Apli de in Sub pena peccati mortalis, quod euident sig. est, semper pro certo et rato haberi
 de. 3. successores posu lege diuina et christi precepto eos teneri, et hoc satis contra illos qui nihil differre a se
 erunt

242
177

Legem ne Diuina an humana scirent prelati teneri ad residentiam pariterque
vim obligandi duas illas leges habere. Et quisque attentè considerare voluerit
quod amor ipsi Deo pre hominibus debeat, quantaque suis legibus reuerentia
et honor pre humanis ipsis legibus, et quanto maius adiu^m, Lex ipsa Dei que
lex mentis amoris et spiritus est, hominibus prestat ad illam met exhibendam et
ad implendam. Lex ipsa hominis et humana, non difficile intelliget, uno
experimento cognoscat et fortius et intimè moueat consideratio et iudicium hoc
Deus hoc precipit et Christus iesus, quod illud homo precipit, non Deus
Contemnendum. preest quod illi patres aserebant, homines et contra legem Diuinam au-
dacter peccare, ut contra Decalogum, et grauius non residentes peccaturos, si
res hoc iuris diuini declararet esse. P. n. et ipsis contradicunt sibi,
nam si grauius peccabunt, ideo est quod Lex Diuina maiorem vim et potatem
habet obligandi. deinde inconsulte deus fecisset suas leges hominibus pro-
mulgando, eademque saepe repetendo iuxta id Esa, 28. manda remanda
inconsulte et legislator ciuili et ecclesiasticus ead et prohibendo quod Lex Di-
uina prohibet ut symoniam uxorem et reliqua, et suas quidem leges sepeissi-
me inculcando et renouando, inconsulte et sacra fecissent concilia multa
que legis erant tamen humana, aut uelut talia credebantur ab hominibus
Diuini esse iuris definiendo, ut uocalem confessionem septem sacramenta, et
et multa alia. immo ex patribus accusabant Episcopum Mutinensem
quod dixisset diuinam legem et humanam finibus differere, cum (ut dictum iam est)
sententia sit Diuini thome, et uerum dictum / ad quod et facit quod est omn-
ium ultimum et quod dicitur determinatum finis rationem habet, ut habet omnis
terminus cum lex ergo diuina et humana obiectis et terminatiuis et formalibus
differant, quod rationes obiectorum formales quas attingunt necessum est differere, quod
diuina rationem super naturalem suam attingit, non aut sic humana lex, conse-
quens est diuinam legem et humanam finibus propriis et immediatis differere ut
virtutes morales habent proprios fines immediatos penes quos differunt, ut sunt
bonum iustitiae, bonum fortitudinis, bonumque temperantiae, esto unus sit ultimus
finis omnium earum, legisque diuinae et humanae, immo omnium rerum creaturarum
ut bonum est, per efficiens earumdem, unusque primus motor.

iam ex his premiffis questioni ipsi Principali quatuor conclusionibus res pon-
demus. et earum prima sit.

Praelati omnes seu pastores iure naturali, quare est et Diuino (qn̄ omne naturale di-
uinum est) perse ipsos pastorale munus agere et personaliter residere tenentur.

^a 2. Concl^a. idem prelati seu pastores curam animarum habentes iure diuino consti-
tuti sunt, eorumq^{ue} potestas a chr̄o immediate est, sicuti et Petri eiusq^{ue} successorum.

^a 3. Concl^a. iure et Diuino positio (ore chr̄i Apostolorumq^{ue} et sacris litteris expre-
sso, aut ex his euidenter deducto, didi pastores perse ipsos et personaliter munus
pastorale exhibere et residere (causa legitima casante) tenentur.

^a 4. Concl^a. et si didi prelati seu pastores non essent a chr̄o immediate instituti, nec ab
eo esset immediate eorum potestas, tñ obligatio personaliter residendi, et perse
ipsos munus suum exercendi, legitima est casante causa, et iuris diuini et christi
precepti est.

has Conclusiones primo probabimus, deinde argumenta aduersariorum contra illas
non difficile soluemus.

Ad primam igitur deueniendo conclu. non obstat imprimis munus hoc pastorale spiritua-
le esse, salutemq^{ue} animarum et finem supernalem concernere quo minus obligatio ad
illud iuris natura esse possit veluti habito chr̄um hominem uerum, Deum quoq^{ue} uerum
esse, qua quidem veritas supernalis est, ea tñ premisa hic homo chr̄us est. Super
omnia venerandus totq^{ue} corde diligendus est iure, (ing^{ue}) ac legi naturali, ita et habi-
to pro certo munus ipsum prelatorum in finem illum beatum, felicitatem (ing^{ue}) si-
premam tendere, ad illamq^{ue} adipiscendam esse nece^{um}, naturalis obligatio ac nece-
sitas insurgit in acceptantibus voluntarie tale munus, ut illud perse ipsos exercent
tue, et tanto n̄abus est ius, quanto prestat anima eiusq^{ue} salus, corporis salus
omnibusq^{ue} alijs inferioribus - hoc ergo premissis - Probat^{ur} concl^a

imprimis illud est naturalis iuris seu legis, quod homines naturali ratione et lumine
predicti omnes et comunitex iudicant esse debitum, sic est in proposito, nullus. n. aut
hominum, qui re hac intellecta et credita, non id asserat, ut veluti est extimatum
ipsis, nominumq^{ue} notione sufficienter constat, si q^{ue} una ex illis propositionibus, quas
quis auditas intellectasq^{ue} statim probat et si nulla esset scriptura, qua hoc diceret, et

sed fide illa tm̄ supposita felicitatis aeternae, et cognitione habita muneris
ipsis pastorici, eius deniq̄ connexionis et necessitudinis ad finem eundem

243

Deinde semper et ubiq̄, omniḡ tempore et apud omnes homines etiam ethnicos
quoquomodo suos haberent, sacerdotes fuit creditum et pro certo habitum eas
teneri munus suum exercere, quod vel voluntarie aut ob stipendia acceperunt
eosq̄ male agere, ac vituperio dignos esse, qui suscepta munera negligentex
fraudentex aut iniqué agerent. haec autem omnia nota sunt evidentes iuris
seu legis naturalis.

Præterea ante omnem legem et statum hominum, imo omni humana lege sublata
pastores quibus animarum cura est imposita, ab illisq̄ suscepta, non ea agere que
salus animarum exigit, non residere et pascere oves perse ipsos, (legitima et
sante causa) est malum iniustum et iniquum, non. n. est ad raphorum sine
indifferens neq̄ bonum (ut evidentissime constat, malum ergo, quare et lege
aliqua seu iure prohibitum, et contrarium præceptum, quare naturalis lege quod
quidem verum est nedum in hoc munere altissimo, et excellentissima arte verum
et in omnibus alijs officijs et mechanicis, veluti rex et in suo regno, eodem iure
residere tenetur præfectus in urbe, Pastor et cardum, pater familias quicunq̄
et demum artifex quicunq̄, quicunq̄ et homo munus quodcunq̄ seu officium
suscepit, ad idemq̄ se obligavit pro quo exercendo singularis persona indus-
tria eligitur et queritur ut eiusdem generis et rationis, licet non eiusdem
gradus sint omnes dicta obligationes, nequid peculiare habent animarum
pastores hac iure præ alijs, sed altissima præ omnibus obligatione uti mu-
nus est altissimum infinitiq̄ momenti

Nomina. P. quae auct̄ ipsijs pastoribus ab scriptura sacra imponuntur, illorum
q̄ propria sunt adeo aperte eorundem obligationem adionesq̄ perse ipsos
exercendas indicant ut nullus qui eorundem nominum significationes capiat po-
ssit ullomodo hac de re dubitare vocantur. n. in sacris literis, et vere sunt
aut esse debent, Pastores, doctores, huc, sal, duces, patres forma gregis, ad-
vocati, doctores, gubernatores, Epi, curatores prelati, multisq̄ alijs nomi-
bus similibus, speculatores, operarii, quae omnia evidentissime indicant etsi
constant off̄ perse ipsos quorum sunt nomina adhibenda, ut constare poterit

unicuique qui nominum significationes peculiariter consideraverit, veluti an
lux per aliud, alia ipsa possit illustrare, et sal nisi per se ipsum condere, fore magis
per quid aliud adesse, et sic de omnibus alijs

Nomen deinde sacerdotis quo apud Antiquos et sanctos doctores epi communiter
significabant, sicut dum beatus Chrisostus, dicit de sacerdotibus pauci salvantur
quippe obstrictissimam eorum obligationem, tres dicunt habere etimologias, est
Sacerdos .i. Sacerdoans, sacra dans, sacerque dux, que tria eorum munia prae-
cipua indicant. tenetur .n. verbo et doctrina sacrae seu sacramentorum exhibi-
tione seu administratione, opere deinde et ex oves populumque sibi commissum per-
cere. / exempla et omnium aliorum officiorum quae in xpi. sunt eorumque artificum
hanc pastorum obligationem a maiori et fortiori ar^{to} concludunt, quando haec
ars animarum gubernationis omnes alias eminentissime continet si .n. rex in regno
prefatus in urbe, dux in exercitu, naucleus in navi, pater familias in domo, et in
familias et, advocati iudices, denique omnes suis locis ac muneribus exercendis
legitima osante causa tenentur, multo fortius quibus animarum salus comissa est
quanto munus hoc altius est minusque per alios exerceri potest, quare hi pastores
(ing^o) maiori diligentia ac examine pra alijs omnibus eliguntur aut eligi debe-
rent ut in quibus peculiariter magis, arduisque singulares industria excellentiss
conditiones eligantur et requirantur

Et si unicuique Deus mandavit de proximo suo quod mandatum seu preceptum
nemo naturale esse dubitavit quod unicuique et semper preceptum quanto magis
credendum est unicuique pastori de cibus suis eorumque spuali salute mandasse

Quale deinde opus iure omni humano sublato, residere utiliter et profue iudicab-
tur non ne bonum iustum equum et debitum? lege ergo aliqua, quare natu-
rae dei est quale est c legitima causa osante, non residere? et omni iure huma-
no sublato nonne malum iniquum et iniustum contra legem ergo naturae
dei. estque praeterea munus hoc et opus animarum saluti aeternaeque felicitate
consequenda appime necesse. et dicitur non esse preceptum quissimum a deo. homi-
numque mentibus impressum? non expedit hoc ad optimum et prudentissimum
gubernatorem infiniteque sapientiae, ut iure adeo necesse. arduaque non sufficienter
quidam

Providet talis aut est Deus natura legisq; author

244
179

Comparant deinde et assimilantur pravi iniqui pastores et vis scripturae sacrae et asandis doctoribus mercenariis, furibus, latronibusq; ac lupis meretricibus suos infantes exponentibus, tyrannis inultisq; gubernatoribus, seordibusq; hominibus ac insuo munere negligentissimis omnibus deniq; hominum infamiq; pessimaq; nomina viduorum hominum et pravorum hominum loco sandissimorum hominum, quosq; sandissimum munus indicant imponunt, haec aut omnia, vere indubitate, ab omnibus credita est sandissimis doctoribus non probata obligationem hanc esse de iure naturali et dei lege certe vel ceu ipsis manifestissime ostenditur

Res praeterea tan ardua gravissima infinitiq; momenti qualis est haec horum fuit permisa demisq;? neq; Deus curavit per se ipsum disposuit neq; hominibus dimisit

Vnde et max^{ime} grav^{is}q; pena et arduissime ut excommunicationis suspensionis, depositionis, feudum amissionis, ac eorumdem perceptorum restitutionis aliarumq; castigationum non residentibus aut munus pastoricius iniquo seu sacerdotice exercantibus imponuntur. none apertum arg. est mag. esse piaculum, et non tm contra legem hominis, tot penas exhiberi, et tot tantasq; esse adversus iniquos pastores declamationes haberi? dubitarent ne sandi presules et pastores Athanasius, Basilius, Grego. Ambr, Aug, et re. liqui imo et dubitarent homines quosq; bono sensu et naturali lumine predicti imo et pravis et corruptissimis moribus in huius rei consilium adducerent? Evidens igitur est iuris naturalis esse hanc obligationem, ab illoq; emanare, et ex dicendis adiungendisq; his in aliarum conclus. confirmatione evidentius fiet et anteq; ad ^{am} 3. concl. deveniamus que aserit iure et divino positio seu naturalis teneri pastores residere personaliter et perse ipsos. 2. illam tractabim, que habet potatem Ep^{us} a christo fore immediate iureq; divino eos institutos ut Petrum eiusq; successores, eciam veritate credunt multi, 3. quoq; conclusionis veritatem pendere, esto aliter sit iure, sed tm ut illis hoc obm tollamus idclare ostendimus, christum (inq;) instituisse Ep^{os}, ab eoq; esse immediate eor^{um} potatem, adducemusq; imprimis huius veritatis in manifestatione, novi testamenti loca

Math. 16. et 18. et Petro et omnibus alijs A. p. t. s. promissit Christus daturum
se claves regni celoꝝ potatemqꝫ ligandi et absoluendi, et dixit tibi dabo
claves regni celoꝝ et quacunqꝫ liga, super terram &c. idem postea omnibus
quacunqꝫ ligaueritis et solueritis &c. non dubium quin ut promissit ita adimple
uerit, omnibus et dixit, ecce ego mitto vos sicut agnos, in medio luporum, et
Sicut misit me pater et ego mitto uos, luc. 10. omnibus et accipite spum̄ sanctum
quorum remiseritis peccata &c. ioan, 20. et ite in uniuersum mundum et predica
te euangelium omni creatura et. 1. cor, 12. et quosdam quidem posuit Deus in
ecc. 1. A. p. t. s. 2. Prophetas. 3. Doctores. ad Ephe. 4. et ipse dedit quosdam
de a. p. t. s., quosdam aut prophetas, alios uero euangelistas, alios aut pastores et docto
res ad consumationem sanctorum in opus ministerij in edificationem corporis ches
et adu. 20. attendite uobis et uniuerso gregi in quo uos spūs sanctus posuit Epōs
regere ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo. Sunt et innumera alia loca
in nouo testa. q̄ hoc quidem probant, et q̄ et illa et hæc quæ adducta sunt
ostendunt etiam iuris diuini esse præceptum personaliter residendi in confirma
tionem. 3. concl. reliqua adducentur, quæ et huic possunt seruire conclusioni et
quæ hic adducta illi 3. poterunt et inseruire eamqꝫ probant.

Constat. p̄. in ueteri testamento sacerdotes a deo institutos et electos imo et reges et duces
ut Moses et ioseph. saul. Dauid. Aaxon samuel et reliqui. cum ergo noui testame
ti sacerdotes et munere et dignitate præstent illis, non minus sunt a christo consti
tuti et positi

Nec obstat q̄ media electione aut ministerio hominum eligantur seu instituantur, quæ
minus a christo et Deo eligi et constitui dicantur, non. n. minus Mathias A. p. t. s. fuit
a christo Deo quam Petrus et alij, Paulus. s̄. et Barnabas, nec minus nicolaus et alij
uacuos electi aut magis habuerunt potatem a christo q̄ alij, qui uel a populo uel
a canonicis, uel a summo Pont. immediate iuxta diuersitatem et uarietatem tempo
rum fuerunt electi et eliguntur, hoc n. minist. hominum nec. est nequis sciri
poterat muneri, preterea q̄ a deo uocatus sit sed congruit et neasum est contra
re de dei uocatione extendi aliquo hominum minist. est enim hæc suauissima dei
prouidentia et dispositio seruata in electione regum Pontificum seu sacerdotum

Præterea si ministerium hoc medium et æconomia hominum obstatet quo-
minus sic assumpti dicerent a chro deo immediate constituti et positi; non
ita immediate Petri Successores. Ut ipse Petrus suam haberent potatem a chro
quæ nec aequè immediate in se Diuino haberent potatem et eandem ex
eque tenerentur, quando Petrus a chro ipso nullo medio hominum ministe-
rio fuit vocatus, alij vero media hominum electione, non aequè et im-
mediate Matthias et Paulus nam hic absq[ue] medio hominum ministerio,
ille aut non ita, fuit assumptus.

Deinde cum paucissimi aut nulli iam Epi creentur et consecrentur immediate
a sumo Pont, sed ex eius voluntate ab alijs Epi consecrentur et ordinantur,
non est immediate ab ipso sumo Pont, essent constituti, nec ab ipso proxi-
me et immediate haberent potatem, q[ui] si hoc non obstat quominus ab ipso di-
cantur instituti et constituti immediate et non obstat quominus a chro etiam
proxime habere suam potatem et ministerio. Papa medio illam ac-
cipiant

Præterea potas authoritativa et excellentia et ad hoc qd est instituire Epos illiq[ue]
dare potatem, atq[ue] ad omnium aliorum sacramentorum effectus, in chro est, ut
n. Deus est authoritativam habet potatem, et ut homo excellentem, alij omnes
et summus Pont, ministerialem tm; 1. ad cor. 4. Sic nos existimet homo ut mi-
nistros chri et dispensatores ministerioz Dei. adiones vero et effectus non minist-
ris seu instrumentis, sed precipuis agentibus attribuantur, chris. n. ut ait
6. Aug[ustinus] est qui baptizat, consecrat, ordinat et reliqua omnia quibuscunq[ue]
ministeris seu instrumentis utatur, neq[ue] minus ipse chris remittit peccata, qui
bus remittuntur medio baptisate seu absolutione, quam quibus solo verbo
ut dum dicebat remittuntur tibi peccata. illud enim expectat ad potatem
excellentem chri, q[ui] solo verbo absq[ue] usu sacramentorum conferat effectus
ipsorum met sacramentorum sicut et posse instituire sacra. et q[ui] eius
nomine possint confexi, et illis vim et efficaciam prestare, quam ex-
cellentia potatem que in his 4. consistit, nulli unquam communi-
cavit.

* Basiliius de vita solitaria, c. 23. hoc ab ipso Christo Dominus qui Petrum post se ecclesie suae pastorem constituit Petrus. n. (inquit) amas me pasce oves meas et consequenter omnibus pastoribus et doctoribus eandem potestatem tribuit cuius signum est qd omnes ex equo ligant et ab solvant quemadmodum ille

* in concilio magno Lateranen, et hz extra desumatur et fide catho. c. frimites. f. una vero dicitur, et hoc utiqz sacramentum nemo potest conficere nisi sacerdos qui vixit fuerit ordinatus secundum claves ecclesie quas ipse concessit Apstolis eorumqz successoribus Iesus Christus. / Ana cletus. pp. et habetur. 21. d. c. in novo testamento dicit Petrus pariter Apstoli cum eodem. f. Petro pariter consortio honorem et potestatem accepit. f. actio. / et. 6. q. 1. et Papa pio: c. oves pastorem suum nonne pretendant, plebs episcopi non accuset, nec vulgus eum arguat qd non est discipulus super magistrum, Episcopi. n. adeo sunt iudicandi qui eos sibi oculos elegit

* B. Ciprianus. lib. 2. Epist. 3. (inquit) neqz. n. aliunde hereses oborte sunt, aut nata sunt schismata qd inde qd sacerdoti Dei non obtemperat, nec unus in ecclesia ad tempus sacerdos et ad tempus iudex vice Christi cogitatur, cui si secundum magistreria divina obtemperaret finitas uniuersa, nemo aduersus sacerdotum collegium quicqz moueret nemo post Diuinum iudicium, post populi suffragium, post coepiscoporum consensu iudicet se, non iam Episcopi sed Dei faceret
Ibidem lib. 4. epist. 9. dicit credere qd inordinati et inerti sint qui ordinant quod aliud est qd credere qd non adeo, nec per Deum sacerdotes eius in ecclesia constituantur et loquitur de Episcopis. ibidem neqz hoc iado sed dolens profert, cum te iudicem Dei constituas et Christus qui dicit ad Apstolos ac per hoc ad omnes presbiteros qui Apstolis vicaria ordinatione succedunt, qui audit vos me audit et qui iudit vos me iudit. f. idem B. Ciprianus de simplici prelatorum tracta 3. nemo finitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida preuocacione exumpat, Episcopi unus est cuius a singulis in solidum pars tenet, ecclesia una est, qua in multitudinem latius incremento fecunditatis extendit quomodo solis multi radij, sed lumen unum et rami arboris multi, sed robur unum et naci radice fundatum: et cum de fonte uno riuuli plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur. undantia copia largitate, unitas in sexual in origine. f.

Quare sicut omnes radij, omnes rami, omnes rivi ab uno habent originem, 246
solar, arbore, et fonte aque immediate, ita omnes Epi ab uno chro. et videtur 181
alludere Ciprianus ad illud Iohannis participatione species, plures homines sunt
unus homo, ita participatione Episcopatus, omnes Epi unus Episcopus, et qui dicunt Pe-
trum fecisse Aplos Episcopus dicit locum in euang. aut sacra scriptura. ubi illos
fecit, et dicant quod egerit Christus luc. 22. math. et max. ultimo io. 20. et
quid spiritus sanctus die Pentecost, quibus in locis dedit omnem potatem, quam
apostoli habebant. / Et Ciprianus lib. 2. epist. 3. ad Cornelium inquit. nam
cum status sit omnibus nobis et equum sit ius ac iustum ut unius cuiusque cau-
sa illic audiat ubi est crimen admisum et singulis pastoribus portio gregis sitas
cripta quam regat unus quisque et gubernet rationem sui ad usum dno rediturus
ecce ubi explicatur illud de simpl. prela. tra. 3. Episcopatus. Unus est cuius a singulis
pars in solidum tenet per ista verba et singulis pastoribus portio gregis sitas
cripta et hec illa consonat. ^{me} conradelius episcopus cau. q. pte dixit po. ordi contra po. iurisdictionis

* B. Aug. lib. 2. contra Cresconium grammaticum. c. 33. et. 34. 35. ac. 30 vocat E
epistolam illam Cipriani de simplicitate prelatorum de unitate et intelligit de
ecc. non de Papa / omnia illa. s. q. Episcopus est unus. q. est ut sol fons arbor omnia in
q. de ecc. ut est videre in illo quosdam contra patres qui violentissime retorquebat
mentem et verba Cipriani q. de ecc. dicit ad potatem romanam omnino et aper-
tissime contra mentem Cipriani et Aug. q. et. lib. 3. c. 58. idem. 65. et lib. 4.
c. 44. idem habet

* Hac aut potas, que character est, licet actus possit dari solo verbo, sicut et go-
lo verbo fecit Aplos Episcopus et sacerdotes, nam et hoc et pertinet ad potatem
chri excellentem, ut ab ecc. et a summo Pont, non pot. conferri nisi medio sacra-
mento ordinis sicut nec remissio peccatorum nisi medijs sacram^{ty}, quare non a
summo Pont, neq. ab aliquo ministro della potas sed actus immediate, na
et Papa ministrare uniuersae cum alijs

* Papa et ceteros Episcopus vocat fratres et vere vocat ut Episcopus nam cardinales non
Episcopus non vocat fratres sed filios ergo et papa et alij Epi ut Epi sunt fratres sunt
ab eodem patre ut tales geniti immediate, sed papa ut Episcopus est immediate a
chro ergo et alij Epi. quare omnes immediate habent potatem ab ipso chris

* I. papa est caput in hac hierarchia ecc. ceteri membra ergo omnia et caput et

et membra sunt ab eadem auctoritate et non membra generantur aut sunt accipite
cum pertineat ad idem totum et ad idem corpus. / p̄ omnis potestas est iuris di-
visionis remittendi et retinendi peccati, excommunicandi ab solvendi est supernatura-
lis ubicumque et in quocumque subiecto sit. q̄ omnis talis est a deo nec potest da-
ri in medio sacro ubi papa non potest esse nec minime potestas. n. exaltat
96 in solo christo est ut homo est: nec fuit alicui alteri communicata certū aliq̄ t̄pore ut
p̄ia. Aug. bas. non fuisset dubitatum de hac potestate nec creditum q̄ t̄m esset unus ep̄us in mundo
iuxta Divino nec esset unum prouissum licet t̄m unum caput

Est deinde potestas hæc ep̄orū spiritalis ac supernaturalis sicut et finis illius supre-
mus ac diuinus unicus æq̄ omnibus Ep̄is et summo Pont. conuenit, q̄ uniuersum
nomen est ep̄us illi et alijs, habet ergo omnium potestas eundem auctorem christum
sicut et auctor miraculorū per quos æq̄ hoīes fiunt Deus ipse est, uelut
et anima ut adq̄ et Eua; ita aliorū et hominum æq̄ a deo sunt et immediate
licet anima aliorū a primis parentibus media hominum generatione creentur a deo
t̄m omnes (inḡ) homines æq̄ proxime intellectui et omnes aliorū anima potestas
habent a deo

Quod si quaeratur quid q̄ amplius Petrus eiusq̄ successores habent præ alijs ep̄is
dicam hoc, q̄ summo Pont. caput est primus pastor, et superior ac uniuersalis ecclesie
ut ipsius sc̄m christum sint omnes oues, eiusq̄ sit easdem distribuere, has uni-
illas alij commendando, quod munus illo uerbo et p̄sa oues meas fuit sibi inui-
dam. omnes q̄ alij Ep̄i et oues sunt ipsius summo Pont. ipse uero solus christi ouis
est, ab alijsq̄ omnibus ad ipsum tanq̄ ad supremum conuadit appellatio, non
t̄m inde neq̄ ex his omnibus fit Ep̄us ip̄us ab illo habere potestatem illam superna-
turalem sed a christo, sed ipse est post christum dñs materie super quam potestas illa cre-
anda est, nec aliquis alius habet eam. n. oues nisi ipso dante et comitente, quod hæc
simili magis explicatur: omnes sacerdotes eo ipso q̄ sunt consecrati et ordinati potes-
tem habent corpus christi et sanguinem conficiendi, ut nec queant impediri. n. eorū
adus irritari quominus si habeant panem et uinum manū sacra inuito et nullo
do consecrent et conficiant corpus et sanguinem christi, si t̄m quis haberet sub
sua manu et potestate omnem panem triticeum æq̄ uinum bitis, nisi hoc dante panis

panem vinumque nequeunt sacerdotes potatem illam consecrandi exercere, 247
nec tñ cum iste prebet illis panem aut vinum, aliquam eisdem potatem prebet 122
sed ipsi iam habebant per consecrationem, sed tñ mām confert adhuc mo-
dum sumus Pont, et omnium ouium pastor post Christum, quas nisi confert
ceteris Ep̄s et deserviat minime poterunt illi, nec in minimo, pastorale
munus exercere, neq̄ dum confert illis oves potatem confert, imo iam illam
habebant per ordinationem et consecrationem characterem. s. qui est potas. s.
per corpus Christi verum et misticum eademq̄ per consecrationem Ep̄s ad
ea que sunt illis propria velut sunt sacramentum ordinationis et
confirmationis se extendit iuxta communem Doct̄as s. thomae et aliorum

Velut et quicquid applicat igni non dat illi virtutem seu potatem combure-
di, quam habet ab auctore natura, sed mām tñ virtus illam exercet
absq̄ cui applicatione fieri non posset ut ignis suam vim exercet

* Imo etiam si invito Papa et repugnantem aliquis ordinatur in sacerdotem et con-
secratur in ep̄m vere est Ep̄s et habet potatem et characterem a Deo sicut quis
q̄ alius. q̄ non est ille Ep̄s a papa sed a Deo medio minister ordinantis.

* Et sicut ordinatus sacerdos habet iam potatem characterem siue sit v̄s siue
diacono super corpus Christi verum et misticum ut non desit nec materia super qua
exercet illam potatem et tñ iam sacerdos est et iure Divino a Christo instituitur et
et similiter diaconus ordinatus est iam iure Divino diaconus etiam anteq̄ ha-
beat locum ubi exercet suum ministerium q̄ et Ep̄s statim q̄ est conse-
cratus habet illam potatem sit character sacerdotij extensus sit novus co-
firmandi et ordinandi a Christo immediate q̄ sup̄ est etiam priusq̄ habeat
signatam materiam hoc. l. illas oves iure est Ep̄s et nihil de est quare nō
sit et vere dicatur. q̄ iure Divino et a Christo sunt immediate Ep̄i et potes
Ep̄alis et eadem iure superior simpliciter presbitero et sacerdote. / imo et alij ordines
inferiores etiam habentur statim q̄ sunt homines promoti ad illos priusq̄ e-
* xercant sua munera q̄.

Ex quibus omnibus constat verissimam certissimamq̄ esse Doct̄as illam (uti
est communissima) Ep̄m omnem (sicutra limites iuris Divini stat), omnia illa
posse erga suas oves spectantia ad eorum regimen et salutem, que sumus Pont, pot

in vniuerso orbe, nisi (ingr) per summum Pont, sint aliqua reseruata, qd
quidem iure facere pot, et merito qngs facit, sicuti omnes Apt qd a chro imme
diate habuerunt potatem ab eodemqz omnes homines velut oues fuerunt amigge
dicente, ite in mundum vniuersum. eadem et omnia poterant vbiungz agebat
que ipse Petrus, eto Petrus esset superior et primus ordine et dignitate
Veluti et Rex quicunqz in suo regno omnia illa pot q spectant ad eiusdem regni
regimen et salutem qua pot imperator ipse in vniuerso orbe eto reges alij sint
inferiores ipso.

Et sicut Chrus instituit .12. Aplos potuisset instituire .100. et .1000. et plures
ducentos usqz infinem, omnesqz tales eandem haberent potatem et tantam
quantam illi .12. qua tn posset pro merito et causa temperari a limitari
a Petro eiusqz successoribus.

Confirmat et hoc q ex eo Epi multa non pnt quesum Pont. pt qz reseruata sunt
illigz prohibiti, q si reseruata et velut sublata iure humano, iure q diuino
sua exant et ipsorum quare cum huiusm reseruaciones sint velut miracula co
tra ius comune diuinum, nec deberent esse tot quot fiunt, nec perpetue nec
semper nec equa deberent omnibus Epi reseruari, habenda n. esset ratio
et conditionis et probitatis ipsorum, distantieqz ab urbe Roma, in quaue n. est
et iniquum sitot regent' Epi in remotissimis insulis aut distantissimis pro
uincijs degentib, quot prope urbem, aut no nimis procul habitantib, tot qz
probrisqz grauitatib, laborantibus quot dormientibus et socordib
Leges p. humanas quales sunt huiusm reseruaciones, temporales esse opps. non perpe
tuas, que n. est intollerabile leges humanas perpetuas esse ac diuinas fore tem
porales

Accedit ad hoc, q illamet que Epi reseruantur legato cuius pontificis vbiungz
conceduntur, imo et religiosi seu monachis per preuilegia et max magm. imo et per
indulgentias seu bullas quas vocant passim conceduntur oib, quot quot dico reserua
prestare potuerint et voluerint et tn Epi reseruant'. hoc aut simile est mon
tuo, ab fidi qz q in Epi diocesi superqz eius oues plura possint legatus quibz
seu nuntius, monachi et presbyteri omnes ob preuilegia que Epi ipse iure comun
qz ipso inuito et nolente possint suis ouibus concionari sacra. qz administrare

248

sunt haec omnia pessimi abusus, et tñ velut sacra^{me}ta leges custodiunt
iuxta et obsequantur

* Et sicut sacram^{ta} qz sunt funda^m. fidei actus tñ institui possunt qhac
potatem sibi tm reseruat nec ecc^a comunicavit cum sit excellens, ita et po
tetas eadem sacram^{ta} administrandi ab ipso tm est immediate et potate illa
excellencia et non ab ecc^a. nisi ministerialiter ab illo ergo preceptum et obli
gatio.

* B. Aug⁹. q^o ex b^orogz test, mixtim nam nemo (inquit) ignorat Ep^os saluatore
ecc^a. instituisse ipse .n. priusqz in celos accenderet imponens manum Apl^{is} or
dinavit eos Ep^os, hoc apl^{is} spu s^o. deputat cum dicit, attendite vobis et
omni gregi in quo vos. // po. Ep^os. rege, ecc^az dñi iesu.

* Item quid est Ep^os esse iuxta diuino nec ex euang^o. et sacris l^{is}? noⁿ
dubium cum presbyteri et diaconi habeat^r ex euang^o. dubitare de Ep^os est
ignorare vocem Ep^os

* item Ep^os est sacerdos perfectus et consumatus. Ep^os sacerdotium consu
matum est integrum et Cypri, lib. i. Epist. 3. et. 4. Epist. 9. et multis alijs
locis tenet Ep^os sacerdotes in veteri et nouo testam^{to}, institutos per
Deum etiam solum chris^{tu}m instituit sacerdotium et alia sacram^{ta}. q^o etiam
solum minister sacerdos, item sacerdotes omnes sunt iuxta diuino cum sacerdo
tium sit iuxta diuino q^o et sacerdotes ut tales sed Ep^os ut Ep^os sunt sacerdo
tes q^o iuxta diuino sunt et sacramentum ordinis. s. sacerdotium est iuxta
diuino et actus institutum q^o et minister illius s^o hic est Ep^os q^o.

* Papa et alij Ep^os quantum ad potatem ordinis sunt omnino aequales et inesse
Ep^os ut inq^z Ep^os dicit ordinem ut etiam inq^z tum presbyteri aut sacerdotes
et quo ad potatem conferendi sunt aequales s^o papa ut Ep^os q^o ut habet pota
tem conferendi sacram^{ta}. est iuxta diuino et actus institutus q^o etiam alij Ep^os. et
potas Ep^os ut sic et quo ad potatem ordinis tota est supernaturalis ergo actus deo
est ubiq^z sit et reperitur ut anima rationalis ubiq^z sit et fides et oia
dona super naturalia ubiq^z sunt et per quacumq^z ministeria aut per quoscu
q^z minister sunt aequi actus deo

ut ergo in hoc concludamus, resolutivum est et summa quod ita Christus et ut homo potestate
illa excellenti auctor est omnium supernaturalium donorum, omniumque potestatis super-
naturalis, que in ministerio sacramentorum exercetur, ut ipsemet ut Deus est et
auctor totius nature, ac rerum naturalium, et que modo fiunt et que in orbis
constitutione facta fuerunt, licet prima rerum creatione omnia illa que tunc
creata sunt se solo fecerit, nunc vero medijs secundis causis operetur, itaque
Christus auctor est et gratia et omnium operum eius et omnis facultatis naturam
excellenti in Episcopis et sacerdotibus qui modo creantur medio hominum ministerio
ut fuit in illis quos ipse solus creavit extra tale ministerium, cum dicebat
accipite spiritum sanctum et hoc facite in meam commemorationem quod equum
n. huius temporis Episcoporum et sacerdotum potestas supra nam est eiusque iure
et hominum excedit ut que illius temporis Episcoporum et sacerdotum erat potestas, cum
eadem tantaque esse ipsa sit.

De munere ut apertissime dicitur Rogo quidnam sit ob quod Episcoporum potestas et sacer-
dotum non sit nunc aequae proxime et immediate actio veluti erat petri potestas
alioque apostolorum potestas successorum, aut quid requiritur et necesse est ut episcopi. l. sacer-
dotis potestas immediate sit actio et iure divino constituta? Si n. dicat hoc
requiri Christus. scilicet ipse absque ullo medio hominum ministerio constituat ministros
tuos ipsos, detque illis potestatem, reddunt autem quod Linus, cletus, clemens, et alij
summo Pontifici, non sint aequae immediate actio et iure divino ut petrus ipse, quod me-
dia electione Petri aut aliorum hominum electione posteriores Petro constituti sunt
Petrus autem absque ullo tali hominum ministerio. se quod et Mattheum non aequae proxime
et iure divino fuisse apostolum ut Paulum alioque quod media illa apostolorum electio-
ne et sorte constitutus sit. se quod ulterius his quinque baptizantibus aut
absolvuntur a peccatis non aequae proxime et iure seu potestate divina actio remittit
peccata, sicuti illis quibus Christus absque medio sacramenti et hominum ministerio
mittebat, cum tamen semper sit Christus agnus ille qui tollit peccata omnia et quibus
imo et sequitur et eos episcopos et sacerdotes qui ordinantur et consecrantur ab alijs
summo Pontifici, non aequae immediate et proprie habere potestatem summo ipso Pontifici. sicut
eos qui ab ipso met Pontifice et ordinantur quod si constitui et ordinari ab hominibus ex Christi

instituzione, causat' tales non actu' immediate habere potatem eode
 mo modo ordinari seu consecrari ab alijs qz agunt Pont. et eius volunta
 te et comissione operabitur hoc. f. illos non esse Ep'os nec habere potatem in
 mediate a Pont. quare cuiusq' Ep' seu sacerdotis potas ab illo tm esset pro
 xime et immediate a quo ordnat', consecrat' aut eligit', et qz hac adeo
 sunt aperta et manifesta, ut vel acus et videre possit, constat verissimu
 certissimumqz esse, Ep'os omnes et sacerdotes et iure Divino esse et actu
 proprie et vere et immediate constitutos, adeo vero et proprie ut Petrus
 ipse et reliqui Apl' ut verissima sit conclusio illa. 2^a. potatem. s. eoz
 actu' esse et iure Divino

1. cor. 3. dei adiu
 fores sumus.

3. conde.

A. D. 3^{am} igitur conclusionem probandam deveniamus, qua est iure et Divino positi
 no seu addito naturali orachu' et sacris literis expreso, ex illisqz evidentex dedu
 do Pastores omnes animar' p' se ipsos teneri mun' suum exercere, ac perinde
 personaliter apud oves residere

in hui' concl. qz p'cipua in hac questione, et p'pria magis est corroboratione huc
 servabimus ordinem ut loca imprimis veteris testamenti, non deinde, que eam
 probant, adducamus. hic. n. verisim' est et theologicus locus, deinde et rationi
 b' ex ipsis met locis divina scriptura deducim', quib' p'po. conde. liquido con
 stet obiectioes interim aut exceptiones adversariar' contra sanam germanamqz loco
 rum interpretationem excludendo.

Esa, 40. c. sicut pascor, inquit, gregem suum pascat, in brachijs suis congregabit agnos
 et in sinu suo leuabit, factas ipse portabit, ex hui' loci singulis verbis firmissimam
 gum deduci pnt si meditate considerent' ad propositam conde

Nume, 18. excubate in custodia sanduar'ij, et in ministris altaris ne oriatur indi
 gnatio super filios israel. / non aut mira diligencia seu vigilancia imponitur
 ministris novi testam^{ti} qz veteris sed et maior

* Thiere, 10. tabernaculum meum vastatum est omnes funiculi mei dirupti, omnes
 filij mei exierunt a me, et non subsistunt non equi extendat ultra tentorium
 meum erigat pelles meas at quidnam queso istud qz infert) fulte egerit pastores

et dñs non quesierunt, et propterea q̄ non intellexerunt omnis grex corp̄ disper-
sus est. ecce omnia mala ex ignavia et negligentia pastorū cūveniunt
Ezech. 34. c. hoc dicit Dñs deus be pastoribus israel qui pascebant semet-
ipsos, nonne greges a pastoribus pascuntur, lac comedebatis et lanis operiebami-
ni, et quod crasum erat occidebatis, gregem meum non pascebatis quod infirmum
fuit non consolidatis, et quod egrotum non sanatis, quod confectum est non ali-
gatis, et quod abiectum est non reduxistis, et quod perierat non quesistis sed cum
austeritate imperabatis eis et cum pompa, et dispersa sunt oves meae, ego non esset
pastor et facta sunt indevotionem omnium bestiarū agri et dispersa sunt. Et
et deniq̄ in toto illo. c. ita expresse explicat offm̄ pastorū, ut quidei sp̄u verba
dñi cogitavit, minime dubitare potest de huiusmodi concil. veritate Paulo. n. post verba
illa subiungit. ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manibus
et paulo post, ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. / . et. c. 33. q̄ si
speculator viderit gladium venientem, et non insonuexit Buccina et populus se
non custodivit venexitq̄ gladius, et tulit de eis animam, ille quidem iniquitate
sua captus est, sanguinem aut̄ eius de manu speculatoris requiram, et tu fili homi-
speculatoremi dedi te domui israel, audiens q̄ sermonem ex ore meo annuncia-
bis eis ex me, qui p̄t fieri ut qui hec omnia dicit tot tanta minatur pastoribus non
precipiat illis iubeatq̄? nonne deus est quid dicit an homo? ego ipse (inquit) super pas-
tes, ego requiram, ego dedite speculatoremi? exant ne tunc precepta humana aut
ecclesiastica seu pontificia? exigit aut requirit min⁹ apostoribus nunc q̄ tunc exigi-
bat? non ne est idem deus? equiq̄ zelans oves suas, ac earū salutem?

Proverb. et. 27. diligenter agnosce inquit, vultum pecoris tui, tuosq̄ greges conside-
ra, non. n. habebis iugiter potatem, sed corona tabuet tibi in generatione
generatione. / p̄t ne hoc fieri absq̄ presentia pastoris? estq̄ corona illa perpetua
tua iure Divino et adeo danda, an humano? quidni ergo et obligatio erit divini
iuris.

Malach. 2. et nunc ad vos mandatum hoc / o sacerdotes sinu hiebitis audire, et sinu
vris ponere super cor, ut detis gl̄iam n̄ri meo ait dñs exercituum, mittam in vos
egritatem et maledicam benedictionibus vris q̄. quis nobidet hic mun⁹ sui precipi-
aut me adeo perip̄met exorcendi nō. n. exat tunc vicarij

Zach. ij. c. q̄ ecce ego suscitabo pastorem interea qui delicta non visi-
tabit, dispersum non quæret, et contusum non sanabit et id quod statim
enutiet, et carnes pinguium comedet, et ungulas eorum disoluet, o pastor et
iddum delinquens gregem, gladium super brachium eius, et super oculum
dextrum eius, brachium eius ariditate siccabit, et oculus dexter eius tenebris
eius obscurabitur. / ecce p̄ta indignatio Dei, quot min⁹ p̄p̄ terribiles sup
pastores idola. i. non facientes mun⁹ suum, sed tm̄ nomen pastoris et um-
bram habentes, sunt ne hec omnia lexa absq̄ dei precepto.

* Esa. 9. propterea captivus est populus meus q̄ non habuit sciām, et nobiles
eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit propterea dilatavit in
feras aiām suam et aperuit os suum absq̄ ullo t̄. quare aut̄ non habuit
scientiam populus nisi q̄ non edoct⁹ est a pastoribus

Esa, 56. omnes bestie agri venite ad deuorandum, bruerse bestie salt⁹. /
quare? q̄ (inquit) speculatores eius oca omnes nescierunt (universi, ca-
nes muti non valentes latrare, videntes vana dormientes) et amantes
somnia, et canes impudentissimi nescierunt salutem, ipsi pastores igno-
raverunt intelligentiam, omnes inbriam suam declinauerunt unus quisq̄ ad
auaritiam suam assum⁹ usq̄ ad nouissimum, non est equa ponderatio hor⁹
verborum, nusq̄ veriora q̄ his temporibus

* Osee, 9. c. da eis Dn̄e quid dabis eis? vuluam sine liberis et vbera acerua
q̄ est flexilitate ne gignat filios sp̄iales. multo plura ex veteri instrumento
equē aperta testimonia possent adduci, sed tm̄ hæc uel plus satis sunt

Ad nouum igit̄ iam accedamus testamentum, ubi et tot et equē aperta tes-
timonia reperire est

1. Thesala. 4. Rogamus aut̄ vos fratres ut abundetis magis, et operam detis
ut quieti sitis, et ut vram̄ neq̄ agatis et operemini manibus vris sicut prece-
pit vobis. / qui ergo hæc precipit omnib⁹, non precipiet pastoribus suum
munus proprijs manibus exerce!

2. cor. 6. ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis nemini dantes
ullam offensionem, ut non vituperetur munus nōstrum sed in omnibus ex-
hibeamus nos metipsos sicut Dei ministros in multa patientia tribulatio-
nibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus &c.

§. ad cor. 4. sic nos existimet homo ut ministros Chri et dispensatores misteriorum
Dei, hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur, esse ministros
dispensatores, tot tanta q̄ pati, ut fideliter ministrum dispensationis fiat, Et ne
fieri absq̄ presentia pastoris per bicarium aut alium? nunquid de ratione et natura
instrumenti et patientis non est adesse?

§. Thimo. 3. qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur, max̄ quia
boxant in verbo et doct̄a. Presse igit̄, quare et presentes esse presbyteros est
qui p̄nt ḡ non presentes laborare Verbo et doct̄a

et. 3. c. fidelis sermo si quis Ep̄atum desiderat bonum op̄ desiderat, opp̄s. n. ep̄um
irreprehensibilem esse, et post pauca, hospitalem, doctorem, ḡ. si ergo Ep̄at̄ op̄ est
Ep̄is operarius est, nomen igit̄ ep̄us non dignitatis sed operis qui ergo non operari neḡ
ep̄. operari aut̄ docere absq̄ p̄ntia intelligi nequeunt

et. 4. c. precipe hec et doce, nemo adolecentiam tuam contemnat sed. et. eto
fidelium in verbo in conversatione, in charitate, in fide, in castitate, attende lectioni
exhortationi et doct̄ina, hec meditare, in his eto, ut profect̄ tuus manifestus sit
omnibus, attende. n. tibi et doct̄e, in ista in illis hoc. n. faciens et te ipsum sal
uum facies, et eos quite audiunt. Si ḡ non fecerit nec se nec alios saluabit si
singula hec verba considerent̄, nec pluribus testimonijs egemus nec illa desidera
bimus.

§. ad timo. 4. testificor coram deo et iesu Chro, qui iudicaturus est viuos et mortuos
et per aduentum ipsius et regnum eius predica verbum, in ista opportune, importune aui
obsecra in aera in omni patientia et doct̄a, et post pauca. Tu uero vigila et in omni
bus labora. opus fac euang. ^{te} ministerium tuum imple.

Ad timo, 2. huius rei gr̄a relinquite aere, ut ea que desunt corrigas et constituas per
ciuitates presbyteros, sicut et ego disposui tibi, et opp̄s Ep̄um sine crimine esse
aut Dei dispensatorem, hospitalem, amplectentem eum, qui secundum doct̄as et fideles
ḡmonem, ut potens sit exhortari in doct̄a sana et eos qui contradicunt arguere
et. 2. c. in omnibus te ipsum prabe et. bonorum operum, in doct̄a in integritate,
grauitate, verbum sanum, irreprehensibile.

Ad phil. 2. nece^{um} aut̄ existimari Epaphroditum fratrem et cooperatorem et amicum
nem meum, vrum aut̄ Aplum et ministrum in necessitatibus, me mittere ad vos. / ecce

quot nomina operarij vel operationis ponit, et nihil sit evidentijs ⁱⁿ ~~epos~~ ²⁵¹
et pastores operarios esse.

196
Actu. 20. attendite vobis et vniuerso gregi in quo nos spūs sanctus posuit
Epōs regere ecc^{am}. Dei quam acquisiuit sanguine suo → nunquid spūs s. qui
posuit non dicit attendite vobis et vniuerso gregi, et attendite vobis ipsis? precep-
tum nec est humanum an Diuinum et naturale? ergo et attendite vniuerso gregi idē
preceptum, alias sic esset intelligendus locus, attendite vobis naturali seu diui-
no iure et vniuerso gregi humano iure, quo nihil absurdius, et qui ecc^{am} sangui-
ne suo acquisiuit, et illi Epōs tribuit ut eam regant non illis precipit ecclesiam
regere? quis adeo acutus qui neget?

1. Pe. s. Pascite, qui in vobis est, gregem Dei providentes non ualde sed spontaneē
secundum Deum, neq; turpis lucri grā sed uoluntarie, neq; ut dominantes in
oleis, sed forma facti gregis ex animo, et cum apparuerit prin epō pastore pxi
pietis maxima sibilem glie coronam et alias forma facti gregis. / ut sint exempla
gregis. qui pnt hac omnia fieri sine presentia? sed quis hac precipit? Petrus
ne an Dns? nunquid rogatus Petrus responderet? ego dico non Dns. ego dico hec
non Dns. nunquid immarcesibilem glie coronam Petrus reddet an Dns? sed et
forma exemplar gregis absentis ab ipso grege est an presentis, et uerbum pascite
nunquid non explicat ac extendit uerbum xri ad Petrum pasce oues meas, ut
illa scriptura per hanc explicetur? a quib; amba se extendant quippe ad pas-
tores omnes?

et qz in hunc incidimus locum, conuenit iam tradere et expendere locum illius
Io. vlti. pasce oues meas pasce agnos meos, qui precipit est pro hac ueritate. et
uel ob hoc oppz diligentij eum expendere, qz aduersarij nituntur illum anolis tolle-
re tanqz soli Petro fuerit ibi precep^{us}. datum, nec ad alios Pastores preceptij
illum xri extendi, atqz ita soli Petro sit et successorib; iuris Diuini obliga-
tio et pasce oues, non ita alijs. nos autē manifeste ostendemus ita didicim fuisse
Petro, ut tr̄ in eo omnib; et pastoribus, eo ipso quod sunt omnium xri pasto-
res a quo auqz sint instituti aut constituti didicim et nec. debeat intelligi
Pro hui; autē explicatione pramittendum est hanc regulam habendam esse ut,
conoscamus quibus loquit scripta. De xris aut spūs s. per eam, ultra et post

et post sensum ecclesie quiquidem .p. et certissima est regula iuxta id Esai. 59.
hoc fœdus meum cum eis dicit Dns, spūs meus qui est in te, et verba mea que po-
sui in ore tuo, non recedent de ore tuo, et de ore seminis tui, dicit Dns amodo et usque
in sempiternum, ultra igitur (iugis) et preter hanc regulam, est considerandum quid sit
est q̄ dicit, a quo et quando et ad quos pertinet res illa que dicit aut precipit
quibz expensis, liquido cognoscitur, ad quos se extendat præceptum, velut Christus q̄
loquitur Aplis ut discipulis, et tunc cum res tangat Dns Christianos, q̄ omnes dis-
cipuli sunt, in ipsis omnibz loquitur, ut Math, 24. postq̄ dixerat vigilate q̄
nescitis qua hora Dns vester venturus sit, adit quod vobis dico, omnibz die-
bus vigilate q̄ res illa omnes tangit, alias vero loquitur ipsis Aplis ut sacerdotibz
ubi q̄ dicit hoc facite in meam commemorationem et tunc in illis omnibz loquitur sac-
dotibz / q̄q̄ vero illis loquitur ut apostoli sunt ut Ep̄i seu pastores veluti ibi ite-
docte omnes gentes, prædicare euang. omni creatura / et pascite q̄ in vobis
gregem et attendite vobis et universo gregi, et tunc in illis loquitur omnibz pas-
toribz, est. n. oumniuum Dns qui loquitur / iam hanc regulam hanc applicemus ad
nostrum propositum. Tex Christus. Jo. 21. quæsiuit a Petro diligis me plus his? et
quoḡ respondit Petrus se Christum diligere, ac tex audiuit a Christo pascere agnos meos
pascere agnos meos pascere oues meas, ideo tex q̄ triplici amore eget pastor, dulcis, sa-
pienti et forti, qui triplex amor summo gradu fuit in Christo pastorum omnium pas-
torum, dulcis quidem seu tenax, ut ouibus compatiat, sapiens ne committat ouum
fortis vero ut patiat pro ouibz iuxta id maiorem charitatem nem. het. q̄
Dulcis quippe amor erat in Petro ad Christum, dum ipsi loquenti demerite suadixit,
Sit ate dne non exit tibi hoc, sed non erat sapiens ille amor, audiuit. n. Christo
sapis ea que dei sunt, nocte vero qua Christus tradebatur sapienter Petrus se ha-
bebat in eo q̄ et tacens erat et obediens, sed t̄ non fortiter, iuxta id quod dicit
Ioh. 18. Si oportuerit memori tecum nocte nego, fortis autem erat Petri amor, dum
p̄ concilio dixit obedire opp̄ deo magis q̄ hominibz
Aut et tex quæsiuit a Petro Christus an eum diligeret, q̄ mac. cha. in ipsis pas-
toribus requirit summus q̄ Christi ouium Dni amor, ut repetitio ipsa tria requisita sit
simi amoris, texq̄ comendat oues, q̄ sume et mac comedat

Est et aliud sciendum non aequè omnes omnia præcepta obligare seu 252
in eodem gradu, sed iuxta et conditionem seu munia magis vel minus, 177
multiplex est. n. lex eius. Job.

His ergo præmissis, certum est imprimis aliqua hic dici Petro qua non alijs
imo exclusis alijs, quale est illud diligis me plus his? in verbo et pasce illos
agnos meos, pasce oves meas quod peculiari et specialius præcipitur ipsi Petro,
cum sit præ omnibus alijs pastor, cui omnes oves committuntur, et cuius munus est
est providere omnibus de pastoribus sub ipso. hoc quidem spirituale munus est Pe-
tri et successorum. et in hoc gradu nulli alij convenit, quia nullus alius sumus
pastor post Christum sicut et quoniam Christus Petro. Math. 16. tu es Petrus et super
hanc petram etc. et tibi dabo claves regni. calorum et quodcumque ligaveris super
quod proprium et peculiare ipsi dixit, quod non alijs nec in eodem gradu.

Quia tamen iuxta positam regulam res illa qua præcipitur vel committitur, alios et
tangit unice et eadem ratione, licet non in illo et eodem gradu, in eo quod
comune est omnibus intelligitur præcipi et omnibus, quod et Christus explicuit Ma-
th. 18. quocumque ligaveritis, quocumque solueritis / et Jo. 20. accipite spiritum. etc.
quorum remisistis etc. et math. et marc. vlti. euntes docete omnes gentes, prædi-
cate evangelium omni creature et. i. pe. s. pascite ovem etc. ut scripsit. bona ex-
plicat aliam. alias. n. nec Petri successoribus, sed soli ipsi præceptum est præcep-
tum illud Christi datum, cum in re ipsi tamen loqueretur Christus. quasi ad Petri suc-
cessores se extendit præceptum, quia in ratione pastoris conveniunt, ergo et ad a-
lios et Pastores inferiores iuxta id in quo nomine et ratione pastoris et conveniunt /

* Nam verbum diligis me plus his? excludit etiam successores qui minus quam Petrus
imo minus quam alij Apostoli diligunt Christum quare si ea ratione volunt soli Petro
datum exclusis alijs Apostolis fortiori ratione erunt exclusi Petri successores minus
Christum diligentes. Sicut ergo hoc non tollit quominus verbum pasce se exten-
dat ad successores in eo gradu. scilicet supremo ita non tollit quominus in suo gra-
du se extendat ad omnes Pastores

Sed et hic est sensus communis ecclesie. ut iam heretice sit mordaciter tenere verba illa

chri non se extendere ad alios a Petro sic n. Locum intelligunt theodor.
Basi. Aug. Ambro, leo magnus. S. tho, et multi alij imo omnes magni. n.
leo, in sermo. 3. in universario assumptionis sua. cum dicit Petro tibi dabo
claves s. et quodcumque solueris s. transiit, inquit, in alios Aplos vis potatis huius
et ad omnes ecclesie principes decreti huius constitutionis committit, sed non fuit
tra uni commendat, qd omnibus commendat, Petro n. ideo hoc singulariter
creditur, qz cunctis ecc. catholicis Petri forma proponit quare non idem debet
bo pasce oves meas! aqua pacisqz raone dicitur.

* Math. 18. Petro soli quocumque dicit quod peccavit in me frater meus et dimittatur
usqz septies? respondet chris non dico tibi septies, sed septuagies septies, dicitur
soli Petro ibi, omnibus tn est preceptum qz res tangit omnes.

* Similiter et illud alias dictum Petro, tu aliquid conuersus confirma fratres tuos
in casu intelliget dictum nedum successoribus Petri sed et omnibus potentibus confirmare
fratres suos

* Eusebius emisenus hom. de festo Apolto, Petri et Pauli explicans illud chri quodcumque
sup. tax, s. hoc inquit) Epi audiant demunere gaudeant, de potate non supbiunt
sic ligauerint ut Petrus sita soluerint ut Petrus, quod ligauerint ligatum erit et
quod soluerint solutum erit, imitentur igitur illum in discretionem et iustitiam, quem imitari
volunt in ligandi atqz soluendi potate si n. aliter egerint non erit ratum qd egerint
ideo n. hac soli Petro data sunt qz nemo fidelium nemo discretus et nemo melior
erat cui hac dici potuissent, ideo n. soli illi data sunt, ut oes alij se in illo, quasi
speculo videant, sic viuendo sic agendo, sic ligando, et a pace et a concordia non recedendo
beuerint sicut prelati si iniuste ligant ligandi potate se ipsos priuant, ita et
ied: si iniuste ligati sunt, sicut se ligatos esse parui pendant, ipsa sua superbia se
ipsos aucter ligant

* B. Aug. Epla. 87. in solutione. 4. 9. ait pastores aut et doctores (Eph. 4). quos
ut discernere voluit eisdem pacto esse sicut et +. s. paulino ad quem scribitur
ut non alios pastores alios doctores intelligamus. s. 10. cum preduxisset pastores subiungit
doctores ut intelligeret pastores ad officium suum pertinere doctrinam: 10. non ait quosdam aut
res quosdam uero doctores: sciam superiora in ipso locutionis genere distingueret dicens

quosdam autem Aplos quosdam aut prophetas quosdam uero euangelistas 253
hoc tm. v. aliquid duobus nomib. amplexus est: quosdam aut doctores et pas 188
tores s. ecce seniam duorum et Paulini et Augusti,

Amb. in pastorali idcirco inquit nos quibus in uerbis diuinis credita est dis
pensatio et qui gregem christi alendum suscipimus, et que ibi sequuntur, et pau
lo post ueriam mihi est sic clauis illas regni calces quas in beato Petro Aplo
mundi suscipimus sacerdotes minime reseruauerunt, et paulo infra repetitum est
ad 1o. 3. pasce oues meas, quas oues et quem gregem non solum tunc B. susce
pit Petrus, sed nobis cum eas suscepit et cum illo nos suscipimus omnes. Un
de regende sacerdotibus contraduntur, et merito rectoribus suis subditi dicuntur.

Idem Aug. in lib. de pastoribus et Athana. epist. 4. ego uero inquit, cum per quem
gregem christi commisit est, si diuinitate munere non erit, iniquum esse arbitror non
usque ad sanguinem et assidue ei studere et incumbere nisi forte ignorat is
Deum esse qui dixit Petrae amas me? pasce oues meas. Sed heu mihi non iam
pastores oues pascunt, sed ouibus tantum pane pascunt. 3. tho. math. 13. super
id si peccauerit inter fratres inquit, et si didicimus soli Petro, omnes tamen obligat
per omnes in eo dictum, quippe per res que precipit omnes tangit cum ergo et
pasce oues omnium sit pastorum, omnibus et in Petro dictum, pasce oues meas

Preterea gene. 2. soli Adae precipit Deus dicens ex omni ligno paradisi comede
de ligno autem scientia boni et mali ne comedas in quocumque n. die comede
ris ex eo morte morieris, ut neque Eua tunc audierat, quia nondum erat formata
et tamen non dubium quin ad Eua ipsam et omnes filios adae preceptum idem extendat
dicente Eua gene. 3. de fructu ligni quod est in medio paradisi precepit nobis
Deus ne comederemus, et ne tangere mus illum ne forte moriamur idem equa ueritate
filij omnes Adae dicere possent

illudque hoc facite in meam commemorationem, solis Aplos dictum omnes sacerdo
tes obligat.

Quin et illud et. crescite et multiplicamini gene. 2. et. 9. et si solis creatu
ris Noe et filijs eius dictum, tamen ad omnes se extendit posteritas. imo et pre
cepta ipsa decalogi, que presentibus et his qui tunc aderant dicta fuerunt ad oes

Basil, in exameron.

Et homines se extendunt, illisq; dicta intelligunt ea ratione. scilicet quod precipitur
in illis omnes tangit.

* B. Aug. hom. 7. et de verbis dñi. 16. terret me Apłocum preceptum scilicet nullam aliam
apłocam curam esse voluit dñs nisi predicandi et alia spualia ministrandi noluisse
portare neq; saculum neq; peram

* idem Aug. epist. 169. Petro totius ecclesie figuram gerenti dominus ait super hanc
petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi scilicet.

Athana. et. sardensi Epō contemptis (inquit) legibus diuinis loquens de Epō quib;
rant asuis ecclesijs

in Eplā et. ad Epum apamez illud pasce oues meas in hunc sensum adducit
omnes obliget

B. greg. in pasto. si dilectionis testimonium est cura pastoralis (ut constat ex illo pas
vlti si diligis me pasce oues meas) quisquis virtutibus pollens; gregem dei renuit
pasce, pastorem sumum conuincit non amare. hoc autem est maioris dilectionis signum
ut homo propter amicum et alij seruiat scilicet et sibi amico velit seruire.

S. tho. et. 22. q. 139. ar. 1. in epato tua (inquit) potest considerari unum principium

le et finale. scilicet epalis operatio per quam utilitati proximorum intendit scilicet illud

Jo. vlti pasce oues meas, ecce quomodo ad omnes epōs extendit verbum illud, et inquit,
c. 2. quoq; ar. 1. Epatus opus vtile est proximo

Iam ergo cum lucē clarius patuerit locum illum pasce oues meas ad omnes pastores
extendere, omnibusq; ibi preceptum esse, adeo ut contra sentire aut dicere vitaberetur
excusare posset. veniamus ad parabolam boni pastoris que habet. Jo. 10. qua et
uerari nobis subtrahere conantur intendentes illam de christo dñi intelligi debere, nos
conabimur et ostendere exuditionem precepti continere, quod ad omnes pastores sectetur
dat sicuti et de illo alio loco Jo. 21. ostensum est

Ad cuius et explanationem pramittendum est, non omnia que in illa parabola continentur

et in eo gradu quo de christo p. intelligunt, de alijs et posse intelligi, christus enim cum

similis modo est pastor, nec inuocare cum alijs pastoribus, iuxta id hierem. 49. pastor qui

similis mei, quis me sustinebit? quis resistet vultui meo? et. c. 50. pastor iste quis

qui resistat vultui meo? quis edet? quem ei preponam? quis similis mei? 254
quis me sustinebit? qd. n. in ea parabola dicit? ego veni ut vitam habeat 179
et abundantius habeant, ego sum ostium ovium, pono animam meam pro
ovibus, cognosco meas et cognoscunt me mea, cum proprias oves emerit ante
eas vadit, et oves illum sequuntur, / proprias oves vocat nominatim et educit
eas. / alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili, et alia de solo chro plenè
et perfecte intelligi pnt sicut et illud. ego vitam eternam do eis, et non rapit
eas quisqz de manu mea, pater meus qui dedit mihi maiore omnibz est. et tr
licet soli chro hac conveniant cum eius omnis actio sit nra instauratio, et qz
dedit nobis, ut quemadmodum ipse fecit, ita et nos faciamus, doctrinam et
et eruditio omnibus pastoribus datur ibidem iuxta ræm, qua pastores etiam
sunt et dicuntur, sicut et solus chrus legem perfecte implevit, et tr lex
et omnes obligat iuxta cuiqz vires et facultatem et suo gradu et ordine
ita et licet solus chrus munera pastoris in supremo illo gradu impleverit, quo
nemo alius potest, tr doctrina et eruditio aqz exhibetur ibi omnibus pastori
bus, ut pro sua quisqz virili, chrum imitetur, sicut et Joa. 13. inquit, et m.
n. dedi vobis ut quem admodum ego feci ita et vos faciatis. et 18. hoc est pre
ceptum meum ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos, maiorem hac dilectione
nemo habet qz ut ponat animam suam pro amicis suis, in his (ingz) omnibz
precipitur dilectio et charitas, esto chri dilectio et charitas infinitum superet
omnium alioz charitatem et dilectionem. sic (ingz) in proposito licet ratio pas
toris infinite perfectius chro conveniat, qz alijs omnibus tr per quandam et
analogiam chro collati alij et dicuntur pastores, et iuxta illam illis etiam
precipitur ipsi pastoris munus

Præterea cum oppositorum sit eadem disciplina, et chrus ibi loquatur
de mercenario et non pastore et delupo et, cons est ut de pastore et in
comuni loquatur, nam et mercenarius non soli chro opponit, sed alijs et
sub chro tr pastoribus, hoc ergo expectat ad complementum doctrina quæ chrum
ibi non dedisse nõ pot suspicari) ut et conditiones pastoris cõs sicut et mercena

mercenarij ponantur, et sicut nemo bonus nisi Deus. math. 19. tñ alie res
bonę et dicuntur perquam analogiam, sic licet nemo sit bonus pas-
tor eo gradu quo Christus, alij tñ boni et suo ordine et gradu dicuntur
cantat. n. ecc. quos operis tui vicarios eidem contulisti preesse pastores. mul-
ti. g. sunt pastores, et omnes Christi ibi docet munus suum, ut non mercena-
rij sed pastores sint, et qui veniente lupo ut disperdat oves et madet, stent
non fugere sed expectare et animam et pro ouibus ponere, alias non pastor sed
mercenarius esset, et contra Christi preceptum ageret. / nec credo aliquem pos-
se hoc dubitare, idem ergo est hoc cum illo pasce oves meas, qđ nō sūm Petrus,
proprie, qđ non dñs ovium, sed Christus deus tñ est, atqđ ideo ipse solus pot-
est dicere pasce oves meas, sicut aut et minister, qualis est sumus Petrus,
non nisi loco et vice Dñi, ac vicarij et proprijs dicat pasce oves Christi, et pasce
oves meas cum et ipsi quoqđ Petrus et successoribus Christi dicat pasce oves
meas. /

B. et Ciprianus lib. de unitate ecclesie aut simplicitate prelatorum et multitudine
veteres pres verba illa fiet unum ovile et unus pastor ad petrum et suas
res extendunt, quare parabola et ad omnes pastores extendi debet iuxta
id adu. 20. iam allegatum, attendite vobis et uniuerso gregi; idqđ. 2. ps. 8.
pascite, qui vobis est, gregem, sicut et illud math. 16. quadaung ligaueris
se extendit et ad omnes. idem videndum est et de parabola illa math.
23. decemtesima oue errante et pastore. 99. relinqueret ut illam quærat, qđ
habet de Christo propriissime intelligat, qui hominem centesimam ouem quæsit
et redemit, tñ et omnibus pastoribus precipit, vel pro unia oue animam po-
nere, concludit. n. parabola et declarat illis verbis, sic non est voluntas
patris vrum qui in celis est, ut pereat vnus de pusillis istis, quod est dicere, vo-
luntas patris vri est, vt nec minima / ouis culpa vna pereat, et si mortem offer-
tere pro illa oporteat, hoc aut nihil clarius aut euidentius qđ hanc doctrinam
ibi preberi, idqđ precipi cum verba Christi semper et vbique sint omni modo
utilia, ac sufficientissimam contineant eruditionem. /

Prætoræa cum potestas hæc pasceudi spūalis sit atq; ideo a deo ut dno, ergo 255
et ab eo præceptus eius actus et bonus, nam sicut nume. ij. non moyses. 70. 190
illis de spū suo dedit, sed deus de spū moysi, ita non sumus Pont, sed
chrus ipse, de spū et potate pontificis, alijs pastoribus præbet.

*. Etiam cum finis aut scopus cadit sub præcepto et medium necesse. ad illum finem
aut scopum cadit sub eodem præcepto. ut luminarium finis et scopus est luce
re illuminare his qui in domo sunt q; ad eum poni non sub modio sed super ear
delabrum q; cadit sub eodem præcepto sub quo illuminare aut lucere: q; x. lucer
ne luminaria teneant iure diuino lucere et naturali notum est.

Regula est, ut qn intentio finis sub præcepto cadit, ut non stet. s. per illum
cui præcipitur, quominus finis sequatur, ius esse diuinum, ita sentit. S. tho. 22.
q. 135. ar. 5. de hoc præcepto. ubi et aserit et necesse. id esse pastores. s. re
sidere, quare non tñ iuris humani est, res adeo grauis ardua et necesse. ut
vitam et ponere oporteat et sit necesse. qui sit iuris tñ humani esse. nec obest
S. tho. alijsq; non his verbis expressissime loqui, hoc est iuris diuini, aut
iure diuino tenent pastores residere, qz non est modus consuetus loquendi
et in rebus euidētissime necesse. sed satis est exprimere necessitatem et rei ar
duitatem, itaq; exponere scripturam qd. n. hæc præcipit ius diuinum est,
ut neq; oporteat superstitione adere hoc est iuris diuini

*. Quod. n. euangelium sacra scriptura dicit et omnes. s. doctores sic intelli
gunt quare necesse. est dicere hoc est ius diuinum? cum ipsa met scriptura sit
ius diuinum. q.

B. Et. Aug. ij. de ciuitate dei, inquit, Aplus dicens, qui Epatum desiderat bonum
opus desiderat, exponere voluit quid sit Epatus, qz nomen operis est non hono
ris, scopos quidem intentio est, ergo et non Epus nomen est operarij. vide et
epist. 130. b. aug. de fuga in prosecutionibus totam optimam et elegantem et
nimis seruientem huic pposito est ad honoratum Epum.

Et Innocentius. 3. extra de postulatis. prelatorum. c. bona memoriæ cardinalis
inquit, Epus non sit, quippe qz nequit residere et Roma et ecclie sue, et
tñ Epus propter eccam est veluti finis et minister et angelus dei, non necesse propter

propter ep̄m, eius q̄ munus est videre, nam et est oculus q̄ speculator
et pastor et doctor, nullo discrimine distinguuntur ut ad Ep̄he. 4. pastores
et doctores quod notat, b. huero. eosdem inq̄ oīo oportere eē pastores et
doctores, et non alios doctores, aliosue pastores, idem b. Aug. notat
Ep̄ist. 38. scribens Paulino et. 6. q. 1. Tuus papa ait, Veluti oculos deum
illos instituisse, videre aut̄ nequeunt oculi nisi ad sint.

Consonat ḡ omnia et munera et noīa, premia, p̄ene, damna consen-
sus omnium, et nalis ratio, docentq̄ nulla pastorum munera illis
absentibus, bñe, ut debent, fieri, oīa aut̄ fieri posse absq̄ eor̄ presentia
esse impossibile.

Item s. tho. 22. q. 137. ar. 5. Ep̄i, inquit, obligant se ad ea
que sunt perfectionis pastorale, assumentes off̄m. ad quod pertinet
ut pastor aīam suam ponat pro ouib̄ suis Jo. 10. pertinet (inq̄) ex natura
rei muneris et officij, iure ḡ naturali, quare et diuino

idem s. tho. 22. q. 147. ar. 4. ad p̄m̄ precepta dei sunt precepta iuris
nalis, que p̄ se sunt de necessitate salutis, sed statuta eccl̄ie sunt de his q̄
p̄ se sunt de necessitate salutis, sed solum ex institutione eccl̄ie, et ideo p̄nt
esse aliqua impedimenta propter que, aliqui ad obseruanda huiusm̄ ieiunia
non tenentur. hec ille. quare respectu eor̄ que sunt de necessitate salutis, ne-
querunt esse impedimenta, nisi aut̄ impossibilitas, aut maior aliunde neces-
sitas ex eodem naturali iure seu diuino

idem p̄. s. tho. 22. q. 16. ar. 2. ad 3. scientia, inquit, legis, est adeo
ra off̄i sacerdotis, ut simul cum inunctione officij intelligat̄ et et sc̄ia legis
in iudicio, et ideo non oportuit specialia precepta dari de institutione sacer-
dotum, non ita aut̄ est de generali off̄i cui mandat̄ sc̄ia deute. 17. de sacerdo-
te aut̄ malach. 2. Labia sacerdotis custodiunt sc̄iam, et legem requirunt
ex ore ei, et osee. 4. q̄ repulisti sc̄iam, repellam et egredere ne sacerdoti
fungaris mihi. hec ille. sicut̄ pastores non iure diuino seu nati resideant
rent̄ per se ipsos, nec illo iure sc̄iam sui muneris habere, imo nec ordinem
potatem et herē tenent, q̄ absq̄ his p̄ualiter munera exercere p̄nt per iuris humani

dispensationes necesse. igitur est iuris diuini residentiam fore nec et intotum 256
dispensationibus destruat veniatque res inobliuionem et contemptum. pas 191
set et innumeras ecclias unus habere, et si singulis anexa est cura animarum
illiteratus et et inexuditus si perse ipsum pascere oues non tenetur

* Ex conc. Meldens. c. s. et habetur apud ibanem. p. s. c. 190. dicit b. t. epi
qui plebes sibi creditas, aut raro aut nunquam perse ipsos visitant iuxta or-
dinem euangelicum et Aplosicum atque ecclesiasticum cum dñs ezechieli dicat
(c. 3). speculatorem dedite domui israhel, et audies ex ore meo verbum, et
annunties eis ex me. q. a. adprovincialibus epis acius coequantur

6. q. 2. Nicolaus Papa ait si. n. perniciosum est nauam in tranquillitatem na-
uem deserere, quanto magis in fluidibus? Qui bouet, stante voto, certe iure
diuino reddere tenetur, ergo et pastor qui et promisit et se obligauit eodem iure
tenetur residere

Præterea si esset dubium, et tot rationes et argumenta essent pro vna et alia parte, tunc
iuxta regulam moralem simul et theologam tutior pars esset tenenda, et sicque
est iuris diuini, imo forte necessario hæc pars est tenenda stante et tali dubio
nam casu quo cum aliquo dispensaretur, ut non resideret, posset accidere quod si
lege humana tunc est præcepta residentia, tunc posset ille non residere, et accepta
re dispensationem, quod si uero iure diuino esset præcepta, non teneret dispen-
satio cum facilius et cum minori causa posset dispensari in lege humana quam
diuina, in casu ergo illo si dubitaret qua lege est præcepta residentia humana

an diuina, tutiorem partem eligere teneretur ne exponeret se periculo peccandi,
ac perinde peccaret, fortius ergo hæc pars tenenda est, cum et scriptura sacra
prophete, Paulus et omnes sancti doctores in hanc partem declinent, necesse eadem
aperte asserant. scilicet præceptum dñi esse, quod et b. Paul. 2. cor. 14. de rebus alijs
non adeo grauibus et arduis ait, an a vobis verbum dei precesit, aut in vobis so-
los peruenit, si quis vobis propheta est aut spiritalis cognoscat que scribo vobis, quod

1) dñi sunt mandata si quis aut ignorat, ignorabit. et. 1. Thesal. 2. quoniam cum
accepissetis a nobis verbum auditus dei, qui operatur in vobis. accepistis illud non ut ver-
bum hominum, sed, sicut est vox, verbum dei, qui operatur in vobis que credidistis

et b. chrisostomus, dicit dum paulum dico, chrum dico, quare dum ille adu. 20
dicit attendite vobis et vniuerso gregi q; et iste 1. pe. 5. pascite qui in vobis
est gregem, chrus eadem dicit, ac perinde dñi mandata sunt, deig. vobum
Proterea pascere oues perse vel per alium iuris diuini est, qd quidem nullus
negat, si q; perse ipsum pascere est iuris humani tñ q; arctius obligat huma-
num ius q; diuinum, ac si homo magis curet, diligatq; oues, animas q;
quã chrus deus.

Etiam pastor tenet ne scire aut eius vicarius et locum tenens diligenter
aut desidiose et negligenter munus agat. nondubium quin teneat, huius
continuum gerere curam hoc aut vix scire poterit si absit longissime, ni-
mis q; difficile, ac ideo moraliter, ut dicunt, impossibile est absente eam
habere curam quã opfz. et minor et negligentia vicarij poterit iuste ap-
tore puniri, q; si per se ipsum munus ageret ut fieret in ouibus pecudibus
adno eas q; vni comisit et munere acceptato ille alij deinde comisit hoc
ingz) casu minor culpa et negligentia huius secundi minuzq; damnum posse
exigi ab eo cui dñs comisit q; si perse ipsum munus exerceat, tanta negli-
aut socordia egisset. adde q; et vicarios hos seu locum tenentes esse et
Eps titulares seu annuatiarios, casu et per accidens esse, ea aut que-
sunt casu aut per accidens, in actis consideratione seu doctine non bene-
perse q; ipsi pastores tenent, adeo ac si isti alij vicarij et locum tenentes
nulli nullibiq; essent.

Deinde presbiter ille curam hens animarum, quem et ego ordino et cui confecto
benefm. quo precepto tenet residere? et cuius est illud preceptum? q; non
imme. a sumo Pont, ordinat et instituitur sed a me ab ipso aut mediate si
q; non obstante hoc precepto sumi Pont, tenet q; et si in me a papa ordinat
tur et institueret et mediate tm a chro, ipsius chri precepto teneret pascere
ouis, vt homo genit9 ab Adam precepto dei ita tenet, vt Adam a solo deo
creat9

Deinde quotquot proueniunt, probantq; necesse am fore residentiam st et doctore
concilia generalia, prouincialia, ac synodalia per scripturas noui veteris q; tñ

confirmet, illasq; adducant, hoc aut quid aliud est q̄ aperte ostendere se
credere iuris hoc esse diuini, quod per ius diuinum tm̄ et semper p̄barr
Si elodius in papam non est sacerdos, imo nec clericus ut p̄sset accidere, dein
de ordinat⁹ et consecrat⁹ per ep̄os aliquos, a quo talis p̄cept⁹, haberet pasce
di oves? nonne achrō? hoc .n. nullus negat, licet in eos alior⁹ Ep̄os manuum
impositione potatem heat. quod exgo Ep̄i alij a sumo Pont, media eius ma
nuum impositione facti sicut Ep̄i non impedit quo minus achrō habeant p̄cep
tum oves pasendi

Stipendia et facultasq; illa exigendi iure diuino sunt, dignus est mercenarius
mercede sua, et non alligabis os bobis trituranti, / q̄ bñe p̄sunt presbite
ri duplici honore digni heat, et qui non laborat non manducat, q̄ obligat
tio munus illud exercendi ob quod dant⁹, erit et iuris diuini et arte Ep̄i
uel obsui honorem et decus minime deberent veritatem hanc negare aut dubi
tare, minus falsitatem oppositam defendere. quisi aliqui iure diuino reside
re pasceq; oves alimento sp̄uali max⁹ tenent⁹, aut ipsi dicunt qui alij.

* Male .n. coherent duo hec, iure nali et diuino debent talia stipendia et eidem
iuribus posse exigi, et humano tm̄ iure teneri, ad mun⁹ p̄ se exercendum, nō
.n. p̄sidentia p̄ fieri absq; residentia cum includat illa p̄sentiā. mer
cenarij et q̄ iam acceperunt munus exercendum p̄ se ip̄os nali iure et diu
no tenent⁹ residere, et tm̄ pastores qui cessante causa absentia non resident pe
iores sunt ip̄is mercenarijs non residentib⁹ et grauius peccant.

Et amplius quot veritates doctrinae que sunt definite declarateq; iuris est diuini
et per sacrum hoc concilium tridentinum p̄ plurim⁹ alia sacra concilia, que non
adeo exp̄se manifesteq; ex sacris edicunt⁹ aut in illis continent⁹, neq; maioris nec
aut auctoritatis sunt q̄ hec veritas et doctrina ut est. ex. de matrimonio sacra
extrema unctione, confirmatione, ordine, confessione vocali, merit⁹, incontinentia
gr̄e, et multis alijs, an hec, inq; exp̄sius, imo nec adeo exp̄se sint in sacris
litteris contenta? aut ex illis euidenter adeo et manifeste deducta? si ergo illa defi
nita et declarata sunt, quid in hoc definit⁹ et declaratur?

Imo et forte processio spūs s. a patre et filio non expressi et continetur in
scrip. sacra aut ex ea deducitur, q̄ hec veritas q̄ et continet in scripturis
ex illisq̄ deducit, etq̄ expressa perpetuaḡ ecclia traditio et Aplia, q̄ si
duo illa desint (vt non desunt) plus satis eet ut de iure diuino eet et dicat

Omnes et pastores sunt missi, sicut sint instituti et ordinati a deo, sicut
mittebat Moysen, Aaronem, pphetas, ita (inquit) ego mitto vos, illi autem
prophete. s. et Apli perse ipsos munus agere tenebant, et Epi et alij pasto
res q̄ et sunt missi. greci et illi, qui non subsunt eccl Romana, sunt
tm̄ vere Epi, contra quam legem peccant nisi uideant, nisi contra eccl
preceptum? /

Vocant deinde pastores omnes angeli in litteris sacris, q̄ nutriti, missi
velut angeli, qui iure et diuino assistunt prouintijs, regionis, ciuitatib
et peculiaribus et personis velut custodes. /

Sunt deinde canones, concilia innumera, que hoc quidem significant et agunt
aut ex parte aut impositione penarū adeo grauium vt non nisi contra trans
gressores legis diuina soleant imponi vt est canon Aplorū. 57. relatus
a Zepherino papa, si quis (inquit) Epus aut presbiter negligenti circa
clerum aut populum agit, nec impietate illos exudit, corone segregabit
si uero in eadem socordia perseverauerit, deponitur

Est et Concilium Agatense in cano. 64. Arlaten. 2. cano. 13. item Arlaten
cano. 10. concilium Maguntinum. c. 28. in. 6. et synodo Romana de
masus Epist, 4. de corepis, et leo papa Epist, 48. ad Aquileiense Epum

Innumera demum Eporū et pastorum sunt monere vnumquēq̄, attendere
briet gregi adu. 20. pasce gregem chri. 1. pe. 5. vigilare pro animalib
illisq̄ prepositis ee, ad heb. 13. memento prepositos vros, qui vobis lo
cuti sunt verbum dei, obedite prepositis vris et subiacete eis, ipsi n.
peruigilant quasi rationem pro animabus vris reddituri. et salutate
prepositos vros. vti donis suis ad eccl. et aliorū vtilitate, vt dispensato
res gra dei. 2. pe. 3. Rom. 12. iac. 12. ad Ephe. 4. / ad gala. 6. ad mi
nistrare sacram^{ta} a chro instituta, anteq̄ corā presctia requirant necne? et ac
iure diuino sint hec uel humano tm̄?

Pastoris (ing^u) est munus docendi. Eusebius. lib. 13. c. 23. lib. 5. c. 20. 258
Irenaeus in epist. ad florinum. Iustinus in Apologia pro christianis, sed et ecc^a 18. 193
pastor gregem suum erudit et docet qui m^um habet. hierem, so. pastores ergo
seduxerunt eos, feceruntq^{ue} bagari in montib^{us}, q^uippe non docentes, nec mun^um
suum exercentes. Zacha. 10. super pastores iratus est furor meus et super
hircos visitabo. / obidem. s. q^u non sint re pastores et. B. c. super pasto
rem suscitare o gladi^e, et super virum querentem mihi
orige. ho. 6. in Esa. qui vocatur ad Ep^oatum non vocat^{ur} ad principatum sed
ad servitutem totius ecclesiae

Ciprian^{us}. lib. 3. Ep^otas. 14. Ep^os prepositos vocat. / ibidem non licet pres
biteris sine Ep^oi consensu lapsos absq^{ue} penitentia / aut ea nondum finita ab
soluere. adesse q^uo necesse erat Ep^oo.

idem Cipria. lib. 1. Ep^otas. 3. Ep^os et ministros docere iubet sine metu insidia
rum aut infu^{er}iar^{um} perditio^{rum} hominum et impior^{um}. i. his omnib^{us} non obstantib^{us}

* B. Aug. lib. 3. contra Cresconium gramm. c. 36. citat ciprianum in Ep^otas, delap
sis sic: Ep^oi plurimi quos et ornamento e^{ss}e oportebat ceteris et exemplo di
vina procuratio neglecta procuratores resq^{ue} secularium fixi de velata cathedra ple
be deserta per alias p^{ro}vincias oberrantes q^uo ecc^a dicit divina procuratio negle
cta: sunt q^uo divini procuratores et divinit^{us} instituti ut tales

Et demum inter duas has opiniones, si tr^u opinio dicenda, q^uo asexit opp^m. et
non potius error, ac perinde alia verissima sent^{entia}, vnam veram e^{ss}e nec. acca
tholicam aliam vero falsam ac imp^{ro}lem et errorem, necessum est, cum ego hec
quam asexim^{us} valde et p^{ro}babilior, securior et tutior sit, totiq^{ue} authorita
tibus et r^{ati}onibus confirmata ut pene sit evidens, o^{mn}is est tenenda, nihilq^{ue} timendus
ab hominum paucor^{um} quidem nec magne auth^{oritatis}. et eruditionis oppositam a se
rentium voluntariis placitis, nullis rationib^{us}, vel balde famolis pro eor^{um} libito
asexit^{is}.

4. Concl^{usio}
Iam q^uo ad. 4. conclusionem probandam accedamus que habet pastores animar^{um}
et si non e^{ss}ent immediate a ch^{ri}sto instituti, nec ab eodem in me^{nt}e ergo e^{ss}e potestas
sed a summo Pont^{ific}e, teneri tr^u adhuc ch^{ri}sti p^{re}cepto et iure divino munus suum per
se ipsos exercere, ac perinde personaliter residere, legitima cessante causa, quam

quamquidem conclusionem super abunde ponim, nam et Ep^{os} oēs, eorū potē-
tem achrō esse immē apertissimē probatum est, et si rectē aspiciat, hec
et 4. concl^o similiter probata simul est, nam etsi Epⁱ alijs pastores a
sumō Pont, et de nihilo eēt creati, sicut opum terra alijs creature
adeo, tñ illis dicitur achrō pasce oves meas. i. bndecung^s et aquocung^s sig
pastor constitut^s, oves tñ, meę sunt quare est tibi cura comisa. et ego sum cap
dn̄s, quare pasce oves meas. / eisdemq^s dicit^r, pascite qui in vobis est ovem,
et attendite vobis et uniuerso gregi, et reliqua oīa que in confirmatione
3^e conclusionis adducta sunt.

* Tutoris off^m et nomen hu^{na} respu^{ca} instituit tñ tutor fact^s iure natⁱ et diuino
tenet^r cas^u pupilli fideliter agere. / iure hu^{no} eccl^{co}. dedicat^r templa et consecra-
t^r et tñ iam sacratis iure diuino r^e debet^r q^d. et sunt innumera alia ex
appriati^s res iure hu^{no} aut gentium facta cum in natⁱ iure nō eēt et tñ facta iam
sic quisq^s est dn̄s suorū bonorū vt si male consumat aut capiat alienum peccat
contra ius naturale et diuinum sicut sua bo^s quis vouet contrahit matrimo-
nium tñ si contra votum aut leges matrim^{ij} peccat contra ius naturale aut di-
uinum peccat. / imo oēs pecudes qui pasceudas suscepit pro suo stipendio si neglig^s
aut fraudulent^s curet contra ius naturale et sic diuinum peccat et eodem iure
restituere tenet^r. / q^d.

Ex hoc q^o euidentior est veritas hec eē iuris diuini, q^o non ex illa pendet, sint
ne Epⁱ immē achrō aut non, q^o (vt dictum est) et illa vera sit atq^o ideo intelli-
dum non prave affectum cogunt que in illis a sectionem adducta sunt, illam ample-
di et tenere, vt nec salua consā oppo^s. senē adherere posset, max^e in praxi, cum
res sit tanta, adeoq^s grauis et ardua, vt quicunq^s iuxta senā oppositam op^o
raret^r, euidenti se periculo peccandi exponeret, nullaq^s ignorantia excusaret^r
adhuc apud homines et coram illis, multo min^o coram deo, q^o saltem certum reli-
quit, et in certum valde elegit iure (ing^s) que aiaz salutem sue aliazq^s tangit

P. aduersarij dant nobis et conadunt papam iure diuino et chrⁱ precepto tenent^r
cere vt alij resideant et illis precipere illud, ex quo infert^r hos eodem iure et pre-
cepto teneri resideere: nam si hu^{no} tñ tenet^r resideere papa q^o p^o aut dispensando
aut al^o facere q^o non resideant quare nō iure diuino tenet^r precipere q^o iure diu-
no nequit dispensare. q^o si iure diuino tenet^r p^o et illi et eodem resideere.

259
194
ut non sit aliud illud precipere q̄ ius diuinum illis indicare aut hoc illud do-
cere ut si Pau, precipit tito seu Timo. ut precipiat filiis obedire parentibus, parenti-
bus curare filios, sexus subditos esse dominis uxoribus maritis q̄ non aliud facit Pau,
q̄ indicare ius diuinum illis omnibus pertinet et illi omne diuino iure tenent ad illa
imperata / denique eodem iure quo papa tenet pascare et residere et alij pastores infe-
riores. / ¶ si papa iure diuino tenet precipere et facere ut pastores aiares resident
et pastores hoc sciunt q̄ et papa non precipiente et non faciente tenebunt residere qua-
re eodem iure. s. diuino. / ¶ si papa iure diuino tenet precipere ut pastores resident
quo iure tenemur illi obedire? aut diuino et 2^m. aduersarius q̄ superior est iure
diuino et non pot non precipere cum iure diuino teneat precipere et precipit residere
q̄ iure diuino tenemur residere. §

* in bona causa nequit consequens esse minus necesse nec inferioris iuris q̄ antecedens: cum
q̄ hec sit bona consequentia papa tenet precipere alijs ut resident q̄ illi tenent resi-
dere et ans et 2^m. aduersarius est iuris diuini q̄ ille iure tenet precipere q̄ et cons
est eiusdem iuris q̄. q̄si antecedens intelligitur / tenet precipere si non adsit causa legi-
tima ad non residendum sic et cons et, quare quocumque sensu ans est iuris diu-
ni et cons in eodem sensu exit eiusdem generis seu iuris. §

Iam q̄ aduersarij argum^{ta} contra verisimam hanc sententiam (q̄q̄) fragilia illa sint
veluti et authores ipsi paucis autho^{ty} atq̄ exuditionis, si torrenti eorum qui hanc veri-
tatem asserunt. et argumentis que in eius confirmationem adducta sunt confentan-
tur, solvamus. et quidem tenuit imprimis Ep̄s non teneri iure diuino ac christi
precepto residere Ambrosij chatexin^{us} monachus ordinis predicti Ep̄s minorita-
nus, et demum Archiep̄s sipontinus forte in odium potius Caietani (quod non in pau-
cis ostendit) aliorumq̄ qui hac doctore scripserunt, sicut et in materia illa et questio-
ne de coetudine grae in intelligibilem habuit opinionem non satis adhaerens con-
cilio Tridentini definitioni, resaltem, esto verbis nunquam negavit eadem. tenuit. 2°.
Thomas campegi^{us} Ep̄s feltiensis, et quidam alij Ioanes Antoni^{us} monachus regu-
laris diuini fran^a. hi inq̄ tres scriptis prelo mandatis suam mundo patefecere sen-
tentiam, inter patres aut concilij asseruit ex proposito Iusopolitan^{us} Ep̄s, et duo
uel tres alij in iure can^o. versati, qui potius minuisse videntur, se idem sensisse, q̄ bal-
de aperte explicauerint.

Argum^{ta}. aut q̄ aduererunt adeo sunt fragilia ut indigna videantur que referantur, proter q̄
q̄ sunt sufficientissime soluta

Precipue et in primis nitebant^r probare verbum illud chri pasce oves meas soli
Petro datum, et nullis alijs quod q^z falsum sit iam patet
Aiebant et iuris diuini est personaliter residere, non posse pontificem sum^m pre
cipere prelatis ut et ad concilium g^{ra}le se conferrent, q^z chris superior pre
cipit illis quod huic profectio in^opossibile est. si personaliter residere, et hoc
ipsum confirmantes, si (inquiunt) imperator iubet militi hanc seruare stationem
ibi q^z manere, et si dux belli illi precipiet ut ab illa in aliam recederet, obedi^{en}
tiam tenetur, legitime q^z se ipsum excusaret si diceret parcedere, imperator. n. te
superior me hic manere iubet.

Non posset et papa cum aliquo dispensare ob causa ut auq^z legitimam, sicut
nec pot^{est} in alio iure diuino, et ita requirit ep^os facere legatos ad regiones seu pro
uincias ob quamcuq^z ecclie utilitatem, nec ep^um posset facere cardinalem, nec hunc
ep^um, que omnia sunt et contra precim ecclie, et consuetudinem illius, falsaq^z plu
rima ob timorem pontificum.

Non posset deinde v^llo pacto dispensare cum aliquo ut auq^z nobili et doto, ut datus
haberet ecclesias, nec et cum pastorib^{us} inferiorib^{us}. r. parochis, quod et est et contra
usum ecclie et. c. multa de prebendis, aliosq^z canones

B. et paulus vocauit ad se Timotheum illumq^z Titum et alios ep^os sepe mittebat ad
provincias procul a suis ecclesijs, quod fieri requirit si iuris diuini est personalis re
sidentia

Essentq^z dubia et perplexitates magne, q^z nunq^z possent abesse et t^u multi abesse
et dispensaretur cum illis ob causas que non sufficerent si iuris diuini est quare multi
et pontifices et alij propter facta in contrarium damnarent^r

Non possent .p. ep^oi aliq^z pastores inferiores adesse consilijs regum et illorum auxij, nec
consilijs ipsis presidere, cum t^u off^o. sepe factum sit et t^u regum catholicor^{um} et doto
no^z ponti, licentia seu facultate aut dispensatione

hec (ing^z) et hui^{us} modi afferunt, que o^mia concludunt, non seruari illud chri preceptum
pasce oves meas a multis pastorib^{us}, sicut et decalogi precepta aliq^z diuina ab innume
ris non seruant^r minime t^u probant id non est a chro preceptum, sicuti et multaq^z
ra similia eiusdemq^z vigoris et que tanto colore possent adduci contra decalogi aliq^z
diuina precepta minime p^{ro}barent, sunt. n. innumeri impij quidem qui t^u adeo secuti sunt
ac si facta habeant iustorum

In^o pro hor^{um} peculiari magisq^z manifesta solutione premittendu^m est preceptum hoc chri et
iuris diuini inter ea est que affirmatiua dicunt^r noⁿ prohibitium seu negatiuum velati

est preceptum de honorandis parentibus, de elemosine datione, de oratione, de ieiunio, et reliqua
Premittendum. 2. non est hoc speciale aut proprium in solis animarum pastoribus, imo et reges
principes prefati et rectores urbium, patres familias, et quicumque denique munus habent ex
ere posse ipsos, loco alicui seu potius alligatum, itaque non aliam potest illud munus implere, simi
liet precepto iuris naturalis et divini residere tenent, ~~quod~~ in animarum pastoribus maior sit,
obligatio, ut finis salus. si alicuius aliorum munerum finibus prestat.

Premittendum est et. 3. ex. 3. tho. 22. q. 62. ar. 8. ad 1. et. q. 104. ar. 2. ad 2.
duplex est preceptum affirmativum, unum est quod negativum includit, ut est preceptum de
restituendo alieno, et de penitendo, illud. n. includit non detinere alienum iniuncto domino, et eo ipso
quo hoc fit illud adimplet istud aut de penitendo, includit hoc non esse seu manere in peccato
et si quis non est in peccato adimplet illud. Aliud est preceptum affirmativum quod non ita inclu
dit negativum ut est preceptum de diligendo deum et proximum et alia. dico non ita sicut
illa prima de quibus diximus, quod quodammodo omne affirmativum includit negativum, ut preceptum
de diligendo deo et proximum. hoc si quoniam alio habeat Deus et proximum, et de diligendis parenti
bus, quod non illis fiat iniuria aut inhonoretur. haec tamen est differentia inter haec et alia quae prius
includunt negativum, adimpletis negativis censentur adimpleta, non ita haec alia, quod non satis
est non odio habere deum et proximum ut quis dicitur eos diligere et adimplere preceptum de
dilectione, nec eo ipso quo quis non afficit iniuriam parentibus vel inhonoret eos, adimplet preceptum
de honorandis parentibus, ut haec precepta potius dicantur presupponere illa negativa quam includere, vel si
includunt, ita tamen quod in illis iubeamus aliquid ultra illa negativa. hoc autem preceptum de quo est
sermo, est de. 2. generis affirmativorum, quae multas patiuntur epicheias interpretationes aut de
clarationes, ut non statim quod quis non residet personaliter peccat, aut ob id sit in peccato, sicut
non statim quod quis non dat elemosinam, peccat contra preceptum de elemosine datione, et tamen sta
tim et eo ipso, quo quis non restituit aut non penitet peccat seu manet in peccato. quare haec dicitur haec
obligare pro semper vel ad semper, illa autem semper quidem, sed non ad semper aut pro sem
per ut est communis doctrina doctorum.

Premittendum est. 4. duobus. si modis capi aut intelligi dispensatione uno et priori et posteriori
ut sit idem quod aconomia quaedam aut distributio seu adaptatio seu acomodatio rerum seu bono
rum iuxta rationem pro loco et tempore et alijs circumstantiis, sic capit dum Paulus dicit
quod inter dispensatores ut fidelis quod inveniatur, et iterum dispensatio mihi credita est
ita quod hoc modo non est tollere legem seu obligationem legis, sed fideliter exercere acono
miam et prudenter iuxta cuiusque munus et officium. et iuxta condiciones et qualitates personarum
Alio modo sumunt theologi ut dispensare sit vere et proprie tollere legem aut eius obligationem
in casu peculiari manente aliam in suo robore, ita quod non est idem quod declarare aut interpretari

et episcopi, hec. n. cadunt et admittunt in lege diuina positua secundum natura
li, nedum inhumana lege, dico non naturali, quia lex ipsa naturalis tota est aequitas
et episcopi. 2. aut. modo dispensare solius est auctoris et domini legis, ut neque
inferior hoc modo in lege superioris dispensare, bene p. modo. 2. declarare seu inter
pretari

Præmitendum est. 3. non omnes dispensationes, hoc. 2. nomen sumpto nomine bene
et iuste fieri, cum sint tot voces quæse et proclamationes sanctorum patrumque
imo omnium catholicorum et adhuc hereticorum contra eas, ita quod pleno ore innumeratim
vocent dispensationes potius quam dispensationes, et b. bernardus inquit, quod sic adeo conu
nitur et frequenter dispensare quod verum est dispensare, est potenter intrare infernum
aliquæ sunt licite et iuste plures aut inique, et in proposito, cum pastoribus infer
ribus ut parochis plures poterunt esse legitime cause in hoc precepto residendi ut cum illis
dispenset. 1. declaret seu interpretetur ius diuinum, quod cum alijs superioribus prelatibus
hoc. n. archiepiscopus obligat preceptum pasendi oues quam illos iuxta id Job. multiplex est lex
eius, et quod Deus suauissime disponit et ordinat omnia. /

* imo ipsimet pontifices conuenerunt se ex parte et deceptos fuisse sepe in dispensando ut
bonifacius octauus et habet lib. 6. de rescriptis c. finali quod per ambiciasam importunam
tem ubi fatetur se et alios predecessores suos non recte dispensare, et multa mala euenisse
ex dispensationibus ad non residendum et reuocat omnes datas indulgentias, et quod si
ore non potest suis indicat successoribus

Ex his 3. iam ad arg. aduersarij non difficile respondet, et imprimis auctoritas oppo
nentium nihil nos mouere debet quod (ut diximus) non magna est, quominus 3. synodus
contra illos statuat veritatem, quod et contra auctores maioris et exultationis et gravitatis
se id fecerit, et hec 3. synodus et alia sacra concilia, confessionem. n. vocalem et
iuris tunc humani tenuerunt et gratianus et glossator decreti et b. bona ventura, nihil
in minus 3. synodus definiuit illam esse iuris diuini. et multa alia exempla similia
possent adduci

Quod uero dicebat non posse si iuris diuini esset personaliter residere papam cogere prela
tos ire ad concilium generale, nec ad alia negotia utrumque ardua et ecc. uniuersali tribuere
consequens hoc Exoneum sit et hereticum, non tunc antecedens et secundum ipsum qui fecit
axiomatum, constat esse quoque consequentiam pessimam et hereticam, nam et preceptum quod
num est et naturale fortis in similibus casibus obedire superiori, nec id est dispensare in
iure sed declarare, frustra quod adducit exemplum de imperatore et duce, nam et imperator
precipit militi et obedire duci in casu maioris necessitatis, in quo miles non obediens duci imperator

quod est inobediens, sicut et Episcopus nollens venire ad concilium iubens a papa, de quo
 reuelleret. in multis casibus cum sit hoc preceptum affirmatiuum, et esset obligatio citra
 dispensationem proprie sumptam iniure diuino, sicut et alijs preceptis que affirmatiua sunt
 ut et de correctione fraterna et alijs, semper. n. quod occurreret necessitas. vniuersalis ecclesie. aut
 magna utilitas, aut prouentus alicui, aut ipsi met ecclesie. cui est pastor maior et utilitas
 sequitur ex absentia alicuius temporis quam ex presentia, citra dispensationem poterit abesse. denique
 in omnibus illis casibus, in quibus vix sapiens et prudens iudicaret non currere preceptum p[ro]tunc,
 quod et in illis oppositis habere declarationem iuris a superiori, ipso, Papa. s. dum comode posset ha
 beri, nec nec ad oppositum cogit. s. non expectare huiusmodi declarationem, nam et omnes hec difficul
 tates et arg. p[ro]nt concurrere in quocumque alio precepto affirmatiuo neque amplius in hoc exit
 perplexitas quam in alijs, non tamen negamus quin et contra hoc ius et contra ius et seipsum. de
 incommensurabilitate plurimum beneficiorum, quibus est cura animarum anexa inique sit dispensatum sepe
 ut non tam dispensationes quam dispensationes fuerint, licet et in illo quocumque licet aut dispensa
 re p[ro] modo aut declarare, quod idem est quare fit et stare illud innocenti in concilio. c.
 de multa prebendis et si qui alij canones sint qui idem agerunt, in quibus dispensare idem
 exit quod declarare. /

* Idem innocenti cuius est caput illud, noluit cardinali cuidam dare ecclesiam. Ratione cogit
 dinalis erat, ut h[ic] de postulatione prelatorum, et cardinalis florentini dicit, verbum dispen
 satio aut dispensare, in. c. illo de multa de electione quod est ex concilio lateranensi. capi
 pro declaratione aut declarare. / ut idem sit (inquit) dispensare quod declarare, quare non
 impedit caput illud quominus residentia personalis pastoris sit iuris diuini. /

Minime et obstat quod dicunt esse hoc damnare multos qui contra id fecerunt plures. n.
 damnantur ex non obseruatione decalogi et precepti debapti. nec ab hoc tamen non sunt iuris di
 uini, nihil est hec omnia et similia / obstat quod (ut dixi) ipsissima. / p[ro]nt adferri in ma
 teria cuiuscumque alterius precepti affirmatiui. /

Magis videtur esse arg[um]entum quod adfertur de voto simplici castitatis aut religionis, quo existente, obligo
 et aut iure naturali seu diuino in eo tamen papa dispensat proprie et sumpto nomine dispensationis, ne
 dum declarat. Et in p[ro]p[ri]o. licet exente Episcopo nunquam et curam animarum assumente / oriat obligatio
 iure diuino poterit quocumque papa dispensare nedum declarare. / p[ro]nt et confirmari hoc deo
 tinentia anexa sacro ordini quod stante anexio ne illa seu ecclesie. constitutione, obligatio et v[er]o
 oritur iure diuino et tamen p[ro]nt et Papa vere et proprie dispensare cum exente in sacris ut ducit
 beorem. /

Ad p[ro]m[odum] igitur de voto simplici posset imprimis dici non proprie dispensari in eo, sed potius declarari,
 eo casu votum non tenere seu non obligare, et reddi votum tanquam infedum, aut quod non est fa

factum, aut et q^d ex v^o. illius fuit volere, ex ea parte q^d voluntas cui^q debet esse
subdita v^o superioris poterit sup^{er} aut irritare aut dispensare. potas aut ep^{us} totus
iure diuino ac sitalis/ep^{us} (ing^o) eet creat^{us}, quare non pot^{est} papa ep^{um} facere non ee ep^{um}
poterit t^{er} obuiam subtrahere aut tollere man^u, ones. s. et hoc pot^{est} erit mutare man^u
q^d dispensare, q^d s. tho. admittit et in preceptis et decalogi in quibus non adit dispensa
tio et adeo, sed mutatio mag^e tm, q^d res est m^o illi, ita papa post ch^{ri}um Deum, d^{omi}
nium, poterit et mutare pro causa, nec t^{er} erit p^{ro}ue dispensare p^{ro} hoc per exemplum
super^{ius} addudum de ma^g sacra^{ti} eucha^{ri}stie panis. s. et vini. /

Ad aliud aut de ex^{te} insacris dicendum ibi v^{er} et proprie posse cadere dispensa
tionem, differt. n. obligatio que orit^{ur} ex constitutione ecc^{le}. qua castitas anedit^{ur} sacerdoti
ab eo que orit^{ur} ex voto simplici p^{er} hoc. n. quod ecc^{le}. tollat constitutionem, et mag^e illig
timationem posset ex^{te} insacris ducere v^{er}em, non. n. illic est votum sed illegitimatione
mag^e, facta constitutione ecc^{le}, est igit^{ur} illic proprie dispensatio seu reuocatio legis, non
ita est in voto simplici, nec in obligatione pastoris ad residendum. /

Adducit^{ur} et arg^{um} de cardinalibus posset ne cum illis aut dispensari aut iuris declarari
sint ep^{us}. de quibus hoc imprimis dicendum est, nihil ee quod comuniter fit, q^d s. ecc^{le}
illis comendant^{ur} sic q^d aliud sit comendat^{ur} herede ecc^{le} et oues, aut ee illas ep^{us}, hoc. n. et
illudere ipsi deo, cum nihil aliud sit ee ep^{um} et pastorem ouium, q^d eadem ecc^{le}
et oues ipsis comedare, nec aliud fecit ch^{ri}us illo verbo pascere oues meas dicto Petro, q^d illi
comedare eadem oues, cui. n. aliquid comendat^{ur}, illi^{us} cura ipsi imponit^{ur}, quare aliter dican
dum est. s. q^d ee cardinalem absolute et simpliciter non satis est, ut non residere
teneat^{ur} s^{ec} ecc^{le}. habet et comendatam, t^{er} q^d nonnullae ecc^{le}. sunt valde proxime v^{er}is p^{ro}uinc
ut simul posset quis et adeo muneri cardinalis et ecc^{le} ipsam gubernare ut dicit^{ur}
s^{ec} ep^{us} quisempe sunt cardinales / posset et aliam cardinali tanta ee industria et
utilitas ecc^{le}. ex eo q^d Pontifici assistit, ut p^{er} temp^{us} aliquot posset ab ee sicut et obliga
tionem aliquam valde et vtilem ecc^{le}. in quibus casibus (ut dixim^{us}) non est proprie dispensa
tio, sed iuris declaratio, non t^{er} in vniuersum, nec ob mun^{er} cardinalis nec consilarij
aut presidis consilij poterit quis abesse, et non residere. /

Et demum ut concludamus cum res hec sit adeo nec^{esse}. et denec^{esse}. salutis, nedum a^u
pastoris, sed et aliar^{um} a^u sibi commissar^{um}, et obui^{us} neglectum ips^o q^d past^{or} non residen
tium tot mala, hereses, et pecc^{ata}. sint in ecc^{le}. Dei, quor^{um} omnium nulla alia est adeo p^{ro}
causa, nulli dubium esse debet quin ips^o past^{or} residentia vtilis et p^{ro}ua et q^dle d^{omi}
precepit docuitq^{ue} verbo et opere, docueruntq^{ue} ei apti, sit sume nec^{esse}. quare et illi p^{ro}
tia exercitium et mun^{er} p^{ro}ceptum actus, q^d nihil est, q^d sit nec^{esse}. ad salutem a^u et p^{ro}

per hōres exorcandum quin Deū illud precepit et iussit nec circa hoc eēt sufficiē
ter prouisum saluti aīz, quod uel cogitare nefas est dedeo. /

Dico itē non ob stare huic ueritati quod cardinalis de Turri cremata et cetera, et tenet
ep̄s alios a Petro eiusque successorib⁹ nō eē immediate achrō constitutos sed ipsos eorū potē
tem eē immediate adūmō Pont, quī solus est immediate constitut⁹ ep̄s achrō, nam et hoc eē
imprimis aperte falsum constat superi⁹, q̄ apli omnes uniuersae exant apli et pastores, et
ep̄i uniuersae cum ipso Petro, et ita eccl̄. Vocat eos vicarios ch̄i et eccl̄ie pastores, quare et et
ep̄i omnes alij uniuersae sunt ep̄i cum ipso sumo Pont, quare idem est auctor utriusq̄ ab
eodem est potēs omnium, nec pot̄ papa de ep̄o facere non ep̄m, licet posset has uel illas oues
admittere, nec pro libito p̄t papa sic et mutare mām, i. oues, nec p̄t non ep̄m preficere et
pastore ipsi ouib⁹, est. n. necē. (ut sepe dictum est) conexio et ipsa re nā ep̄i seu pastores ad
ipsas oues, quam rei nām nequit mutare pontifex. ipse p̄. Vocat ceteros ep̄os fratres et coep̄os
non filios seu creaturas eiusdem ex quo ipse cum alijs sunt filij, ab eodemq̄ geniti in eo q̄ ep̄i
et pastores sunt. /

P. b. grego. optim⁹ et sanctissim⁹ Pont, nunq̄ uoluit admittere nomen uniuersalis (ut inq̄)
uocaret uniuersalis Pont, et sic illi fuit suggestum ab alijs et redarguit acriter Joa. constantinopolit.
p̄uicam q̄ uocabat uniuersalis, ita ut suis et legatis precepit ne illi comunica
rent, nisi prius nomen illud uniuersalis dimitteret, ideoq̄ sanctissim⁹ iste Pont, nō admisit no
mē illud, nec uoluit sic uocari uniuersalis Pont, q̄ falsum reputauit se et esse uniuersa
lem, et nō tm̄ ob humilitatem aut modestiam, his. n. uirtutib⁹, imo nullis repugnat ueritas,
est q̄. Videndum in quo sensu uenit b. grego, dici uniuersalis, siquidem nō ignorabat, qd
sepe et fasus est ep̄m Romanum eē supremum, oib⁹q̄ alijs superiorem, et caput uniuersa
lis eccl̄. ut. n. talis p̄debat contra ip̄m constantinopolitanum p̄uicam, quise supremum
aut nulli inferiorem et ep̄o Romano iacebat. si q̄. illo. s. constantinopolitano sciebat se supe
riorem eē, equa rōne omnib⁹ alijs. in multo q̄. alio sensu sanctissim⁹ greg. abdicauit a se nome
nē uniuersalis, q̄ in eo quem cardinalis turri cremata habet, q̄. s. solus Papa sit pastor
et op̄s achrō et omnes alij ei⁹ vicari et ministri. contra id. 1. cor. 4. sic nos existimet ho
mo ut ministros ch̄i s. quod quidem paulus nedum dese et alijs apl̄is sed et de Thimo
thimoteo et alijs intelligit, et ep̄i cēs idem dō et uere dicere possent sic nos existimet
homo s. Papa q̄ et omnes sunt ministri ch̄i. nō q̄ ceteri ministri pape sed fr̄s uocati in
partem sollicitudin⁹. aut dent aduersari et quinegant alium sensum mentis diui grego. quo
uenit se dici uniuersalem cum ip̄e met contra Joa. constantinopolitanū dixerit eē uniuersa
lem fore eē solum et nullum alium quod quidem non p̄t intelligi q̄ nullus abius sit ep̄s a papa
constitut⁹, achrō q̄ intelligit quare uel clar⁹ est opinio illam Joa. turri cremate habita fore

ad ius greg. pro magno errore et anathemate dignum
Sed et (ut iam didum est) illo dato non min^{us} est verum pastores
et quocumq^{ue} sint iure diuino cuiusq^{ue} precepto teneri per se ip^{sos} ^{quoscumq^{ue} viderent}
essante causa / nec quidem car^{ly}. de turre cremata hoc negat (quod sciam) aut opp^{ro}
neat, imo et car^{ly}. ayeta. qui in illo visus est tenere cum dabo turre cremata,
ex professo tenet et affirmat personalem residentiam e^{ss}e iuris diuini, non^{is} ^{non^{is} vniuersalis}
contradicit alteri, nec veritas hęc dependet ex illa, q^{ui}nis vtriusq^{ue} concludit et. 2. et 3.
eque vera. /

* Imo et greg. mag. qui prim^{us} se seruum suorum dixit, dicit nunq^{uam} paulus se vniuers^{is}
dixit et titt. vniuers^{is}. aduersari euang^{elium} e^{ss}e contra canones / blasphemia contra Deum taliter
deum officii iniuria et ceteris alios ep^{iscopos} lib. 4. epistolaz. c. 29. et. 83. in istud aleth^{is}
abulum consentire noⁿ aliud e^{ss}e q^{uam} fidem perdere. lib. 6. c. 194. ego fact^{us} dico quod
quisquis se vniuersalem sacerdotem vocat antichristum preuaricat q^{ui} sup^{er}biendo se ceteris
preponit et ibidem epist. 30. concilium item africanum. 99. de. c. 1. saty et pelag^{us}
secundus ibidem. c. nullus presbitero et id^{em} greg. eulogio presbitero alexandrino. 99. de
infectione o^{mn}ia contra Ioa. constantino. ob quam rem maurit^{us} imperator vocauit greg^{orium}
placem. 1. fatu^{us} fauens Ioa. constantino. recedant inquit greg. eulogio verba que
nitatem inflant et charitatem bulbrant. /

* idem lib. 4. indictio. 13. epist. 82. et nemo se unq^{uam} vniuersalem vocare voluit
lib. 7. indictio. 2. epistolaz. 126. leandrum hispalensem et calliopolitanum. ibidem
epist. 104. greg. vocat consobiteros collegas fratres / sic et vocat ep^{iscopum} cartagin^{ensem}. lib. 8.
indictio. 3. epist. 38. quid mirum cum se ipsum. p^{ater} vocauit seruum seruorum dei vbi
at Ioa. diachon^{us} invita ei. lib. 2. c. 1. et cum cixiac^{us} successor Ioa. constantino
eodem titt^{ulo} senotaret. s. vniuersalis contra illud pugnavit et p^{ater} lib. 6. indictio. 15. epist.
31. 24. 23. si vnus ep^{iscopu}s vocat^{ur} (inquit) vniuersalis vniuersa ecc^{lesia}. corrumpit et
. 9. indictio. 4. epist. 67. inquit sic hui^{us} loci ordinationem disponim^{us} ut t^{er}ri^{is} vniuersis
singulis ep^{iscopis} inuiolata seruem^{ur}. /

* S. tho. opus. 19. c. 4. ait q^{uod} aut^{em} Papa vniuersalem pontificem se prohibet nominari
noⁿ ideo est q^{ui} ipse non habeat auctoritatem immediatam et plenam in qualibet ecc^{lesia}
sed q^{ui} non proficit^{ur} aulibet particulari ecc^{lesia}. ut proprius et status illi^{us} ecc^{lesia} redire. q^{ui} se
seruent omnium aliorum pontificum potestates. /

* ibidem pot^{estas} ordinis sacerdotalis ad duo ordinat^{ur} et p^{ri}mo et principaliter ad ad^{ministrandum}
verum consecradum et hui^{us} pot^{estas} executionis statim cum ordinat^{ur} accipit ne sit defectus
ordinat^{ur} uel ordinato. secundario ordinat^{ur} ad corp^{us} ch^{risti} misticum per clauis ecc^{lesia} q^{ui}
sibi committunt^{ur} et hui^{us} pot^{estas} executionem non recipit nec cura ei committat^{ur} uel ne auctoritas

alteri habentes cura hoc agat est hec ille eccedat iurisdictio sine iussu nampotas
ab soluendi et clausi iurisdictio sunt secundum. s. tho.

263
197

hic est comunis sensus omnium sanctorum interpretatus et declaratus omnibus canonibus et de
cretis pontificum semper et ubicumque se occasio offert et ita siluest. Papa in synodo Roma
na. 267. episcopi de consilio constantini convocata dicit, episcopi si probatus fuerit dignus et
vota populi et cleri concurrexerint, canon consecrat quem postea nec clerus, nec populus per
turbare debet, quia episcopi qui troni dei vacant non sunt laudandi, sed magis portandi et ve
nerandi. addit causam, quia domini discipuli et apostolorum successores sunt, et iniuria eorum ad
christum pertinet, cuius vice legatione funguntur. ecce teste et ipso siluestro episcopo vicarius lega
tus christi non papa, et thronos dei dicit.

Canon Primus concilii carthaginensis, qui episcopus (inquit) ordinandus est, natura sit prudens, mo
ribus temperatus, castus, sobrius, cunctus, humilis affabilis, misericors, literatus, in lege
domini instructus, in scripturarum sensibus cunctus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus,
Eadem in concilio Romano dicto sub siluestro, ad quod hec omnia iure diuino requi
sita cum interpretatis sit hec iuris diuini, nunquid ut non resideant.

Optatus Mileuitanus episcopus omnes apices et principes appellat si ergo principes non vicarii Pa
pe sed christi iuxta id constituit eos principes, et si apices ergo super intendentes et su
per assistentes gregem.

Eusebius lib. 4. c. 43. iubet obedire presbiteris qui sunt in ecclesia. qui successione herent
ab apostolis, qui cum episcopo successione charisma veritatis actum secundum placitum patris acce
perunt. idem ireneus. 4. libro.

Rufinus in magnis (inquit) ecclesie calamitatibus, episcopi iacentes sub altari orant, ut Alexan
der contra Arrium lib. 1. c. 12. et Ambrosius contra tyrannidem iustini lib. 2. c. 26. uter
que sic orant necesse est calamitates ecclesiarum propriis oculis videant ut omnibus compa
tiantur ut omnium patres

G Ionas Auxelensis episcopus de cultu imaginum lib. 3. quid. n. dicit supra dictum est claves regni
apostolorum quasi eminentissimo sancte ecclesie membro, intelligo traditas v. s. Petro ut per illum
ad ceteros hec dignitas transeat? num idcirco mens mea ab eius amore tepescit quem plu
ris videam a domino honorari? potius namque meum deuotione/amoris concaluit ignis qui adeo in
ter reliquos constituit insignis ut quod omnium est commune ipse quodam modo acci
pibe videatur singularis.

lanfrancus episcopus anthuariensis. de sacramento eucharistiae contra beverga
es petrus s. q. tametsi de pastoribus sanctae ecclesiae dicta esse credat et a quibus
dam catholicis exponat precipue tñ de Romana ecclesia intelligenda esse sacri cano
nes et pontificum decreta testat. /

2. tho. concilio pag. 430. co. j. promitto ego bonifacius (archieps) s. moysi dñi postea
marci) grā dei eps bobis b. petro apłōz principi vicarij tuo beato pape grego. (2.)
caesoribusq; eius. /

Authoxitas non est idem q potas ut vulgo intelligit sed ut latin^{mi} dicunt quom plia
vino vel gemme solet praeteris authoxitatem tribuere. cum nulli sint in alia pot
quasi dāas preciosam opinionem et valorem. /

Cum dicitur Papa caput eccē. actum est equivoce dicitur cum christo est caput vicarium mini
steriale namet minister christi qz caput incorpore humano est sumum et precipuum et
alij res sume et precipue hac nomine dicuntur ut metropolis vix caput provincie
et principes, et epi in suis diocessibus et ecclesijs. quare non proprie influit in alios
nec ab illo proprie dependent qz omnes ministri et instrumenta non ante ministrum
nisi cum instrumentum in instrumentum proprie influit. metaphoxice q dicitur caput
influit q. si n. beve et proprie non manerent epi et alij ut tales defundo
nec ulla potestas eccē. sicut sublato christo nulla maneret non q dependet eēntat
a papa sed a christo ab illo q immediate sunt et habent potatem. /

Et inter articulos contra J. a. h. u. s. adpositos a parisiensibus authore gersono ij. qui
habet qz solus christus non papa est caput eccē. error iuxta communem doctorum
tionem si omnis a papa ratio capis. excludat q. hec habet articulus q. non absolute
est caput sed vicarium ministeriale. i. vice capitij christi. s. p. capitis. /

Multi ex pte

264
199
Multi ex p̄b̄ et sicredabant, aut sceredere ostendebant residentiam pastorum
iuris eē diuini, aserebant t̄ non expedire, nec conuenire hanc veritatem definiri
et diuersa causabant super hac re, q̄ oīo fūuola et innania ab illisq̄ inuenta, ne
sine colore loqui videret̄, cum t̄ vere nollent hanc rem explicari humanis affectib̄
mōti, dicebant nonnulli multas alias propositiones eē tractandas huic adherentes et co
nexas, si hęc eēt definienda et declaranda, scireq̄ oportere et tractari quid eēt
ius diuinum quōplexq̄, quasi eēt extraneus ab ep̄s maxime in concilio ḡnālē congra
gatis querere tractare et scire ius diuinum quod sit quōplexq̄ sit, et que residen
tia et amodo sit iuris diuini omnesq̄ difficultates et dubia que circa hoc oriri pos
sent, imo quorum est hoc scire? et ubi melius hęc omnia tractari p̄nt? q̄ inconciliatē
ep̄s deditissimoz aliozq̄ vroz et velut nō ob id ipsum amplius hoc sit tractandum
quo plures in eo sint difficultates, quoz est scire ius ep̄s, sandasq̄ scripturas inter
pretari nisi ip̄s met! An poterunt excusari ignorantia sui iuris? aut est auaritas
velle scire que sui iuris sunt? et dei voluntatem? ecc̄. n. 3. d̄. altiorate ne quē
ris et fortiorate ne scrutat̄ fueris sed que precepit tibi d̄s illa cogita semper, et
iamq̄ res indubium veniet, tenet̄ sancta synodus nedum pot̄ docere et definire
vt nemo possit pretextu cuiq̄ ignorantie excusari a nō residendo, t̄ abest, vt ve
lit quis ignorare veritatem adeo necc̄. que ignorantia potius accusaret, ignorans. n. igno
rabit, q̄ nollit intelligere vt b̄nē ageret, contra idq̄ pauli ad hebre. 13. doct̄is
vaxijs et peregrinis nolite abduci. Malach. 2. labia sacerdotis custodient sc̄am, et legē
requirunt ex ore eius. q̄to magis concilium ḡnālē tenebit̄ rationem reddere omni peten
ti Deu. 17. si difficile et ambiguum eēt p̄p̄teris inter sanguinem et sanguinem, carnē
et causam, lepram et nō lepram. et iudicium intra portas tuas videris verba bariari
surge et ascende ad locum quem elegerit d̄s de tu, veniensq̄ ad sacerdotes leuitici ḡnē
ris, et ad iudicem qui fuerit illo t̄p̄e, queresq̄ ab eis qui iudicabunt tibi iudicij va
ritatem, et facies quodamq̄ dixerint qui presunt loco quem elegerit d̄s d̄s. q̄ non
t̄m propter illos sed propter nos et scriptasunt Rom. 3. scimus qm̄ quecumq̄ lex loqui
tur, ipsi qui in lege sunt loquūt̄, et. 19. quecumq̄. n. scripta sunt ad nr̄am doctrinam
scripta sunt

Alij ex p̄b̄ibus alia dicebant, q̄ eēt superfluum aut non expediens id definiri estote
rum sit, alij adhuc p̄s loquebant̄ aserentes hanc declarationem auth̄. et dign̄. sumi
Pont, derogare, imo et p̄ius blasphemantes ecc̄. destruere, cum t̄ hęc sint aperte blasphemie
et hereses hereticor̄ aserentium dignitatem et auth̄. Pont, sumi eē d̄s ius diuinum

idem. n. oio est unum alteri derogari qd illi contrarium ee. Et qd desingulis
contraria opinantibus sollicitum ee stultum est, hoc uno verbo concludamus, necesse
sum oio ee velut silentium huic questioni imponat, et qd iam scandalum esset
cum res in hos terminos deveniret, ut sit iam toti orbi notum hanc rem bene
se incontroversiam, ut semel finiat, quid. n. alias heretici qui hec oia novit
ant, synodum que fluxa alia contra ipsos non aperta nec forte adeo aperta et
manifesta, ut catho. decrevit tenenda, et hoc unum arduissimum et scitu
saxium non ausam fuisse definire et obtinet? q. os omnibus et hereticis et
et magnis, et pusillis.

Omnia noia que et nalis ratio et sacre litere tribuunt ipsis pastoribus significat, ne
quiveruntq. eor. residentiam et asistentiam, illa (ingr.) qbus boni pastores appellari
et e contra que malis tribuunt, defectum vitiumq. in ipso munere significat, boni
n. scripture locis, vocant. sces populi dei, prepositi iustitia, ecclesie, principes
oviles gregis dñi, custodes, agricolae, columbe, speculatores, dispensatores multorum
dei et ministri probati incho. vinctus, et angeli, / Contra vero comitatus multos
pleriq. obsuam auaritiam, luxum, somnolentiam, et ovium suorum incuriam
ad vituli multi, tauri pingues, glosi, filij desertores, speculatores acii, pab
res desperati, pseudo apti, operari dolosi, vacce pingues in monte samarie, lupini
paxantes gregi, caude fumigantium titionum, scelsti et peccatores, principes
minuti, peccare facientes hoies in verbo, forte suplatates, arguentes in porta, lig
lantes super iniquitatem, impij in populo, insidiantes quasi aucaps, quor. de
corone superbie ebrioz, flores decedentes in vertice, condentes leges iniquas, et so
bentes iniustitiam, predones pupilloz et viduarz, laquei speculationis, rete stansum
super taboz, ingredientes pompatica domum israel, lupideniq. bespectini. que
hact no solum ecclesiasticis pastoribus sed secularibus et regibus et principibus
scriptura et pastores vocat, conveniant precipue tr. et magis de bonis prauisq. au
pastoribus dicunt?

B. chrisost, super illud. 2. timo. 3. no nephitum / itaq. quisibi (inquit) bellari culpa
conscijs est, male profecto facit, eam rem appetens, qua indignum se per opera facit,
no. n. deat huius modi regere sed potius regi, eum quippe quiregendo, alio suscipit
tanta deat gra virtutis excellere, ut instar solis ceteros veluti stellaz ignicula
in suo fulgore obscurat, debet huius modi vitam habere immaculatam atq. congruam
ut omnes in illum et in eius vitam veluti in exemplar aliquid excellens irruat, vigilans

vigilantem rursus esse necesse est illum, qui non tamen sui curam habet, verum et reliquos 265
deat (inquit) eum pervigilem esse qui eiusmodi est, ac spiritui vivere et affectus sui flamma 200
operibus ipsis ostendere duosque omnes sollicitudine atque industria superare, ut die nocteque
exercitum et castra perlustrat, laborat, et sui officii munus diligentissime impleat atque omnium
curam et sollicitudinem gerat. hec illa, que anime presentia pastor facere possit, iudi-
cant vel cecus.

Divus Bernardus sermo de conversione divi Pauli. hac tempestate (inquit) heu Domine Deus
ipsi sunt in persecutione tua primi qui unquam in ecclesia tua primatum diligere, gerere prin-
cipatum, arcem syon occupaverunt, apprehenderunt munitiones, et universa deinque libe-
re ac tempestatine tradunt inandio civitatem, misera ergo conversatio plebis tua
miserabilis subversio est, atque utinam hac parte sola noceant, est forte qui Domini
capre monitum ac premunitum exortatione daret opera ipsorum esse non imitari, sed obser-
vare precepta iuxta illud Math. 23. que dicunt facite, et ad opera esse nolite res-
picere, nunc autem dati sunt sacri gradus in occasionem turpis lucri, et questionem
stimant pietatem copiosissime, siquidem pietatis inveniunt insuscipienda imo acci-
pienda magis animarum cura, sed hec penes illos cura minor et de animarum salute novi-
tissima cogitata est. hanc vero salvatori animarum gravior ulla esse potest persecutio?

idem in cantica sermo 33. beatus ait generationi huic a fermento phariseorum, quod est
hypocresis, sibi hypocresis dici debet quoniam iam latere pre abundantia non valet, et pre
inobediencia non quirit, serpit hodie antiqua labor per se corpus ecclesie et quo latet, eo
desperat, cogit periculosum quo interius nam si insurgeret apertus inimicus hereticus
intertextus foras et ares cecit, si prudens inimicus absconderet se forsitan ab eo, nunc ve-
ro quem eijcet? aut a quo abscondet se? omnes amici et omnes inimici, omnes necesse,
saxi et omnes adversari, omnes domestici et nulli pacifici, omnes proximi et omnesque
sua querunt, ministri christi sunt et seruiunt anti christo, honorati incedunt de bonis domini
cui nec honorem deferunt, inde is quem quotidie carnis meretricius nititur, hystionice) habi-
tus, regius apparatus, inde aurum inferis insellis et calcariibus, ac demum plus calcaria
et altaria fulgent, inde splendide mensae, et cibi et scipis, inde comestiones et ebrieta-
tes, inde cythara et lyra et tibia, inde redundantia torcularia, et promptuarum plena
exultantia ex hoc in illud, inde dolea pigmentaria, inde referta mansupia, pro huius mo-
di volunt esse, et sunt ecclesie prepositi, decani, archidiaconi, episcopi, archiepiscopi nec non merito
cedunt, sed negotio illi quod perambulatur in tenebris, olim predictum est, et nunc tempus

ad impletionis aduenit, ecce in pace amaritudo mea amarissima, amara prius in nece
martis, amara plus in conflatu hereticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum
non fugare, non fugere eos potest, ita in baluocunt et multiplicati sunt super numerum,
intestina et insanabilis est plaga ecclesie, et ideo in pace amaritudo eius amarissima
hoc plangens intus ipse, filios eructum et exaltum, ipsi autem exprobrant me, spre
uerunt utique me et macularunt aturpi vita aturpi questu, aturpi comectio, anes
per ambulante intenebris. hec ille. quod insententia non aliud, quam scelus ecclesie. minus
quibus hereticis ac hostibus periculosiores esse, et nocentiores ipsimet ecclesie.

* Vide Bernaz. sermo. 77. in anticis insententiis duobus sermonibus ad pastores congrega
tos in synodo remensi, ubi eos vocat Christi vicarios imo et parentes et patres Christi
habet genere nutrire augere in cordibus omnium.
libenter preterea querere ab illis, qui contrariam sententiam defendere nituntur quomodo
velint aut dicant summi Pontificis, habere se ad ceteros episcopos et ipsi episcopi ad illum, quem
dinem et quam habitudinem habeat? siquidem est ordo inter summi Pontificis, et alios, qui
reperiuntur et posterioribus superioribus et inferioribus cum hec sint propria ordinis.

An ergo se habeant ut Petrus ad alios Apostolos Paulum. scilicet et alios, quod sicut cum Pau
lo et alij apostoli essent a Christo immediate instituti, ergo et episcopi omnes de Paulo quidem nu
merabunt, cum ipsemet dicat ad gal. 2. Paulus apostolus non ab hominibus neque per homines
sed per Iesum Christum et Deum patrem etc. sed et de alijs ut Ioan, Andrea, quod an
ne eadem veritate dicentur iohannes apostolus non ab hominibus neque per homines sed per Iesum
Christum et Deum patrem etc. An contra dicentur andreas apostolus ab hominibus et per
hominem, et non per Iesum Christum etc. certe non arbitror hos homines adeo temerari
ut audent hec dicere, et tantam esse distantiam inter Paulum et ceteros apostolos
ut solus Paulus sit apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per Iesum Christum, a
ceteri vero ab hominibus et per homines. tunc enim vix essent uniuersa apostoli minime
et dubitandum est quin omnes eque sint apostoli per Iesum Christum et non per homines et
si uniuersa apostoli sicut et uniuersa episcopi, et secum et cum Petro, quare eque a Christo et
iure diuino omnes. sicut et illi de quibus ad ti. 2. huius regni reliqui secreti
ea que desunt corrigas et constituas per ciuitates presbiteros sicut et ego dispositi
bi, ubi per presbiteros episcopos et intelligit, addit. n. quis sine crimine est, et illico
n. episcopum sine crimine esse. illi (ing) constituti per Iesum ex dispositione Pauli et
illis doctis et additionibus per Iesum Christum et exant constituti, licet media manu
impositione ex Pauli ordinatione seu dispositione, quare sicut se habet Papa ad alios
episcopos, sicut Petrus ad alios omnes sunt iure diuino et a Christo constituti.

266
211
Quod si uero dicant habere summum Pont, ad reliquos ep̄os beluti se habet imperator rex
rex Romanus ad reliquos reges, liquet et utrosq̄ et equē a deo / per me. n. regy
regnant dicit, aut se habet ut supremus angelus ad alios, itaq̄ sit similis ordo et digni-
positio in eccl̄a. qui in celesti hierarchia, q̄ hęc exemplar est illius, et tunc beluti oēs
angeli sunt a deo immediate, esto sit unus superior et beluti caput sub ch̄o respectu
alios, sic et omnes ep̄i Papa et alij. et uere satis est et sufficit similis superioritas
et ordo Pont, summi ad alios, quiesc aut erat Petri ad alios ap̄los et imperatoris ad alios
reges, et supremi angeli ad alios, nihil. n. restat addendum nisi ut se habeat beluti Deus
ad omnia creata, qd̄ est blasphemum dicere, sicut inepte satis et parum religiose dicit
hunc. I. illum ep̄um huius aut illius pontificis esse creaturam, esto sensus qui intendit uer-
tus sit, nam cum his stat et manet uerum Papam fore summum Pont, superioris et ca-
put sub ch̄o respectu cum alios. que quidem omnia ius diuinum sibi tribuit, cui in
u diuino, seu diuinis traditionibus repugnare non debent humane, nec ius diuinum et
eius explanatione humanis traditionibus ne digni Pont, ueri igit̄ ep̄i sunt omnes, nec ius
diuinum dixerit inter eos, imo docet quis sint ueri ep̄i, sicut et quis uerus Dei popu-
lus, et munera ipsorum ep̄os que eorundem residentiam personalem exigunt, declarant, ita
Diuus Ciprianus ep̄is, ad Pompeianum ait humanas traditiones nihil repugnare diuini
et idem Ciprianus. lib. 3. ep̄ist. 10 Deum peccatorem declarare ait qui ueri sint ep̄i, et q̄
uerus dei populus crucem aut illa constat esse ex omni cura, eazdemq̄ exuditione et
orig. tractatu. 2. Super Ioa. lux (inquit) ch̄us et q̄ obscurati sunt homines, p̄sberg
dictus, q̄ et ex quo homo peccator iumentis comparat̄ similisq̄ factus est, doamus q̄ ex
his ep̄os ad populum et p̄sberg oēs animarū esse oportere lucem inter tenebras aut ad
tenebras, et ut p̄sberg ad pecudes. / hęc aut̄ an requirant personalem residentiam p̄
ipsa natura res. uel ceteri p̄nt uidere. /

* Et sicut oēs angelos esse imm̄ a deo creatos non tollit eorū hierarchiam et esse superiores me-
dior et inferiores / et oēs aut̄ esse imm̄ a deo creatos non tollit flatus iure diuini esse sub p̄sberg
bus et illis inferiores, uerum. s. uerum, subditos suis superioribus ita et esse oēs sacerdotes
diachonos ep̄os imm̄ a ch̄o et iure diuino non tollit hierarchiam et principatum superior-
ritatem et inferioritatem et Papam esse supremum et caput. non est q̄ quare timeam hanc
uexitatem defendere apertissimam / cum opp̄. sit ex ueris huius t̄p̄is et sic in. 2. parte huius
concilij Tridentini sub iulio. 3. erat conceptus animum et anathemam contra negantes ep̄os esse iure
diuino esse inferiores et superiores presbyteris eodem iure nam ex uno sequitur aliud. /

Non obstat qd̄ Arnobius loquens de Petro in ps. 138. (inquit) ecce ap̄lo penitenti succurrit qui
est ep̄os ep̄s, et maior gradus reddit̄ ploranti, q̄ sublat̄ est deneganti, qd̄ ut docet illud am-
tendo, qd̄ nullus ap̄los nomen p̄sberg accepit, satis. n. n̄s iesus ch̄us dicebat eos sumi p̄sberg boni

et

et iterum me (inquit) sequuntur oves mee. hoc est nomen s^om, et ipsi n^ois potatem post
resurrectionem suam Petro penitenti concessit. hec ille. ideo inq^u no^o obstat, q^u
chius ibi no^o appellat Petrum pastorem, sed pasce (inquit) oves meas et Petrus ipse
s. c. ad presbyteros eadem utit^r verba, pascite (inquit) q^u tamen bubis et gregem ch^o
et Pau. eph. 4. dicit alios esse positos ecc. aplos, alios pastores, q^u no^o ita dicitur, si
id nomen dignitatis soli Petro attribute agnovisset, nec ecc. aneret quos operantibus
eis eidem contulisti presesse pastores.

Q^uo nonnulli licet non dubitent de potate ordinis, q^u est ad actiones sacramentalis, q^u
est actus et iure divino imm^o. de iurisdictionali t^o potate dubitabat, et hanc voluit
esse imm^o. a Papa, in quo est originaliter et radicaliter o^o potas iurisdictionis. Ad q^u
tenendum credo se iurare auct^o. s. tho. qu. 22. q. 39. ar. 3. ubi quæritur scilicet
hanc aliquam potatem? dicit duplicem esse potatem spiritualem una (inquit) est sacramentalis
q^u per aliquam consecrationem confertur, et hec cum sit indelebili^o manentem, q^u consecrat,
illa (inquit) manet in schismatico licet amittat usum illa licitum q^u potas (inquit) inferre non
bet esse in actum, nisi s^om q^u movet a potate superiori, si t^o schismatici consecraverint ea
corp^o potas habet effectum in sacramentalibus, q^u in his homo no^o operatur nisi sicut in
mentem dei, potas aut iurisdictionalis est, que ex simplici inunctione h^ois confertur, et
talis potas non immobiliter adheret, unde in schismaticis et hereticis no^o adheret manet
unde no^o pot^o nec absolvere nec excommunicare, neq^u indulgentias facere, aut aliquid hu
iusmodi, q^u si fecerint, nihil est actum, hec s. tho. ibi ex quib^o minime seq^u q^ulibet
labant nam potas retinendi et remittendi pecc^o. Si est sacramentalis schismatici vel heretici
attentat absolvere a peccatis bene absolvet, q^u est falsum q^u iurisdictionalis est illa
et t^o bene spiritualis, quare imm^o actus cum sit idem character quiesc^o potas ad consecra
tum extensus.

Item omnis potas est spiritualis et potas exco^omandi, absolventi concedendi indulgentias,
gubernandi. q^u imo o^o talis est character ille extensus ad alios et alios act^o, q^u omnis
est imm^o. actus. et q^u s. tho. dicit potatem iurisdictionalem confecti ex simplici inunctio
ne h^ois, no^o est dicere q^u confertur ab h^oie, na^o curat^o pot^o esse non sacerdos, et committit sacra
doti potatem administrandi sacra suis o^oib^o, quam t^o ille no^o habet, sed ex inunctione
illius t^o confertur illi sacerdoti materia, i. dant^o oves, potatem aut iam ipse habet li
cet non verum vel exercitium in actu, bene t^o potatem propinquam perquam nulla mutatio
ne facta circa ipsum sacerdotem. i. nullo adito illi, sed t^o prefata materia, pot^o esse in
actum q^u no^o est ita de illo quod est sacerdos no^o. n. pot^o esse in actum absolventi a peccatis
quin prius fiat mutatio circa ipsum, i. accipiat potatem, quare no^o habebat illam in pot^o pro
pinqua, quod signerat^o quare ille schismaticus vel hereticus sacerdos si attentet absolven
hil agit, et si attentet consecrare consecrat? ideo est q^u licet consecret habet man^o, no^o absolvet

est n.

est. n. impeditus ab illo actu vinculo excoactionis, et ita est velut ablata ab eo materia 267
ita q. caret nō potate et propinqua, sed actu siue usu, nec qui absolueret illum ab ex
coactione, dicit illi potatem talem propinquam et, sed usum siue exercitium velut q. po
nit hominem in vinculis aut ligat illum, non tollit ab eo potatem ambulandi aut currendi
sed tñ impedit usum et exercitium illi pōt, nec qui tolleret vincula et exiperet eum
accipere bene dicit illi, aut imponit illi potatem aliquam ambulandi vel currendi, sed
tñ prebet usum siue exercitium licet in comuni modo loquendi solet dici dari tunc po
tatem vel tolli, cum tñ sic debeat intelligi iuxta, q. (ut dictum est) potas spualis nō spūe
ritualis est, et unus caratex vel multi, qui iuxta nunq. delent esse usum possit impedi
aut moderari, et oīs talis potas necē. consequit. rationem epī ut nec possit intelligi sine
hac potate quare eodem iuxta habet illam, quo est epūs, a quo unq. eligat, siue a popu
lo siue a clero siue a Pont. et a quo unq. et ordinat. equē potas est adeo, cumq. sit supre
mus hierarcha sūm Dioni. a hierarchia ecc. sit iuxta diuini, exit quoq. ipse iuxta diuini in
titutus. /

P. equē proprie epī succedunt in locum aliorū aplōrum sicut Papa in locum Petri, quare ex iu
re diuino et nā rei sic et equē succedunt in potatem illorū, sicut sum. Pont. in potatem Petri
pōtū ex potate ad sacerdotū administrationem, pascendum et gubernandum sū.
Eligit aliquis in epm quō nō est sacerdos committit oues suas alicui epō iam consecrato, cer
tum est illum electum nōdum sacerdotem non habere potatem consecrandi, neq. absoluendi
a peccatis, neq. administrandi sacra. quare nemini pot. illam dare cum ipse nō habeat, et
ita neq. habet potatem ordinandi aut confirmandi et tñ illi cui committit suas oues oīa tūc
pōt. super illas, haud dubium quin pōtatem quam antea habebat, nunc. n. non accipit
nisi oues et materiam, has. n. electus ille habebat, et has pōt. dare, quare ibi nō est tradi
tio alicui potatis sed solius materie, hoc aut. s. traddere mām alicui vocant, traddere po
tatem seu iurisdictionem, q. s. ille antea non poterat exercere illos actus et nunc pōt. cum tñ hoc
beneficiat. pōt. traditionem mām absq. alicui potatis traditione, sicut ignis non pōt. com
burare ligna, nisi illi applicat, per applicationem tñ lignorū, nihil confert ipsi igni neq. mutat
in se. Verum est tñ quōd sunt aliqui actus iurisdictionis, quōd requirunt potatem ordinis
velut sunt ligare et absolueri in foro exteriori et iudicare et ferre sententiam in causis matri
monialibus, et alij actus qui expectant ad gubernationem et regime. exterioris, ad quos exoran
dos sufficit clericali siue pōt. tonsura, ab habente. n. illa pōt. exerceri et alicuiq. habenti com
mūti. et pōt. ad hoc et dum committit. nō aliud fit nisi q. traddit. mat. i. subditi in quos
exercent. per potatem, characterem. s. illum clericalem qui est potas in habitu siue pōt. prima
ut habens illam nullo alio gērat quam traditione mām ad exercendos illos actus. /
itaq. sicut solet dici in dial. dicit. verba in definitione dicere non ad rem sed aptitudinem seu pōt. im
mediatam, ut homo dicit. aīa. rationale, non q. actu ratiocinet, nam et puer et dormiens et demās

seu fluitus dicit et aial rationale, sed qz habet potentiam ratiocinandi, esto vssu illius
areat, sic conceuat inepm nondum habens oues, vel sacerdos simplex habet potatem
oem in habitu, dico quo ad suos adus quilibet esto areat vssu ob defectum mag.
Preterea si eps habens oues aut sacerdos habens et bnf m cum cura mgero
mittat eas clerico non epō vel clerico non sacerdoti, non poterit ille exerceat illas
nis ego nō habet potatem ordinis, neqz illam dedit sibi, sed tm dedit mām quare
at p traditi mā sine traditione potatis ita p et habere potatem in habitu sine mā
et sic iurisdictionem et in habitu absqz materia, quare non poterit illam exerceat et sic
clerico talis eps vel sacerdos areat amitteret suas oues nullum adum, et iurisdictionis
spūalis posset exerceat super illas eo quod non habeat potatem charateve. s. clericalem
habeat licet mā.

¶ Cum eps aliquis eligat in sum Pont, siue a cardinalibz siue a papa predecessore suo
a clero seu populo eligat, a quo hēt ille sic electus potatem iurisdictionis in oēs fideles, con
tum est quod adeo et nō ab ipsi electoribz, ita et a quo angz eligat eps potatem ordi
nis et iurisdictionis habet adeo p adionem sacālem, aut p traditionē mā,
quare semper est verum q traditio mā nō est collatio potatis et iurisdictionis, sed trad
ditio vssus et exerceat.

Preterea non dubium quin qz chris misit aplos in vniuersum mundum, dedit illis potatem
et iurisdictionem eadem et qua vssus est Paulus in Corinthum illum que exerceat et
simili potuerunt vti Aly apls in similibz casibz. ad qd p tinet quod dicit. i. cor. 12. et
quosdam quidem posuit deus in ecc. pm. aplos. s. Deinde addit gubernationes et dicit
attendite vob. et vniuerso greg s. in quo vos posuit sps s. epō regere ecc. Dei. potatem
regendi ac gubernandi dedit illis chris imm. he aut non stat sine iurisdictione. sic et B. Paul.
ad gala. 2. se accepit nihil accipere a magnis et Aplis Cepha, Jacobo, et Joanne, et hō
nihil illis contulisse, sed actus omnia accepisse idem quoqz potuerunt dicere reliquis
postoli quod Paul.

inter exores et Joa. huius numerat in concilio Constant et ibi sunt damnati, dicere posse
aliquem predicare aut sacra. administrare absqz epi licentia in sua diocesi nō audet
hec heresis, nisi epō illa iure diuino conuenirent. / similiter dicere Papam et epō nō esse
presbyteris superiores quod et nō est heresis nisi iure diuino eēt superiores
Eusebius. 6. lib. hist, ecc. c. 43. aseruit fuisse heresim Nouati, qz epum a presbyteris
distinguebat, inquam successit Alexius ipsi Nouato, et habet. b. Aug. lib. de heresi. c. 53.
et Epiphanius. lib. 3. i. tom, heresi. 75. ait, et correuit Alexij sermo, et quod nō p idem
docet Diuini Apli sermo quis sit eps et quis presbyter, cum dicit ad Thimo. i. s. qui are
eps, presbyterum. (sic n. legit loco vobz. seniorez) ne obiurges, sed adhortare velut potatem
negotij eēt epō vt presbyterum non obiurgaret, sino super presbyterum potatem haberet
quem admodum et, rursus dicit, aduersus presbyterum nec cito admiseris accusationē, nec coram
duobz aut tribz testibz, et nō dicit ad aliquem presbyterum, ne admiseris accusationē coram epō.

ambuste

negz scripsit ad aliquos presbyterum, ut ne epm obviuaret. hec ille. constat hec dici de
iurisdictione nedum de ordine. Constat et q tpe Diui Augustini, et Epiphani adoo receptum
erat ee et de precepto et institutione chm, et (ut aiunt) de iure Diuino. / 268
203

in concilio et contra / ut dicitur et se. 3. contra Ioanem bicleph fuit damnatus hic error, et fuit
num. 28. inter errores illius, et contra Ioanem Hus in eodem concilio Sesi. 15. et fuit error illius. 29.
quo probat. 45. errores Ioa. bicleph, inter quos erat hic, confirmatio iuueni clericali ordinatio
laico consecratio reseruant' Pope et epis propter cupiditatem luxu epalis et honoris, hic fuit da
mnatus sess. illa. 3.

Negz obstat nondici illic, nec fieri mentionem iuris diuini nam negz in alijs. 45. articulis fit
mentio et tm damnat', heresis. n. non incurrit', nisi quis dicat contra ius diuinum, negz est consue
tudo ut illo noie in concilijs nec euadit' hoc arg. si dicat' intelligi epm ee superiorem presbitero
ordine no iurisdictione, Epiphanius. n. euident' loquit' et de iurisdictione, et super quos augz ep
habet potatem ordinis ex chm institutione ut q possit illis administrare sacra. ordinis et con
firmationis ex eadem habet potatem iurisdictionis, qua possit eos gubernare et regere, pasce et
oia illa que spectant ad gubernationem epalem, et munus pastorale et. s. tho. opus. 19. c. 4. in
quit' potas sacerdotalis naturaliter et ex iure diuino subdit' potati epi, cum sit imperfecta respe
ctu illi' ut Dion. probat. sed et eps subdit' Archiepo solum ex ordinatione ecci. et ideo in qbz
cec. statuit epm Archiepo subiectum in illis tm subiect' est ei, sacerdos aut qui ex iure diuino epi
subdit', in omnibus est ei subiect' sicut et Papa habet imm. iurisdictionem in oes christianos, quid
clarius potest dici? /

Ibidem. s. tho. ridiculum est dicere, et blasphemie vicinum, q epi no possit usum clauium exa
re in quolibet subdiacon. sicut et chm possit qz Dion. s. c. ecci. hierarch. dicit q epi tenet locum
dne nri iesu chm

Ibidem. s. tho. cum sacerdotes succedant in locum. 72. discipulor, epi uero in locum. 12. aplos, ut
dicit glia. luc. 10. absurdm. ee, si dicere uellent q apli soluere non pra et ligare, uel alia facere
huius modi sine laene. 72. discipulor, q tm eos dicere qz si hoc doceret presbiteris dixerunt.

* Ibidem. s. tho. si g. epi sunt sucesores aplos ipsor forma tenetes ut dicit' luc. 10. in glo. ps
q parochia principalius est comisa epi qz sacerdoti q. item constat q apli quor sucesores sunt epi
per ciuitates et castella presbiteros ordinabat. q.

s. tho. in addi. ad 3. per. q. 40. ar. 6. ad 3. sic habet ad. 3. m. dicendum q potas sacerdotis exa
dit' apotate epi quasi apotate alteri' generis p potas epi excidit' apotate Pope quasi apotate eisdem gene
ris et ideo am adum hierarchiam que pt facere papa in ministratione sacroty pt facere epi. no autem
tum que pt facere epi pt facere sacerdos in sacroty collatione et ideo qdum ad ea q sunt epaly or
dinis oes epi sunt equales et propter hoc quilibet alium pt consecrare. / Eadem. q. ar. 5. ad 3.
dicendum q potas epalis no est tm iurisdictionis s et ordinis ut excidit' ps secundum qd ordo co
munitex accipit'

Ex his g. locis. s. tho. concludit', itase habere epos ad ceteros presbyteros sicuti se habebant Apli
ad. 72. discipulos et q epi succedunt in locum Aplos, et consequenter ee epos superiores ipsi presbiteris

nedum

nedum ordine sed et iuxta dictione utroq. n. modo Apli exant superiores. 72. di
cipulis, ita qd hec tria sint vera et certa, et velut convertibilia vt mutuo se infe
rat, s. epos e institutos a chro, et ee imm chri vicarios nunquam in sua potestate et
ecc. et succedere in locum aplor quare et superiores ee presbyteris ordine et iuxta
dione, et oia hec ex institutione chri, ex eadem. n. Apli fuerunt epi et superiores discipulis
Et qd hec oia aut negat ab adversariis aut dubitant seu distingunt, et no absolute
adunt, oia ea amplius confirmare, sup in primis q Apli aliqua habuerunt dona pro
tm tpre, pro quo lex chri promulganda erat, nec ad conversione infidelium et colla
tione ecc. seu formatione, velut erat donum facendi miracula, perficiendi sanctitates, et
condendi scriptura, et donum et pphie qd, et hec no exant sic perpetuo permanentia
in ecc. qd nec nec. fide iam fundata et confirmata, alia vero conveniebant et inerat illis
expetebat ad perpetuam ecc. gubernationem et regime pastorale, velut erat potas adminis
trandi sacra. soluendi, ligandi, pasendi, et regendi. Presupp. et alio. 2. q Apli tunc prout
nec. exigebat predicandi euang. omni creatura et per universum orbem fuerunt legati omni
cum equali potate ad universum orbem, ita vt non haberent statim a principio distinctas dice
ses et ecc. nec facta erat distributio ipsarum ecclesiarum oportebat. n. prius hoies converti
duci ad chri fidem, non. n. antat ecc. nisi ex iam fidelibus, postea vero fuerunt distribu
te et distincte dioceses ab ipsis Aplis Petro et alijs et deinde a successoribus ipsi Petri.

His premissis cum dicit epos succedere in locum Aplor intelligit no ptum ad illa peculiaria
tempore illo. s. in potatem facendi miracula et condendi scripturam, q exat ad tpe tm nec illis
veniebat vt epi, nam et pphie habuerunt illa dona et in his neg sumus Petri, seu epi Roma
succedit Petro sed intelligit ptum ad illa que perpetuo mansura exant in ecc. qualis est
administrandi sacra, pasendi, et gubernandi, et facendi na illa que eent nec. et con
sentia ad salutem aiays. et in his succedunt epi ipsi Aplis, na vt illa exerceant in toto
id. n. congruebat pro tpre illo tm, sed in ecclesijs illis, que sibi signate eent a B. Petro et
successoribus eius. hec aut. s. posse exercere illam potatem in toto orbe vel in parte, nec
riant gns potatis nec modum habendi, sed tm extensionem aut amplitudine mag q
tunc expediebat et nunc aliter, nam etsi hodie necesse esset aut expediret, possent et
epi per totum orbem.

His q. premissis, probant tria illa vel quatuor assumpta simul et coniunctim, nam qd
vnum illor probant et aliud, qd sunt epi instituti a chro qd vicarij chri, qd si vicarij, ab
lor habent potatem et eius sunt legati et ab eo missi
in primis B. Amb. super. 1. ad corinth. c. 2. et h. 33. q. 3. mulier. f. coram epi non habet
tem loquedi, qd epi habet personam chri qd quasi arte iudicium chri et ante epi
vicarij Domini est

Anacletus et h. 21. d. in nouo testa. in loco eor. s. Aplor, succedunt alios succedunt epi qui

recipit

qui recipit et verba eorum, Deum recipit, qui autem spernit eos eum aquo missi sunt et a
ius legatione funguntur spernit

Clementi. 1. de penis epi. n. dñs sanctissimi chri legati existunt, & p̄uales sunt Deo n̄ p̄fra
tres, et eo epi columne probantur ecc̄.

* Iustus eps supra id carta. tradidit eam custodibus inquit comisit eam regendam Aplis uel su
cessoribus eorum epi ad quam sub noie hierusalem dicit Dñs per prophetam super te et super
muros tuos posui custodes tuos tota die et nocte usq̄ in finem non tacebunt

* Amb. lib. de dignitate sacerdotali. c. 2. nihil in hoc seculo excellentius sacerdotibus nihil sublimius epi

Euaxius Papa dibus epi, et h̄. 7. q. 1. ait ep̄m uero oportuit opportunè et importunè atq̄
sine intermissione ecc̄^{am} docere eamq̄ prudenter regere et amare, ut abitis se abstineat, et salu
tem consequi possit eternam, et illa cum tanta rei. eius doctrinam suscipere debet, eumq̄ amare et
diligere, ut legatum Dei et preconem veritatis, /

idem Euaxius. 2. epla. scimus inquit sicut a Patribus accepimus chrum esse caput cuius et membra su
mus, ipse n. est sponsus et ecc̄. sponsa, cuius filij nos sumus, et ideo unum patrem habemus in q̄lis
Deum, sacerdotes uero vice chri legatione funguntur in ecc̄. et sicut ei sua coniuncta est sponsa. i. ecc̄.
sic epi unguuntur uniuersis ecc̄e proportionem suam. hec ille. si uero sacerdotum intelliguntur epi, et ueniunt
habentur intentum, si uero de sacerdotibus non epi aserit eos vice chri legatione fungi a factiori seu
maiori idem de epi.

* Diuus ireneus lib. 3. c. 3. traditionem itaq̄ Apl̄os in toto mundo manifestam in ecc̄. adest perspicere
re omnibus qui uera uolunt audire et h̄nem a numerare eos qui ab apl̄is instituti sunt epi in
ecclesijs et successores eorum usq̄ ad nos qui nihil tale docuerunt neq̄ cognouerunt quale ab his
delixat etenim si ueronda miltaria scissent Apl̄ que seorsim et latenter ab reliquis perfectos
docebant, his uel maxime traderent ea, quibus et ipsas ecc̄. comittebant, balde n. perfectos et irre
prehensibiles in omnibus eos uolebant esse quos et successores relinquerent suum ipsorum locum magiste
rij traderent.

* Aug. lib. de bapt. contra Donatistas. c. 43. clarius amascula dixit manifesta es genia Domini
n̄u iesu chri Apl̄os mittentes et ipsas sc̄is potatem a patre sibi datam permitentes quibus nos succa
sim eadem potate ecc̄. Dñi gubernantes q̄. cui dedit b. Aug. concessit aut adserit ibi.

Clemens epla. 1. ad iacobum fratrem Dñi inquit post alia, uerum est eos instruere, corpe est uobis
obedire, ut Deo, cuius legatione fungimini.

Alexander epla. 2. inquit, quis aculega persequuntur persuasione, et lacere nituntur epos, uel
eos qui Dño recte sacrificant, indubitanter eum persequuntur, et dilaniant cuius uice funguntur.

Nicolaus Papa Humifido Morinensi ecc̄. epi. et h̄. 7. q. 1. sciscitatis inquit precipue nos
qui tanq̄ arietes decatum gregibus prebemus, immo qui et horum pastores sumus, Deo aucto
re cum eis in periculis pro uiribus per sistere pro certo conueniunt

Libertus Papa omnibus epis, et h². 7. q. 2. suggestum est (inquit) nobis, q^d pro peccatis
vris laboribus et infestationibus, nonnulli vrum assignatas sibi met et ad eos commissas
liquereant plebes q^d et postea attendite itaq^{ue} vobis, et omni regi, in quo vos ep^{us}
constituit ep^{us}.

Alexander 2us. Valeriano ep^o et martiri et h². 24. q. 1. c. audiuim^{us}, ait ligandi
naq^{ue} vel soluendi potas vris non falsis sacerdotibus adno tradita est, Apl^{is}. n. dicit
vris quos remiseritis p^{ec}. q^d premissit accipite sp^{iritu}m sanctum, vnde cum vobis dicit
pulis pacem ligandi atq^{ue} soluendi potatem D^{omi}n^{us} daret, Petrus pro omnibus et pro omnibus
claves regni celo^{rum} sedaturum promisit.

Quin et B. Paulus. 2. cor. 5. pro ch^{risto} ergo lectione fungimur tanq^{ue} Des exhorta
peanos. et adhe. 6. pro quo (euang^{elium} .s. aut misterio euang^{elium}) lectione fungor vna
tena ista, haud dubium quin B. P. et omnes Apl^{is} idem et equa vicitate dicent, et
ep^{is} et in similibi casu. et eccl^{esi}. canite in prefatione Apl^{is}, quas operis tui vicarios esse
contulisti p^{ro}esse pastores o^mes q^{ui} Apl^{is} exant ch^{risti} vicarij, quare et o^mes ep^{is}, licet Rom^{anus}
Romanus supremus et g^{ra}lis.

* Hunc locum eludere nitebat^{ur} q^{ui} noⁿ dicit sui vicarij sed operis tui et finis tui
aliud sit ee ch^{risti} vicarij q^{ui} opus ch^{risti} via ipsi^{us} agere. et contra et quasi innumeros
alijs locis noⁿ explicat ee idem, et quasi B. Petrus non sit vnus horu^m de quib^{us} dicit ope
ris tui vicarij in est vnus ch^{risti} vicarij et Paulus o^mes ministri ch^{risti} q^{ui} vicarij.

B. hiero. in Mich. et h². d. 25. eccl^{esi}. principes (inquit) si in p^{ro}lo loco sumus, non solum
monem corp^{is} mitemur, sed et conuersionem et abstinentiam.

idem. hiero. et h². d. 40. non est facile stare in loco Petri et Pauli, et tenere cathed^{ram}
regnantium cum ch^{risto}, q^{ui} hinc dicit, non solum filij sunt, qui tenent loca sanctoru^m, sed
exercent opera corp^{is}.

Urbanus Papa et. h². d. 63. quoru^m vices in eccl^{esi}. habent ep^{is}, et quis eis hanc dignitatem
dare debeat? Aug^{ustinus}. ostendit, ps. 44. inquit, pro patrib^{us} tuis nati sunt tibi filij, P^{ater}
missi sunt Apl^{is}, pro apl^{is} filij nati sunt et constituti ep^{is}, hodie n. ep^{is}, qui sunt p^{ro} vniuerso
mundum, vnde nati sunt? ipsa eccl^{esi}. P^{ater} illos appellat, ipsa illos genuit, et ipsa illos consti
tuit in sedib^{us} Patrum non q^{ui} te p^{ro}ter desertam, q^{ui} non vides Paulum, non vides q^{ui} non vides
illos p^{ro} quos nota q^{ui}, de prole tua genuit tibi p^{ro}ter, pro patrib^{us} tuis nati sunt tibi filij
constitues eos principes super o^mem terram, filios genuit eccl^{esi}. constituit eos pro patrib^{us}
principes super o^mem terram. hec ille. non q^{ui} in minimo aut in medio ut dicebat quidam
ep^{is} succedunt Apl^{is}, sed in magno et perpetuo munere seu offi^{cio}. et sicut Pont^{ifex}, Roman^{us}
eccl^{esi}o habet potatem supremam, q^{ui} succedit Petro, sic et ep^{is} habet suas q^{ui} succedunt
pl^{uribus}, quam propria ipse Roman^{us} Pont^{ifex} succedit Petro.

* Simachus Papa in apologetico adversus anastadium imperatorem ait. et qui Petrum Alexan- 279
drinum recipit b. Petrum Apoll, in suo qualicumque vicario calare contendit q. ecce vocat 205
se ipsum Petri vicarium et postea ubi tenet humanam principis, qualicumque sedis Apollie
vicarius contestari mea vox non desino q. ecce vocat se ipsum sedis Apollie vicarium.

281. h. et h. de penia. d. 3. inter h. h. h. dicit q. si no comederunt filij Aaron, qd
pro pecc. erat in loco sancto. i. pro eo qd peniam in ecc. comissi pecc. peragi ut sacerdotes no
fecerunt, quibus hoc preceptum est, quos Christus in ecc. sua vicarius constituit.

Liect sit verum qd et epus vocari Apollie vicarius, ut habet de sacra un. d. c. v. n. i. c.
vicarii Petri vicarius, qd successit in locum ipsius Petri

illud preterea, est evidens arg. et epus ee ex institutione Chri, et presbyteris superiores ex
eadem ecc. s. hierarchia, quam ee institutam a Chro et super nalem, nullus pt negare, ac per
inde eadem nec. constabit, pro minimo tribus gradibus, his (in qd) ex institutione Chri, epus s.
presbyteris et diaconis, et cum presbyteri et diaconi sint ex institutione Chri, quis po
test negare illud idem de epis, qui supremi hierarchie sunt, et p. obtinent locum de qua
hierarchia ecc. multa Divini Dion, suo iam tempore, que aut illo iam tempore exant in ecc. ma
quod hos tres gradus, ab Apollis orto et Chro exant, et non de iure tm humano.

Aserit igitur Dion, de ecc. hierar. c. 1. sic habitu preterea, et adione dig. donat
Aserit igitur Dion, de ecc. hierar. c. 1. sic habitu preterea, et adione dig. donat
(Christus s.) divini s. virtute sacerdotij. et illico. illud tm nec. diandum qd qd est
illa, et ois (qua modo laudare perimus) fundio unam habet et eadem per ee sui officij
munus intentionem atq. vim, ut [et ipse Pont, pro sua ratione substantia et capite atq.
ordinis divinis in rebus perficiat, atq. inditatis consortium transeat, inferioribus atq.
subditis gradibus, cuius pro merito indultum sibi divinitus tradat tante excellentie mu-
nus, per quod ipse participatione evasit indeum, subiecti quoq. et inferiores prestan-
tiores sequat.

Idem. c. 2. 3. p. de ad ecc. hierar. ad huius (inquit) eterne lucis effigiem atq. imitatio-
nem divini format Antistes, atq. doct. superlevis per lucidas radios, sup. ois affatim fudit
et. c. 5. p. 1. multa de his tribus gradibus incipientium, proficientium, et perfectium, et
hujus sacrorum divini sup. qd gradus, ait. n. sic. Pontificum itaq. ordo sacrorum pu-
m) est divina speculatio ordo, idemq. sum) et ultim), quippe in quo desinit et implet sa-
cerdotij nec distinctio as, sicut. n. hierarchia oem in resum terminari conspicim), ita magis
functionem indivinum Pont, proprium.

ibidem quo circa ait, divina lex Pontificum ordinationum sanctimoniam et divini con-
fectionem unguenti, sacramentis altaris consecrationem B. Pontificum officij atq. vir-
tutibus eterna sorte distribuit.

et. c. 7. in. 3. p. venerandus, inquit, Antistes (ut scriptura ait) (hux. f. 29. Matth. 23. et. 3. reg. 3) interpres est iudiciorum diuinorum, angelus. n. Dni omnipotentis est. hec ille. et in apocalypsi et, et in his scripturis citatis epi, non presbyteri angeli norant.
et. c. 13. celestis hierax. Pont, inquit sumus inuicem et christum in vniuersali hierarchia et primus purgator hec de quolibet epi/oseuit/

Thelesphorus ait iustum est, oes in vniuerso orbe doctores legis ea que sunt legis sapere et sacerdotes dni labijs suis, aut quibusdam machinationibus maculare dum ipsos dissonant aut cupiunt maculare, potius se ipsos maculant et vulnerant, dei g. accusat ordinem nem qui eos qui ab eo constituntur sacerdotes accusat, vel damnari cupit
Urbanus. p. in epla ait qd aut sedes in episcopis ecclesie exaltate, constituta et preparata veniunt ut thronus speculationem et potatem iudicandi sciendi atq ligandi adhibendam manum doant

* Damasus. epla. 3. opus ut nequid desacris dni muneribus. 2. aplias vixis aploribus successoribus atq ministris quibus nobis dormitibus valeat suppressi. et epla. 4. qd solis apli eorum successoribus proprii - sit officij radare. p. labor aploribus docet

* Anthemus sicut epi habent potatem regulariter apud et sacerdotes reliquos ordinem sic quibus vilitas aut nec. exposcit supradom et imitare et in throno hanc potatem habent. absit ut quicquid similitudinem de his loquar qui apud gradum succedebat christi sacro ore conficiunt per quos nos etiam christiani sumus qui claves regni celorum habentes ante iudicij diem iudicant

* Fabrianus epla. 2. p. alijs adibus suis magis est tollerandus ab omnibus et subditis suis qd accusandus aut pu. derogandus qd cum in eis a subditis delinqt ei ordinationi debent qui eos eis pretulit dicente apli dei ordinationi resistit qui potati resistit

* Celestinus p. epla. 4. hec ad oes in xpi dni sacerdotes mandata predicationis curamque nit hereditario namq in hanc sollicitudine iure constringimur quia qd per diuersa tempora eorum vice nome dni predicamus dum illis de ite dicite oes qd aduertit aut vna fructus qd accipim) guala mandatum dng. n. nos asere quod illis sic man mandauit officium nre est xum sequamur authorem subeunt oes eorum laborem quibus succrim) in honore.

Stephanus Papa epla. 2. Apli inquit et successores eorum ac reliqui sancti Pres noluerunt fieri facilem eorum accusationem, qm si facilis eet, aut nullus aut vix aliquis in inueniret, throni dei vocantur ideo non debent moueri aut affligi vel perturbari

Ignatius epla ad Thracianos, quid. n. ait epus nisi oem principatum et potatem cum illis tenens, que admodum deest hominem tenere imitacionem dei factum secundum vicitatem et post pauca quede presbyteris et diachonis dicit adit, qui ipse istis inobediens fuerit hic sine deo ois exit, et impius, et ceterens christum et ordinatione ipsi minorans.

Idem in epla. ad Magnesios, inquit, sicut qd Dns sine die nihil facit no. n. papam, inqt) amq facere quicquid sic et vos sine epi, siue presbyteris seu diachoni siue laicis.

idem in epla ad Philipenses, caesares obediant ep̄o, ep̄is vero ch̄o, sicut Dei ch̄o, et
ita unitas per oīa servat
idem epla. ad smyrnenses laici diaconis subditi erit, diaconi presbyteris, presby
teri ep̄o, ep̄us ch̄o sicut et ipse Patri

Amb. 4. c. ad ephē. super illud, et ipse dedit quosdam quidem Ap̄los s̄. Apli inquit
ep̄i sunt deinde nam in ep̄o oēs ordines sunt, q̄ primus sacerdos est hoc est princeps sacer
dotum, et p̄ph̄a et euanḡ. et cetera ad implenda officia ec̄c. in ministerio fidelium

Concilio Mafficonensi. p̄. can. 2. dicitur presbyteri, diaconi et alij clerici ita exant ep̄o sub
iecti ut non liceat eis aliquid sine eius consensu alibi facere.

* Sicut. 2. epla. 2. sic et vos qui colunt̄ estis sancte Dei ec̄c. si labefacti ep̄is san
cta dei ec̄c. que per vos regit̄ tabescit et labit. ipsa. n. veritas dixit vos estis saltat̄, nos
abolis longe nō sumus q̄ in vno q̄i vbiq̄ est vnum sumus, quam q̄ ei gr̄as qui solutus in
micitis in carne sua fecit ut in d̄i orbe terrarū vnus est grex et vnum ovile subse
vno pastore semp̄ quod nos egregiū predicatore admonet, solliciti servare unitatem sp̄s
in vinculo pacis. / Felix. 4. eadē. totidē. Xbis que sicut. epla. 1.

* Vigilus epla. 1. licet oīm Ap̄los pax eēt dedit be. tn. Petro consensum est ut ceteris p̄
emineret

Clemens. lib. 1. recognitionū, dicit ec̄c. Dn̄i in hierusalem constituta, copiosi. multiplicata
crescebat per iacobum qui ad nō ordinat̄ est in ep̄m, reddissimis dispensationib̄ guberna
ta

Anacleus epla. 2. Apli iubente dn̄o in toto orbe dispersi euanḡ. predicaverūt, ipsi quoq̄
decedentib̄ in locum eorū successerunt ep̄i

Grego. in epla. anti. dicit predicatores sancti digni canes per similitudinem dicunt̄, q̄
predicationib̄ assiduis quasi latratib̄ importunis adversariis quoq̄ agere oīum accere
nutat̄. 2dem. in ps. per. ab ad d̄os ec̄c. dicti sunt, q̄ dn̄s in eis presidet dum pax
eorū sua iudicia exerceat, quib̄ namq̄ claves regni celorū tribuit eis ligandi ac solvendi
potatem dedit, p̄cos q̄ iudicat q̄ quodcumq̄ ab eis ligatum fuerit ligat

In odium invidione incipientis ep̄i, nemo (ait) q̄ auxiliis lenocinat̄, credat eximium, ser
mo nō nisi animo meditat̄, abiecit̄ est, illud proferte, qui sp̄iali falsa sentib̄ p̄u
gat interna, tunc preciosum pastore diadema est, q̄ suasioni eius grex ecclesiasti
cus dum ad probitatem gradit̄ nō repugnat. et paulo post, necesse est, ut et extreme condi
tionis personis obtemperet, cui unum net sic iubere ait. n. doct̄ gentium oīb̄ oīa factus
sum, ut oēs acquireret, modo diuinitatis operatio adit muneri suo, et quē dignum ap̄ia
tanto nō inuenit, efficiat

In vita greg. lib. 2. c. 54. sicut in vno inquit corpore multa membra habent, oīa adame
membra non eundem adu h̄nt, ita in ec̄c. corpore s̄m̄ veridicam Pauli sentiam in vno eodemq̄
sp̄i, alij adferendum est hoc offm̄. alij comitendum est illud, neq̄ vni q̄libet exercite persone
vno t̄pore diuerso vno offm̄ admitenda, q̄ sicutum corp̄ oculis vbi audit. /

Casiodor. in 7. c. anti Pont. ecc. sunt Apli, et eorū successorē, q̄ nemo civitate
i. ecc. intret nisi per sandos dōctores aqua baptis maty regeneratū et vitali dōctō
na infundē fuerit

Anaclet. Papa et h̄. d. 79. electionē vero summo Pont, vel sacerdotum sibi dō
reservavit, licet electionē eorū bonis sacerdotib et spūalib populi anasset.

Luci. Papa et h̄. d. 80. urbes et loca s̄. in ipsi vero urbib post aduēdū chri
Aplā et eorū successorē Patriar chas et primates posuerunt.

Bernar. 2. lib. de considera. sunt quidem et alij ali genitores et primum pastor
sed tu tanto glorios, q̄to et differenti utriq̄ preteris nomē hereditati. et paulo
post, et forte p̄ter ceteri condiscipul erat cum comitens in, Unitatem oib con
daret in lmo grege et in lmo p̄stare s̄. q̄. dicit pasce oves meas

idem Bernar. 3. lib. de considera. subtrahendo (inquit) a superiorib subditis probat
vos plenitudine h̄e potatis et nō iust. s̄. trina consideratio hic. Antiquat. unde
eat. an expediat. et paulo post erras si ut supra, ita et solam institutam adeo vram
Apliam potatē existimas, si hoc sentis, desentis ab eo, qui ait, nō est potat nisi adeo p̄

inde quod seq̄, qui potatē resistit, dei ordinationi resistit. et si principaliter p̄
te facit, nō t̄ singulariter, deniq̄ idem ait (Roma. 13) ois oia potatib sublimiorib
subdita sit, nō aut sublimiori tanḡ in lmo sed sublimiorib tanḡ in multis nō
tua sola potat ad nō, sunt et mediocres, et inferiores, et quom quos Deus coniungit, nō
sunt separandi, sic nequos subringit comparadi, montem facis simanum submovet
digitum, facis pendere decapite, superiorē manui Brachio colatēalem, tale est s̄
chri corpore membra alita locas, q̄dis posuit ipse, nisi tu putas alium eē qui p̄stare
quosdam quidem Aplos s̄. 2. cor. 12. / Palam hic Bernar. de iurisdic̄ loquit

Idem Bernar. lib. 4. de conside. op (inquit) fac evange. et op pastoris impleti s̄. postea
bi imputa quicquid potat ab eo, qui sine tept facere nihil. an nō eligendi de tota
totum orbem iudicaturi? sane huic neg nō s̄ingerat rogans, consilio nō p̄ca agendū
pro quo rogatū s̄t p̄fectū, qui ipse rogat p̄se, iam iudicatū est. Ridicula ministris
vris se om presbiteris antefere conant, nō hoc ratio habet, nō antiquitas habuit, nō
consentit auctoritas, et si desua consuetudine calumnia p̄avit, melius p̄fecto illa
s̄m) ordo contentū, hanc tibi generale regulam constitue, ut oem, qui palam vris
diocē q̄ in auxe locutū est, suspectum habeas

ibidem Bernar. infine, consideres ante oia sandam Romanā ecc. cui deo auctoritate
ecc. m̄am eē, non Dnām, te vero non dnm ep̄o sed unum ex ipis p̄vio fieri dilige
tium Deum, et participem timentium eum.

idem Bernar. lib. 5. de consideratib inuisibilia deus. Rom. 1. sane hac scala cuius na
egit, sed exales, q̄ vidit dum dixit, a creatura mundi, q̄. n. op. scaly tenet iam
lium creature ali, videnti verbum in verbo facta per verbum.

Epiphani. l. 1. c. 2. hexe
si. 24. ait p̄ter h̄ Irene
Aplō successor de hoc subtili
trada impbitate ac ineffica
tiam hui. s̄. Basilis redarguit

Grego. lib. 7. Regist. epla. 38. ante Petrus Aplis p^m membrum s^{te} et univ^{er}sali^{er}
ecc^l est Paulus Andz, Ioan, quid aliud p^r singularem sunt plebium capita, et t^{er} sub
uno cap^{ite}. (s. chro) oēs membra sunt ecc^l.

idem lib. 7. Regist. epla. 64. cum uero culpa nō exigit oēs s^u p^r rāonem humilitatis equa
les sunt epi. f. /

idem Grego. insp^m. lib. regum. c. 13. quesiuit sibi lixum iuxta cor suum, et precepit ut eēt
dux super populum autē. f. inquit hieles posuit formam eligendi epūm f.
et. c. 10. et grex quidem p^rph^{et}az dicit, q^d multi sunt pastores s. ecc^l. et pastorem unū
habent Dm̄ iesum chrum

idem in. 2. p. curę pastoralis. c. 4. sacerdos predicationis nesci, prece mutus. /

Idem insp^m. lib. regum. c. 16. hec quippe tua immensi decoris insignia, q^d s^{te} ecc^l. dedit ha
bere debet pre omnib^{us} Petrus asumit, et an amet redeptorem tertio interrogatur
Inocenti^{us}. iij. de pen. et remis, c. noua quedam, q^d h^{ic} b^{ea}ta^{ma} virgo Maria dignior eter

cellentia fuit Aplis Uniuersis nō t^{er} illi, sed istis Dns claves regni celo^{rum} amissit, Ioannes
Andreas et Paruini, declare iuris dictionis infro interiori et exteriori intelligunt
in concilio Aquisgranen^{si}. c. 9. ex isidoro dicit, siquidem et ceteri Apli cum petro pax anse

tium honoris et potat^{is} acceperunt, quies intoto orbe dispersi euang^{el} predicauerunt quib^{us} q^d de
adentib^{us} succaserunt epi, qui sunt constituti per totum mundum in sedib^{us} Aploz
Paulo post ibidem ex B. hiez. ad gala. 1. ex eodem isidoro, ex Aymone in prologo super eplaz ad

Roma. et ad gala. 1. C^{on}cil. Aquisgranen^{si}. 9) quatuor (inquit) sunt g^{en}ta Aploz, b^{en}u
adeo t^{er}, ut Moses p^rph^{et}az, et Apostoli oēs, alterum per hominem et Deum, ut Isue, 3^m t^{er} p^r
hoiē sicut his t^{er}p^{or}ib^{us} multi fauore populi et potat^{is} in sacerdotium subrogant^{ur}. q^u aut

gen^{er} esse est, sicut pseudo p^rph^{et}az et pseudo Aploz. hec ibi. et in. 2. membro per hoīem f.
et Deum includunt^{ur} oēs pastores, quoz legitima est electio /

In eodem Concl. Aquisgranen^{si}. c. 9. q^d uero per impositionē manus a presb^{iter}ib^{us} lei sacerdotib^{us}
epi ordinat^{ur}, antiqua est institutio Isaac aut Patriarcha s^{te} p^r ponens manum suam super ca
put iacob b^{en}edixit ei, similiter et iacob filiis suis b^{en}edictionem dedit, sed et Moses super ca
put Isue manu sua imponens dedit ei spūm uirtutis et ducatum in populo israhel, sed et su

per impletor. legis et p^rph^{et}az d^{omi}n^{us} n^{ost}er iesus chrus per manus impoem aploz b^{en}edixit sicut luc. 24.
scriptum est

S. tho. 22. q. 134. ar. 6. ad 2^m. in eccl^{ia}. inquit cura pastoralis cum solemnitate conse
crationis comittit^{ur}, cura aut archidiaconat^{us}, uel plebanat^{us} cum simplici inunctione.

idem. s. tho. 4. d. 18. q. 2. ar. 2. q. ca. 3. ad. 3^m. dicendum q^d usus iuris dictionis
est in comparatione ad alium hoīem, et ideo cum oīs exco^municat^{us} acōne fidelium separet^{ur} qui
libet exco^municat^{us} usu iuris dictionis priuat^{ur}, et q^d exco^municatio est iuris dictionis priuatio, ideo

ideo excōmūnicat⁹ excōmūnicare nō p̄t, et eade rāo est de usu p̄sō a iurisdictione. si n. dicitur
p̄nsus ab ordine t̄m, tunc nō p̄t ea que sunt ordinis, sed p̄t ea que sunt iurisdictionis
et a conuerso sicut suspensio a iurisdictione et nō ab ordine, sicut ab utroque neutrum p̄t
ad. p̄. g. dicendum, q̄ q̄s nō amittat iurisdictionē, amittit t̄m iurisdictionis
sum. hec ille. ex quo h̄c posse que p̄uicari usu iurisdictionis retenta p̄tate iurisdictionis
dicitur, itaq̄ habet eam in habitu, sed nō in actu seu executione. /

idem. s. tho. 4. d. 24. q. 3. ar. 2. q. 1. ad 3^m. ait et per hoc et ep̄s specialiter
sponsus ec̄c. dicitur sicut christus. q. et de or̄ ep̄s loquitur. et ibidem, q. 2. ad 2^m.
licet det ep̄s in sui promotione aliqua p̄tate sp̄ualis respectu aliquorū sacerdotū, nō t̄m
illa p̄tate habet rōnem characteris, et propter hoc ep̄at⁹ nō est ordo s̄m quod ordo est
quoddam sacra^m. / ad 3^m dicendum q̄ p̄tate ep̄alis nō est t̄m iurisdictionis, sed et ordinis
ex dictis p̄s s̄m quod ordo cōtinet accipit. /

* s. tho. 22. q. 184. ar. 6. 1^m. quod in ap̄tō forma / erat ep̄s sicut in 72. discipulis
presbyteros. 3. p. q. 67. ar. 2. 1^m. et q. 72. ar. 2. ar. quod ep̄s viam ap̄tō gerit
hoc autē quid aliud est q̄ eē successores ep̄s. / ut papa est vice Petri et vice ch̄i
item. s. tho. op̄. 13. c. 16. inquit cuius eē. in ap̄tō apparet quare sunt ep̄i successores,
vnde et Dns eis mandat math. 10. ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum,
nec ep̄i ut pro salute suorū subditorū aīam suam ponant dicit. n. Dns 10. 10. q.
sum pastor bonus q̄. ex quib⁹ verbis patet, q̄ debeat pastoralis officij est, ut periculi
mortis non refugiat proter gregis sibi commissi salutem similiter et ex officio Pont. obli-
gat⁹ ad hoc q̄ bona sp̄ualia p̄ximis administret quasi quidam mediator inter Deū
et hominē confit⁹ viam ei agens, qui est mediator Deū et hominū iesus ch̄us. sed cuius
personam Deū gerit incomparatione ad Populum, dum populo quasi vultu Deū iudicis
documenta, exempla, et sacra^{ta} ministrat vnde ap̄tō. 2. ar. 2. ego q̄ donauit signum
nauis propter nos in persona ch̄i et eadem eplā, An experimētum queritis ei, qui in meliorē
tux, ch̄us, hec s. tho. et t̄m ausus est quidam pater, Cauensis. (ep̄s unius) diacep̄
inimico succedere ap̄tō, cum reuera successerint in gubernatione tot⁹ ec̄c. et sicut ep̄s
Roma, Petro tan reue et tan propriē ep̄i reliquis ap̄tō, sed et B. ch̄us est, solent
re, cum Paulum dico ch̄um dico

idem. s. tho. eodem op̄. 23. c. 17. tenet / inquit ep̄i bonas p̄ualia q̄ habent, vnde
subdit⁹ exhibere quos pascere debet nō solum x̄bo et ec̄c. sed et p̄uali subsidio, bene
Petro Joa. 20. tex dicitur est ad nō ut ei gregē pasceret quod ipse retinens, alios ad hoc gregē
exhortat⁹ dicens. p. p. Vt. pascite qui in vobis est gregē q̄
Et B. greg. super locum hunc ex persona ep̄s loquens exteriora nra inquit miserabili
ter quib⁹ ei debem⁹ impedere, et ibi) ordo igr̄ ep̄s p̄fessissim⁹ est. hec ille. quare p̄ locum

in eccl. hierarchia et no tñ precipui hnt epi. eandem eniam ht s. tho. op. 20. c. 23. et
 dicto op. 13. inquit. n. ex quo p̄ q̄ falsum intellectu accipiunt ex verbis Hieronimi. no. n.
 intendit hiero. dicere q̄ in primitiva eccl. eet idem ordo vel stat⁹ epi et presbyteroy, sed
 q̄ vocabulo istoy erat promiscu⁹ usus, q̄ et presbyteri dicebat⁹ epi quasi intendentes et
 epi presbyteri propter dignitatem unde Isidorus et h̄. d. 21. c. clexus q̄ presbyteri mino
 res h̄et sint sacerdotes, tñ Pontificat⁹ apicem notabant, q̄ nec chrysmate fronte signat⁹
 neq̄ spum paxadetur dat⁹, quod solum debet epi, lectio adiu⁹ Aploy demonstrat, et concludit
 unde et apud veteres idem epi et presbyteri fuerunt, q̄ illud nome est dignitatis no getatis
 ubi ostendit⁹ h̄a ee in re sed conuenientia in noie propter dignitate qua importat nome pres
 biterat⁹, / fuit aut post modum nec. ad vitandum schismatis exore qui ex indistinctiois orie
 bat⁹, ut et noia distinguere⁹, ut. s. soli maiores presbyteri, epi dice⁹, minores uerobi pres
 biteri dice⁹. hec. s. tho.

213
208

idem op. 13. c. 24. quod uero quarto proponit⁹ q̄ epi no est ordo, hoc manifeste co di
 net falsitatem, si ab. intelligat⁹ expresse. n. Dion. dicit, tres ee ordines eccl. hierarchie. s.
 epi presbyteroy et diaconoy et. 21. d. c. clexus h̄ q̄ ordo epi⁹ quadripartit⁹ est. 2. in
 archy, Archiepi, Metropolit⁹ atq̄ epi, h̄. n. ordinem epi⁹ per comparatione ad corp⁹ chri mi
 tiam quod est eccl. super quam principaliter accipit curam et quasi regalem, sed q̄ tum ad cor
 p⁹ chri uerum, q̄ in sacra. continet⁹, no h̄et ordinem supra presbyterum

* 2. 4. 7. a causato et est anacleti, dicit⁹ epi sumi sacerdotes columne eccl. Dei, successores
 Aploy s̄ssimi legati et coepi Dni Pape. / et clemens. si quis suadente p̄icu. nec super hec
 2. 4. 7. admonendi est uti gregorij / de crimine falsi. c. q̄ graui epi⁹ fies s. sepi innocen.
 idem per benenabilem qui filij sint legitimi

* Hiero. epla ad Maxella aduersus mota. apud nos Aploy locum epi tenet. / Cyprian⁹, Cornelio
 Aug. bonifatium semper fien et coepm boact

* Chrysost. homi. 2. super eplam ad philipen. demonstrat epi et ee diaconu hoc est ministrum

* B. Aug. 1. 2. c. 2. de bas. no epi super epi se faciat. / eque actum epi ee chri uicari⁹ ut
 ministr⁹ ei⁹ et ee successores Aploy ut Papa est Petri success

Inocenti⁹ Papa, et h̄. d. 21. c. de quib⁹, sumi / inquit⁹ Pontific⁹ et minores sacerdotes a
 deo sunt instituti, per Mosem, qui ex precepto Dni Aaron in sumu Pont, filio uero ei⁹ uocit in
 minores sacerdotes, hec ibi, ecce oēs sacerdotes, Pontific⁹ adno sunt instituti, licet per Mosem
 Et nunc et oēs actus h̄et per h̄orem, et ita sentit expresse et tenet. s. tho. et respondit ad
 B. hiero. et p̄ simul tex responderi ad B. chrysost. Amb. sign⁹ dicunt epi sola ordinatione
 prestare presbytero, q̄. s. intelligit⁹, non solum de potate ordinis, sed de toto offi⁹ epi super presbi
 terum, sit. n. ordinatio solet accipi, Anaclet⁹. n. scribens ecclay allig s̄e habet
 Illud tñ q̄ de Archiepi consecratione predictum est atq̄ precep. id est ut oēs suscipiant eum
 ordinem nullaten⁹ immutari licet, q̄ qui illis preest, ab oib⁹ epi quib⁹ preest debet constitui sin

finaliter

Sin aliter prescriptum fuerit vixit carere non dubium est, q̄ iuxta eū ad ordinatio. hanc
ille. ubi certum est ordinatione nō capi pro consecratione, que nequit exerceri, sed pro
prefessione et adione qua preficitur tali vel tali ecc̄. talis. n. p̄t exerceri, quare cōt̄ est q̄
dinatio sic capiat̄ ut ordinare aliquem aliam ecc̄. Sit cum proficere illi.

Gayeta. in apologia de auth̄. pape et concilioꝝ .2. p. c. 9. inquit, sic. n. quilibet
p̄t dici immediat̄ vicarius x̄i, q̄ cuiuslibet pot̄as imm̄. est instituta a x̄o q̄. n. videtur
x̄i instituit abq̄ medio pot̄atem ep̄alem et sacerdotalem.

idem. c. 3. et. 19. in eadem opere sic h̄t. ex hac d̄ca vid̄ q̄ nullus est successor ioc̄i
iacobi, neq̄ et Pauli Apl̄i in auth̄. a p̄lat̄i Universalis gubernationis ecc̄. sicut p̄lat̄i
bernant ubiq̄ sed t̄m in pot̄ate ordinis et regimini vniꝝ eccl̄e succedunt ep̄i, h̄c

ibi quare et s̄m Gayeta. et iure diuino, q̄ Apl̄i actus sunt instituti ep̄i s̄m cum
idem in eadem Apologia .2. p. c. 10. dicit q̄ prelati sunt ministri x̄i et ecc̄, x̄i q̄
et effectiue q̄ ab illo h̄nt suam pot̄atem effectiue et suppositaliter, missi t̄n q̄ ōs p̄lat̄i
ti sunt velut membra x̄i iuxta id Aug. super Ioa. super p̄lat̄i ecc̄. pastores sunt, quom̄
vniꝝ pastor est. nisi q̄ sunt illi, ōs vniꝝ membra pastoris. ecc̄. aut̄ integri. cum
te suo, q̄ est x̄i, ministri et dupliciter dici p̄nt. s̄ effectiue ratione partis. s̄ capiti
a quo h̄nt prelati auctoritatem, et integraliter, q̄ sunt membra ecc̄. relique a capite
ut suppositi sed ut corporis missi partes integrales

et deniq̄ innumera similia dicta doctor̄ p̄nt adduci similia hiꝝ sed ex adductis
de probata sunt illa quatuor p̄missa, et ep̄os eē institutos actus et superiores p̄lat̄i
et successores p̄lat̄i, et consequenter x̄i p̄cepto seu iure diuino teneri mun̄ sui p̄cepto
exerceri, orante legitima causa.

Antonij Mochiananus de Mochanis. 3. to. de sacrifi. Missæ. c. 4. diligenter collegit. 21.
cilia. / 21. sum̄s Pont. / 21. item alios s̄ctos doctores et 7. historiographos antiquos, in q̄
h̄c ep̄os superiores eē presbyteris, et in multis clare et aperte fit sermo de iur̄ distinctione et
subiectione nedum de ordine, qui ḡ. p̄t eē, ut nō sit ex x̄i institutione q̄ vniꝝ eccl̄e
ciliis antiquissimis erant sanctis Pont. totq̄ s̄ctis doctorib̄ habet̄? et in ap̄ndice illiq̄
did̄ doctor sic h̄t, siquis tot tantiq̄ auctoritatib̄ vel sum̄a fide dignis parum credi
dixit, vel reclamauerit, haud video adferri posse quicquam, quo ad credendum adueni
quare tanq̄ ethnicus et publicanus talis habendus est et vere Hæreticus.

et cetero merito hec dicit, nam et Tullij dixit. 3. de natura deor̄ maiorib̄ nō reditatio
credendum, q̄o magis tot sanctis antiquissimis, in illis. n. conciliis, 21. nō dubium quip̄
sunt innumeri doctores s̄cti

Sed et rationes et magne et efficacissime nō desunt et superius in suis locis adducte sunt, et nō
est, tanta auct̄ pro his veritatib̄. 1. tot s̄ctis et doctor̄ et rei ipsi consonantia velut nō
neq̄ ad alias fidei veritates plures p̄nt adduci auct̄ plura arḡ. ut certum sit has nedum
veritates sed et certissimas fore et necessarias, neq̄ n. posset sum̄s Pont. aut ecc̄. deservire
aut equalas facere presbyteris, nec tollere pastor̄ residentiam nec successionem ep̄oꝝ ipsi p̄lat̄i

non ego

non g. ex lege hum^{na} aut hominum aucto^{te}. ista pendet passet. n. alias reuocari et si no licite fieri
ri, tñ factum tenet si lege tñ hominum et aucto^{te}. constant

Et tñ his oib⁹ no obstantib⁹, multi ex p^{ri}b⁹ cognitab⁹ voluntate legator⁹ quibus in aliqua hor⁹ defini
ri passi sunt, sed oib⁹ vixib⁹ resistunt, oia dicta et adu^{er}sa eludere nixi sunt finibus et inanib⁹
ronib⁹ et calumnijs et diuersi multa et diuersa causabant, quidam. n. pauci tñ oio negabant
personalem residentiam past^{or}is ee a^{ct}u^o preceptam, aut op^{er} ab eo imm^o. institutos, distingue
bant⁹ multi de successione eor⁹dem in locum Ap^{osto}lor⁹, nec absolute hanc successionem admitebant
a se rebant multi ex ch^{ri}sti institutione ep^{iscop}os ee superiores presbyterij ordine tñ, no iuris dictio
ne, sed iuris dictionem oem ecc^{lesie} esse in sum^{mo} Pont^{ifici}, et illum ee dñm totius iuris dictionis ab illo
q^{ui} tang^{it} in alio de iurari, sicut et sol est fons totius luminis aquo in alia corpora deuiuat, et se
rebant dicta canonistar⁹ Joa. de turre cremata, Philip^{po} Ricij et alior⁹, alii dicebant potatem
ep^{iscop}alem ee institutam a deo, non tñ ep^{iscop}o in concreto, sed potatem tñ in abstracto, alij agebant
non posse intelligi ep^{iscop}os ee ex ch^{ri}sti institutione constitutos et iure Diuino teneri ad residentiam
personalem, et q^{ui} sum^{mus} Pont^{ifici}, passet eor⁹ potatem adde^{re}, limitare seu abstringere, aut eor⁹dem
eadem priuare, quare deo^{que} has declarationes dignitate Pont^{ifici}, et sedis Ap^{osto}lic^e et caluma
bant⁹ eas qui pro his agebant belle discordare accipere, et tendere hoc in schisma aut illud
sapere

Eor⁹ precipue funda^{ta} et totum exat in verbo illo Joa. pascite oues meas quib⁹ verby dicebat
Petrum constitutum past^{or}em imm^o. oium ouium. 2. oium fidelium et illi datam oem potatem
iuris dictionis imma^{ta}. super oes, ac perinde nullum posse aliquam h^{ab}ere nisi ab eo, / Dicebant⁹ et
s. tho. adduce^{re} in hanc sententiam ex quib⁹dam locis superius adductis, addebant q^{ui} alias sum^{mus} Pont^{ifici},
tñ ee nudus minister in collatione iuris dictionis aut institutione ep^{iscop}o^{rum} quod verbum. / q^{ui}
dixeret nudus minister; vel q^{ui} haberet nudum ministerium valde eor⁹ offendeat, nam et
respectu concessionis ordinis et minister et plus agit in collatione iuris dictionis, et multa
similia causabat⁹, et inter ea miscebant exco^munic^ones ut q^{ui} ep^{iscop}o non essent successores Ap^{osto}lor⁹, aut
no nisi in minimo, q^{ui} no essent v^{er}axi ch^{ri}sti, q^{ui} non vere essent frat^{es} Pap^e et coep^{iscop}o sed q^{ui} ex
humilitate sum^{mus} Pont^{ifici}, Roma. sic eos vocaret, q^{ui} potas^{is} type est alteri⁹ species vel gener^{is} q^{ui}
ep^{iscop}o^{rum}, q^{ui} ius Diuinum ee illud tñ q^{ui} imme^{te}ret a deo, q^{ui} no ee nisi vn^{us} ep^{iscop}o institut⁹ a^{ct}u^o
q^{ui} verby illis pascite oues ad continet obligatio qua pastores oes teneat⁹ residere, q^{ui} ep^{iscop}o no
haberent p^{ri}m^o locum in ea. hierarchia, sed cardinales, q^{ui} pascere no ee aut includeret
doce^{re} aut predicare, sed tñ ee regeret peruers^e imo pessime exponebat loca scriptur^e
et sanctor⁹ doctores precipue Diuum Augustinum in loco illo de simplicitate prelat⁹ p^{ri}m^o.
ep^{iscop}o^{rum} vnus est cui⁹ asingulis pars insolidum tenet⁹, et deniq^{ue} multa falsa, erronea et indigna
tanto etu^o dice^{re}, ut iuris diuini declarationem in his effugeret, aiebant residentiam persona
lem subiectam ee mutationi, quare no ee iuris diuini, oia loco scrip^{tu}re. vel s^{an}cto^{rum} que signi
ficant ep^{iscop}os vel pastores tenere mun^{us} suum exco^munic^one, eludeban vn^o verbo. pascite vel pascite
ut q^{ui} sint doctores et doceant pascite vel pascite alios. /

Adhuc Cauensis ille locum Aymonis uelut prope ageret contra residet. .i. cor. 12.
ubi sic habet super verbum p^m. posuit De^s Aplos q^d quicquid ch^u positi sunt in eccl^a.
ait Aplis, obsecramus per ch^um .i. vice ch^u reconcilia rini Deo, hor^u l^ue subrogati
sunt epi sed Apli ex p^{re}cepto dⁿⁱ appellat^u transire d^o regno in regnum, epi uero sicut
in eccl^a. auct^o. Ap^l canonica, residere iubent^u ob utilitatem sibi commissam. hec Aymo in
illo loco ac u^o sensu et mente nihil alien^u eo, q^d ille p^{ro} intendebat ibi n. Aymo tra^{ct}
d^o hanc inter Aplos et alios epos successores, q^u illi quidem eoz euang^o toti mundo
tunc p^{re}dicandum erat iussi sunt ire per totum orbem, epi uero successores publicos ian
euang^o p^{ro} conseruatione fidelium et ut eos infide contineret iussi sunt manere in suis
sed sicut Apli p^{re}cepto ch^u tenebat^u mun^u suu^u agere et p^{re}dicare toto orbi, et alii
eodem ch^u p^{re}cepto tenent^u mun^u suu^u exerce in suis eccl^{is}. in quib^u cano. auct^o. man
re iubent^u .i. ut noⁿ exeat int^{er} orbem, q^u hoc expedit in hoc t^{em}por^e et illud expedire est
in illo

Ceterum ipse met Aymo in eodem c. ait gubernationes sicut in p^{re}latib^u et regib^u ep^o aut d^o
b^u iam^u ponit gubernationes ep^o ex uice Diuino
In eodem c. super illud et diuisiones ministracionu^u sunt (inquit) n. g. ut in p^{re}latib^u
bit^uis diachonis ceteris ordinib^uq^u, qui sp^us^u d^o tribuente eccl^e. ministri constitut^u non p^{ro}
p^{ro}p^{ri}am ho^um deliberatione sed p^{er} sp^us^u s^u efficiunt^u. hec ibi. ecce quot uerbis asserat^u
posit^u app^u s^u. quare et eoz mun^u et obligatio ad ex^{er}cendi exunt ab eodem

Eodem c. paulo ante illa uerba, nunc ait posuit De^s membra q^u dicit ocul^u corp^ois eccl^e.
Apl^o et p^{re}dicatores, et super eadem uerba inquit quisquis in eccl^a. est oculus, adeo et in
ase p^{ro} est oculus quid clar^u?

Idem .i. cor. 5. declarat illa uerba, ego aut^{em} absens a corpore p^{re}s^{en}s aut^{em} sp^u, iam iudicau^{er}o
quisic p^{ro}erat^u, ut p^{re}s^{en}s in no^me d. n. iesu ch^u ait .i. uice illi^u cui^u legatione fung^{er}. idem
o^{mn}o dicitur^u in simili casu de quolibet alio ep^o. .i. q^u epi sunt legati ch^u

Idem Adephe. 4. super illud, et ipse dedit quosdam quidem Aplos (inquit) fuerunt in p^{re}
dio fidei euang^o. p^{ro}p^{ri}os pastores quoz et doctores, sunt et in in eccl^a. q^u et max^{im}e deuote uer^o p^{ro}
doctoz interrogat^u B. Aug^u. a Paulino respondet, unum e^{ss}e pastorem et doctorem, p^{ro}p^{ri}o
p^{ro} e^{ss}e n^osiheat^u d^obinam, qua pascat gregem sibi commissum, q^u si occurrerit doct^o. licet
nom^o habeat p^{ro}p^{ri}o caret in off^o. pastores aut^{em} et doctores eccl^e. q^u unum est, sunt epi
presbyteri alijsq^u rectores et ministri eccl^e. qui tandem constituti sunt in op^o minist^{er}ij et in
f^ortionem corp^ois ch^u, donec occurrerit o^{mn}es in b^urium p^{ro}fectum, et in unitatem fidei et in
honem filij dei ideo constituti sunt pastores et doctores ut corp^o ch^u edificarent, q^u dicit^u q^u
quotidie edificatur

Idem super illud ad ephe. 5. membra n. sum^u corp^ois ei, de carne ei et ossib^u ei
duplici inquit intellig^u. accipi p^{ro} de carne et ossib^u ei sum^u, q^u sicut nos constam^u ex carne
ossib^u et a et ille uerum corp^o habet ex carne et ossib^u. aliter in eccl^a. sunt frater infide in
in p^{re}dicacione, qui designat^u p^{ro} ossa ut fuerunt Apli, martires, et malo epi et p^{re}lati
sunt infirmi, qui designat^u p^{ro} carnem, qui indigent sustentari a fratrib^u sicut caro ab ossib^u

hecille

vide an epi sint de corpore ecc. et ossa ipsa iuxta mentem Aymonis, imo Pauli quare sic. 275
edificata est a chro sicut veve est q et illi ora/. ecce qdum abest ut iste doctor sentiatum 270
illis

Est qd magnam vim faciebat multi Bras in potate iurisdictionis quam modicam tenebant
et totam in sumu Port, et nullum habere eam nisi ab eo imm. et no a chro sicut imm. ca. sicut
est potas ordinis, pro maiori explicatione et confirmatione hanc veritatem, et tñ amplius con-
firmari et explicari pnt qd sint, notandum potatem ecc. et super nalem de qua loquimur.
ca. duplicem, ordinis. scilicet et iurisdictionis, interu potas iurisdictionis duplex in foro. scilicet interiori
ut est potas absoluendi a pec. in sacra. penite, et in foro exteriori et hec est duplex
ut ligandi et soluendi per consuras ecc. est potas predicandi, gubernandi regendi puniendi
et delicta subraone qua sunt delicta et peccata contra Deum impediunt salutem animarum
scandalizantia sub hac inraone specialis potas se extendit ad cognitionem et punitionem
omnium peccatorum ipsorum fidelium et hic emanat ut possit agnoscere de causa civili et crimina-
li, ea inq. raone qua pec. est contra Deum aut contra primu, et subraone pec. qdum necesse
est ad directionem fidelium in vitam eternam et consecutione finis illi sup nalis per regulam
magistram qd concessio vno, intelligunt concedi oia illa sine quibus illi no pot. ea consecutio

Præmittendum. 2. qd hanc potatem quendam dat solum per sacra. aut medio sacra. scilicet per
consecrationem sacralem talis est potas consecrandi archiepus bexum et absoluendi in ligandis
peccatis in foro interiori, hec n. hac raone pot. vocari potas ordinis, qd no pot. conferri nisi mediis
sacra. et quodam est potas iurisdictionis. scilicet in foro interiori, et qd pot. delegari vel comitti ab eo
quino hat illam, ut curat non presbyter comittit presbytero ut audiat confes. suarum omnium, et ta-
lis est potas ordinandi et confirmandi quino habet nisi per consecratione epi, qdus et
electus epi non consecratus possit eam comittere consecrato. alie sunt potates, que pnt dari
et per consecrationem sacralem, et citra ut sunt potates minorum ordinum, si no sunt sacra. et
huius est et potas iurisdictionis in foro exteriori, ut est potas excoicandi et absoluendi ab ex-
coicatione, suspendi predicandi, regendi gubernandi, et sententiandi cas. civiles et crimi-
nales, modo et raone iam super dicta, hec n. potates, et per consecrationem dant epi, et citra
et ante eam pnt et dari, ut conferunt legatis et vicariis eorum huius n. potates non necesse pre-
requirunt insubiedo charactere sacerdotalem, imo nec diaconi aut subdiaconi, sed tm
alexiatum et p. am quam vocant tonsuram.

3. Præmittendum nome, epi licet a principio et habita raone a quo nomen fuit impostum. scilicet a
per intendencia et speculatione, est n. epat) super intendencia, lingua significatio et apud ethni-
cos reperit ut apud Iulium licet inq. hac raone sit nomen iurisdictionis, tñ ex usu iam et
acomodatione in ecc. et apud doctores est et nomen ordinis, et sic epi Titularis tñ
quino hat iurisdictione, saltem in actu, absolute pprie et vnicè dicitur episcopus cum alio, qui heat
actu iurisdictione et sic aliud est qd hoc nome significat ex usu et acomodatione, et aliud id
a quo fuit imposi. sicut et nome hoc lapis qd a lesione pedis fuit impostum. notat lesione ipsam

S. tho. op. 19. c. 4. inqt
predicare est confessio
audire sunt iurisdic-
tio et ordinis simul

seu offensionem significat, sed nam illi rei, quae est lapis, et nomen homo, quod ab humo
fuit imposi^m. non humum sed animal ratione praeditum significat
4. praemittendum cuius potestatis reperiri aut posse reperiri duplicem usum honestum
et legitimum, qui recte est usus illius potestatis et illicitum seu illegitimum quibusvis dicitur
veritas aut potestatis non ex abusibus probari debet sed ex legitimis verbis, nec veritates et
dei et catholice ex abusibus sed ex legitimis verbis sunt confirmanda. Abusus est aliquem
parochum et pastorem aetate citra etatem ad ordinem sacerdotalem, et ab eo illo ordine
et aliquem esse episcopum et non presbyterum. Abusus est et episcopum aut pastorem aetate
ab eo litterarum et eruditione et illius partibus quae requirunt ad utiliter exercendum munus
abusus item unum habere plures curas aut beneficia quibus anxia est cura aetate, inampli
ba, sicut est abusus pastorem aetate abesse a suis ecclesiis magno seu notabili tempore ab eo
legitima, et multi alij sunt abusus qui (ut supra) non probant veritates, nec lex admittit eos

5. Praemittendum quoque triplicem illius potestatis in superioribus positae. (archiepiscopi) quae soli Deo tributa con
uenit, et excellentiae, quae Christo ut homini tantum, et ministris, quae hominibus, sola haec silogismice
potestate supernaturali, convenit homini cuiusvis, et sicut summi Pontificis, potestatem. n. excellentiae non
convenit Christo ecclesiae. quare in omni effectu supernaturalis potestatis hominibus est minister sive
iurisdictionis sive ordinis, nam hoc parum est, hominem, et summi Pontificis esse ministrum Christi
et vicarium, quod et Paulus Rom. 15. ait dico. n. Christum vestrum ministrum fuisse circum
cisionis, et Christus de se ipso, non veni ministrari sed ministrare, et Paulus de se et Petrus
Apostolus et Petrus. 1. cor. 4. sic nos existimet homo ut ministri Christi, et dispensatores
mysterii Dei. dico. n. nos sunt ministri et dispensatores secundum quod sunt ministri medij inter
Deum et alios homines, et sic ministri vocantur respectu Christi et dispensatores ipsi hominibus, et
in ordine ad eos, ad col. 2. sicut didicistis ab epistola chari. confirmatio, qui est fidelis
vobis minister Christi, et. 1. cor. 3. quod Apollo? quid Paulus? ministri eius aut credidistis
ministri et non amplius. et Ioa. 12. qui michi ministrat mesquat, et si quis michi ministra
verit. q. non est quod esse ministrum idem quod esse instrumentum, nam instrumentum est quod
invenit, et quod non agit secundum propositum minister vero agit et secundum propositum et propter
quem intendit, ut requirat et intendit, ut Baptista minister regni intendat, non baptizat
et sic de ministris aliorum sacerdotum, dicit et minister verbi predicator pseudo dicit, non
verum esse ministrum Christi, cum sit esse vicarium illius, veluti episcopi vicarij, non aliud est mi
nister episcopi, ad effectum igitur potestatis supernaturalis non altioris rationem causa est habere homo quod minister
seu ministerialis causa, sicut nudus minister (quod verbum illud Deus nimis offendebat) idem
quod solum vel tantum minister, ut bene videtur idem significare, Petrus et Paulus ac Petrus
summi Pontificis, nudi ministri sunt. 1. tantum et solum ministri, et non dominus nec corpus sunt sicut
ecclesiae. sed Christi sicut (ut supra) vicarij episcopi est nudus vicarij et nudus minister episcopi, nunquam
satis est ita se habere hominem ad Christum sicut vicarij episcopi se habet ad episcopum. quid amplius potest

petere homo? aut illi sit concedi? hoc contentus erat Paulus, Petrus et alij, et hoc prosumo honore et dignitate habebant ministerium habere actus, cui pro premio respondet honor adeo si quis mihi ministraverit honorificabit eum Pater meus.

6. Premittendum est potatem ordinis seu iuris dictionis duobus modis posse haberi in habitu scilicet et in actu ut episcopus annularis et non habens curam habet potatem administrandi sacra gubernandi et regendi in habitu tantum et non in actu. Similiter et episcopus habens ecclesiam suspensus aut excommunicatus eodem modo habet potatem illam habitu non in actu, sacerdos et non habens curam aliquam, vel habens tantum excommunicationem, habet potatem absolventi a peccato in habitu non in actu, circa haec vero impedimenta habent quidem in actu. id est non solum potatem sed usum vel executionem, et excommunicati vel suspensi habent quidem potatem, non tamen usum aut executionem, et signum cuius est quod seclusis impedimentis, aut signata vel tradita illis materia, et nulla potate denuo illis amissa potest exire in actu et executionem per illam met potatem quam antea habebant, sicut et dum episcopus transfert de una ecclesia in aliam per illam met et totam episcopalem potatem potest exercere ad ordinem et iuris dictionis in curis denuo sibi signatas perquam potest prius in eas curas habebat, nihil enim aliud fit per translationem, nisi quod subtrahit una materia et dat aliam ut si ligna quaedam subtrahantur ab igne, et alia applicentur eadem virtute comburunt ista, quae prius illa, etsi sacerdoti consecrati subtrahantur unus panis vel vinum et alia subministrantur, et sic tanquam te soluitur argumentum quod quidam patet dixit insolubile esse, quoniam potest intelligere quoniam ut translatione episcopi potest iuris dictionis super per ecclesiam aufertur et alia denuo datur, quare potest exat mobilis a subiecto, quod non de iure divino vel actu immutabili. nec intelligens quod potest et administrandi sacra. prius quibus manet eadem, et tamen non potest licite et de iure eadem sacra administrare per ecclesiam, sed per eandem potatem potest iam secunde ecclesiae, sicut haec manet eadem ordinis (in genere) potest ita et illa iuris dictionis, licet ob differentiam nam actum iuris dictionis actus potest iuxta ita ut nullis sint, esto attentet illos exercere, nequeunt tamen iuxta ita ad ordinem, nisi actus absolventi a peccato infuso interire qui quodammodo videtur esse ad ordinem cum requirat characterem sacerdotij et quodammodo ad iuris dictionem, cum possit iuxta ita, sic ut nullus sit esto attentet, ut si est excommunicatus, suspensus, vel alias prohibitus.

Quanto magis, quod non valet consequenter potest haec est mobilis a subiecto, quod non est immutabile actu vel virtute aut de iure divino, ut patet in Papa haeretico facto, aut saltem voluntarie renunciantem papam, desinit enim potest iuris dictionis esse in illo et tamen exat actu immutabili et de iure divino.

Non ergo obstat quominus dum datur episcopo potest ordinis per consecrationem, datur et potest parandi, gubernandi et regendi, et demum omnia illa faciendi quae ad munus episcopi spectant si non est episcopus. quod et pastor, doctor, gubernator, redemptor animarum, habet quod regimen et munus pastorale sicut valet homo quod animal rationale. quod si redemptor pastor, doctor, quod et iudex, quare episcopus non iudex, non habens iuris dictionem est monstruam et includit repugnantiam in adiecto, unde sicut est ex institutione christi et de iure divino, et sic actu immutabili. quod et consequens.

Et confirmatur hoc, si per illa verba Jo. 20. pasce oves meas fuit data ipsi Petro potest iuris dictionis super omnes fideles, haud dubium non de aliud nisi quod in verbo pasce significat et in potate parandi.

includit potas illa iurisdictionis ois, que necesse est ad finem potas illi spiritualis, qui est dirigere animas in Deum, cum eo ipso epi, sint pastores quosunt epi, et illis dicitur pascite, et de illis dedit potas pastores et doctores, maxime cum his illorum verborum potas oues meas extendat se ad oes pastores, ut apertissime in superioribus probatum est evidenti. sequitur oes epi eo ipso quo sunt epi potatem habere pascendi gubernandi regendi, oem et illam iurisdictionis que necesse est ad consecutionem finis spiritualis, qui n. posset intelligere potatem gubernandi regendi corrigendi absque iurisdictione? cum ita correlatiue dicat pascere ad oues, gubernare ad eos qui gubernant, regere ad eos qui regunt, sicut iurisdicatio ad subditos, non ergo potas aliqua ordinis aut iurisdictionis sit relatio, nec sit esse cum ad aliquid seu relatio non sit de genere adiuo, neque ad relationem sit motus per se aut actio imm. neque illi imm. corruptio, sed incipit aut desinit ratione fundata. et termini, sed est de genere qualitatis nature potas vel impot, ad illam qualitatem que est potas, posito termino seu materia talis potas sequitur relatio, ut eodem modo et genere sint correlatiua pastor seu pascere et oues, gubernatis et gubernatis, aut iurisdicatio et subditi vel subiedi.

* Cum potas epi sit super nature ut finis illi, ois illa potas et iurisdictionis spiritualis que est necesse ad consecutionem finis illi spiritualis et super nature est annexa illi principali ut accessoria per illam regulam, omnia sine quibus, quare agitur habet epi illam et habet hanc per regulam conexorum aliam aut siue ampliore potatem temporalem preter illam necesse. nec Papa habet ex iure diuino aliter iure diuino eo ipso quod est papa est et imperator et tamen multi doctores dicunt iure diuino et nature repugnare duas has supremas potates in eadem supposito tamen abesse ut sint conexe Deo n. ut non deficit in necesse. ita nec abundat in superfluis.

Ex assignatione seu traditione magis individuatur potas illa, siue ordinis siue iurisdictionis iuxta phrasin Augustini, s. g. th. quod magis est principium individuationis, sunt ergo ois epi iure et integre instituti a Christo, et ab eo positi, et hęc propositio catholica cum forma littere et expressę sub his verbis continetur, in sacris litteris, imo est velut scriptura, non dubitem illi, presbyteros et diaconos esse ex euang. et ita ex iure diuino, cum nihil possint agere absque licentia epi, et habeant, an epi sint ex christi institutione et iure diuino, et si sine Papa nequeant aliter suos excoicare et quod presbyteri et diaconi nequeant esse simul subiedi summo Pontifici, et illi inferiores, cum et esto habeant potatem ordinis a Christo imm. possint tamen (ut quidem phrasin) priuari a Pontifice, legitima ordinum consecratione, non quidem ob aliud quod iurisdictionem habet super eos, et quod contra iurisdictionem faciunt sic suspensi aut priuati excoicantes, verum illi potas habet alio iure ordinis et confirmant.

sed et est inuitabile quod epi sint vicarij Pape, et ab eo oem iurisdictionem habent et

omnes

et oem potatem legitimam, i. qua possent legitime uti, quare n. no exunt vicarij Pape
si Petrus et alij Apli vere exant chm vicarij, qz ab eo mm. constituti fuerunt, et
oem potatem habuerunt, qz et epi qui eodem m. a Papa hnt oem potatem iurisdictionis im
m. imo et ordinis, et usum illi legitimum, exunt et ipsi Pape vicarij maxe cum pos
sit et eor potatem ardare, restringere et no tollere illam, que est iurisdictionis, et
illam que ordinis est qm ad usum legitimum, nihil e deest quo minus vere sint Pa
pe vicarij ad suum nctum mobiles sicut epi vicarij, ipsi met epi et adeius nctum
mobiles, hoc aut est contra decreta summo Pont, concilior et dicta sctor, que passim vo
cant epi chm vicarij et dei legatos, quare est idem tribunal epi cuius et Pape, sicut id
est epi et sui vicarij, nec vere epi ant successores Aplor, cum ipsi Apli actus fuerint im
mediate constituti epi, alij vere epi a Papa, qd et contra decreta concilior, et summo Pont,
et contra innumera dicta sctor, sicut q Apli alij a Petro esto eor actus imm. instituti.
exant ipso Petro inferiores, ita epi sunt inferiores ipso Pont, esto sint actus imm. instituti
et hoc est no verum.

ex his premissis clarissime dilunt' oia argumta aduersarij ut nec sit necesse sigillatim
ad ea respondere, et qm ad doctores quos citant. s. cardinalem de turre cremata, Phi
lipum Decium, et alios istis iuris canonici peritis et non diuini opponim' apertas scripturas,
doctores sanctos iuris diuini peritiores illis, et concilia et deniqz oia que superius sunt allegata
quod vero aiunt chm instituisse epatum in abstracto, non est epus in abstracto, ridiculum est no
n. est epus idea Platonis, nec De' fecit aliquid in abstracto sed oia in concreto et sic epus
verus realis et phisicus, no imaginarius, mathematicus, aut metaphisicus, posuit. n. (inquit Paul)
et dedit chm quosdam aplos, posuit epus sps scti regere ecc. Dei, sicut et sacerdotes in con
creto non in abstracto, descripsit Paulus vitam mores, qualitates et conditiones, quas opp'here
epus, presbyteros et diaconos, non in abstracto sed in concreto fecit chm epus, nec unum tm sed
plures, nam et cone' diso num b' et suavissime dei disposita in oib' q ex chm institutione et iure sit
tm unus epus, et q nullus presbyter, diaconus, clericus aut et secularis fidelis habeat ex chm
institutione et iure diuino iudicem et superiorem nisi tm Rome et solum summo Pont, que n.
maior pernitias possit ee in ecc. maxime cum passim fiant dispensationes in legib' humanis, no
deat hoc diuina dispo'ne, ut quisqz possit dicere non datum sibi iudicem et superiorem actus
cui obedi' teneat, nisi epm Romanu'. Quod vero dicunt summo Pont, comparari soli, et
si oes lunc et abis atqz ita derivari iurisdictionem ab eo in alios sicuti lumen a sole in astra
aut nunqz aut raro reperiet' instas doctorib' huiusm' comparatis sed co'issime chm solus et
nullus et scti, nec Beati^{ma} vrgo, nec tota et ecc. comparat' soli, ita inquit Rupertus ab
bas lib. 3. de heretia bochi. c. 16. q solus (ing'') chm comparat' soli

Quod vero exco q residentia personalis subiecta sit mutationi penes hoc q iam in una ecc. ramin
alia ex translatione possit p'fere residere, aut exco q multis de causis possit abesse a sua ecc. ac

quat'

Arguat dicta residentia non esse iuxta divini, factum est, nam et in quolibet alio
precepto affirmativo et sitit dei, reperit tanta aut maior variabilitas et mutatio,
innumerae et sunt causa obsequia patris familias potest abesse, imo et quibus tenet, aut quibus
sua presentia est perniciosa, aut sui absentia necessaria. magis vel talis familia, innumerae
et causa filii presentia abesse a parentibus, quos tamen precepto divino honorare tenent, imo
et multis de causis potest quod detinere alienum ad tempus, et excusari a datione elemosinarum
et tamen haec omnia sunt precepta divina, et tamen sicut in familia non potest abesse causa legitima
ma abesse diu a suo domo, nec filii ab obsequio parentum, nec quibus retinere alienum,
ita et pastores a quo abesse causa legitima presentia diu abesse a suis omnibus, equum hoc ut
illa est preceptum divinum

Quod et scripturae loca et dicta ad hoc eludunt per verbum per se vel per alios, non est
pium et blasphemum, sic exponere scripturam et verbum, si tamen intelligitur episcopus oportere esse
dilectorem per se vel per alium, dicere et debere esse hospitalem, benignum, modestum, inexcusa-
bilem, et ponere animam pro omnibus, illas agnoscere, et notitiam bonae, ab illis agnoscere
eiusque vocem audire, per se vel per alium, et ponere animam pro omnibus dicit tenet per se vel per
alium. 1. suam vel alienam animam quid absurdum? quis haec ferat, dicit et verum familiarum
domui praesidere debere, familiam gubernare per se vel per alium, filios quoque familiae parentum
obsequium praestare debere, eosdem honorare per se et vel per alios, imo et de omnibus preceptis
tis affirmativis eadem ratione similem exponem potest dare, imo et maiori, specialissime
in cura pastoralis quaerit industria ipsius personae, quae possit in officia boni pastoris, quae
talia praecipue presentia reduci, pascere. scilicet tuere, curare. 2. sanare, mederi, quiescere, unguere,
fovere, et portare, ut colligitur ex Ezechiel, 34. c.

- * Cum et dictum fuit Petro et successoribus pascite oves meas, intelligitur per se vel per alios, non
per se ipsum, Petrus, per se ipsum oves pascere et tamen illo non obstante est Christi preceptum et dicitur
- * Per se ipse tenet si sint legitime impediti, impediti autem ab executione presupponit facultatem
et sufficientiam non enim ignis impeditur ne frigus faciat sed ne comburat quare inest
abilis idiota non impeditur a predicatione ut sic possit excusari.

Erroneum est et quod quidam ex patribus dicit Papae potestatem alterius generis esse a potestate episcopi
et illius et huius potestatis sit ministerialis, et est ac si quis dicat, caput in hunc esse alterius generis
a corpore, aut lumen solis alterius generis a lumine huius et Stellaz, et expressit S. Th. dicit po-
tatem episcopi esse a potestate presbyteri, Papae tamen potestatem eiusdem generis a potestate episcopi
Equum falsum et erroneum est dicere quod predicare seu docere, non sit pascere, sed regere
nam et regere est pascere, et pascere est regere, reges et in sacra scriptura saepe vocantur pastores
et pastores reges et in ps. 22. Dominus regit me in hebreo habet, pascit, loco regit, et ps. 2. ego
autem constitutus sum Rex ab eo super syon montem secundum eum, predicans preceptum eius, verum
illud predicans preceptum eius exponit precipuum munus huius regni vel regis, quod est docere
seu predicare preceptum Dei.

278
279
falsum item bē, quod quidam alius P^r dicit nunq̄ exibi consecrationis dari iurisdictio-
nem, per consecrationem. n. est quis bonus eps, et non citra, et nomen ep̄i (ut ille met P^r ase
ruit) est nomen iurisdictionis, ḡinea, et per eam dat^r iurisdictio sacerdoti et insui conse-
cratione dat^r pot^r iurisdictionis. s. absolventis a peccatis infro interiori
falsum et id quod idem dicit excommunicationem non habere effectum supernālem, neq̄ eē pot^rtem
supernālem, est. n. pot^r euang^l. et tradita in euang^l. et priuat corōne fidelium et participa-
tione suffragiorū, hic aut^m effectus supernālis est.

Dicit idem P^r mām quāq̄ posse dari sine iurisdictione velut fuit data B. Paulo q̄ mis-
sus est ad gentes, et B. Petro q̄ missus fuit cum iohanne in Antiochiam, ut hē in adtib⁹ Apoloz⁹
imprim⁹. n. exempla non continent veritatem, nam et Paulo et Petro fuit data pot^r in uni-
uersum orbem actū, ut et ceteris Apl⁹, nulla ḡ. mā erat aliena ab eorū pot^rte. Deinde
retorquet^r argumentum contra ipsum met. q̄ simā p̄ dari sine iurisdictione, imo ha-
benti iam iurisdictionis pot^rtem sic ḡ et Papa dat mām. i. oues ep̄i habentib⁹ pot^rtem
iurisdictionis ab ipso ch̄o. optime ḡ poterit intelligi signatio et distributio mām absq̄
traditione iurisdictionis, sicut ioh̄s distribuit terram promissionis, dominium t̄ illius
non a ioh̄e sed a deo habuerunt, sic et distributio et partitio ecc^l agūm Pont^r est, qu-
bernandi t̄ pot^r a deo

Neq̄ obstat his veritatib⁹ quod idem P^r dicit, illud. s. eē de iure diuino, quod im̄ est
a deo, nulla hoīs auct^r. media siue mediante, atq̄ ideo nec ep̄s eē de iure diuino, neq̄
residentiam, cum mediet inter Deum et eos auct^r. Pape, dico ḡ. hoc non obstat, si. n.
intelligi nullo hoīs ministerio medio, tunc neq̄ presbyteri neq̄ diaconi eēnt de iure diui-
no, neq̄ ep̄i ḡtum ad pot^rtem ordinis, neq̄ sum⁹ Pont. alius a Petro neq̄ effect⁹ sacerdotis
causae gratia ḡ. neq̄ lex Moysi ḡtum ad iudicialia et ceremonialia, q̄ per angelum Moysi
et per ipsum populo fuit data, imo et decalogus per angelum et Moysē, cum. n. De⁹ ut sic et ḡm
Diuinitatem non habeat es vocale per quod loquat^r, quicquid loquit^r et dicit, loquit^r aut per
hoīm ut per pph⁹, aut per angelos, qui utunt^r instrumentis corporeis ad formandas voces
quare nihil eē sic de iure diuino, nisi quod ch̄us per se ipsum precepit et docuit, imo et
ipse ch̄us per humanitatem. i. es et lingua manifestauit et docuit, et sic adhuc De⁹ per
hominem. i. medio hoīe seu humanitate. sicut intelligat^r sic im̄. adeo eē id quod est
iuris diuini, ut nō excludat^r oī medium ministrum seu instrumentum aut ministrum sed me-
diam auct^r. i. agens medium, quod sua auct^r. agat, cum sum⁹ et Pont, ḡtum ad effect⁹
pot^ris supernālis, et ipsa met pot^rtem supernālem conferendam t̄ sit minister, neq̄ exca-
dat virtutem seu pot^rtem ministri, ut satis aperte supra p̄batum manet, seq̄ ei⁹ ministrum.
medium nō impedire quomin⁹ et ep̄i et eorū residentia sit de iure diuino, sicut et effect⁹ sa-
cerdotis sunt de iure diuino, non obstante q̄ ministri tanq̄ ministri mediant inter Deum et ipsos
effect⁹, et ut ministri operant^r illos, quare mediate uel im̄. sic nō bariant rationem iuris diuini

imo breuius eius diuinum dicitur de utroque, ut si per se ipsum Christus dixerit
ate qui in bobis est gregem, aut iussit Petro, hic pastoribus nomine meo, pascite qui in bo-
bis est gregem equum uno et alio modo ipsi pastores tenentur iuxta diuino pasce gregem, et est
B. Paulus solet dicere, dico non ego sed dominus, quare autem secundum nos, qui negant
residentiam esse iuris diuini et episcopus Christus iussit Petro per illa verba pasce oves meas, et
ipse constitueret et poneret pastores et iubet illis curam gregis, et certum sit precipisse
Petro illud, sicut et alio modo, ipsi Christus tangit et ministrum vicarium, et non sua propria auctoritate
illud precipere ita quod Petrus vere potuisset dicere, cum dicit pascite qui in bobis est gregem
non ego precipio sed dominus. id est non mea auctoritate sed domini auctoritate. sicut et Paulus cum dicit, pascite
vobis et breuius gregi, equum vere potuisset dicere, non ego sed dominus, cum certum sit et de
ministris Christi et vicariis, et non plusquam ministris illud precipisse, quare omni modo est inueniendum
quod est, et quod residentia sit de iure diuino.
Equum parum obstat, quod idem patet asseruit, de verbis illis, quae cum ligaueritis, et
quae cum solueritis etc. et quae remiseritis etc. esse inquam verba illa enuntiativa, non collatiua
alicui potestati, quod imprimis arguuntur de B. Petro cui dicitur tibi dabo claves, et
quodcumque ligaueris etc. quae et sunt enuntiativa sicut et alia, et in certum est et de
fide Christum adimplere utroque illa verba, nam sicut Petrus dicit pasce oves meas, ita
omnibus, sicut misit me etc. et ego mitto vos, et ite predicare euangelium. et creaturae itaque
valet, Christus misit seu enunciauit illis habitum claves, quod habuerunt illas, a quo autem
habere potuerunt nisi a Christo? et cum innumeri sancti doctores, concilia quaeque propria
fateantur verba illa dicta esse ipsis Apostolis suis successoribus, sicut successoribus Petri inquit
constat quod omnes habuisse ab ipso Christo non obstante hominis ministerio.

Debile et arguuntur fuit simile quoddam quod ille Petrus adduxit de umbella tegente caput, et
simul reliqua membra corporis obumbrante, capiti tamen tamen adherenti, quasi quod sic potestas spiritus
sacri insit tota soli Petro, et inde derivet in alios, debile (inquit) et ineptum est simile sumptum
ex suggestu potestatis, quod ex vera potestate, nam si pater umbellam intelligit potestatem ipsam, cum tamen
haereat capiti et non membris, sequitur nullam potestatem esse forte nisi in Petro et non in aliis, nec
posse esse, sicut per umbram factam intelligit potestatem ipsam, cum umbra sit non capiti
sed ab umbella et ponente eam, ita quod imponens umbellam capiti obumbrat simul et caput
et alia membra, et sic inferretur quod idem Christus, quidam potestatem Petro, dat et aliis mem-
bris, quod toti ecclesiae. et capite ministeriali et membris constanti. et idem probat ex alio simi-
libus solis. id est et eius luminis ad alia alia et eius lumen, et fontis ad rivum et arboris
eius radicem ad ramum. a quo enim est sol, et eius lumen, et radii, quare et lumen lunae et
illius, et a quo fontis eius aqua, et rivus, et a quo arbor sive radix et rami

Elusit. Petrus ille parabolas illas de fideli seruo et prudente quem constituit dominus, et
quis putas est fidelis seruus et prudens? etc. cum tamen in sensu literali, non dico parabolas, sed
et germano seruo literaliter de Christo Deo et spiritu sancto. ponere et pastoribus positus ab eo, quos posuit et dedit
ad eph. 4. adu. 20.

iam ^{et} soluta est illa ratio de equa potestate iuris dictionis cum Papa, si haberet auctoritatem
universalem illam episcopi, retinetur. n. argum. de potestate ordinis que est ex iure divino, et tunc quo ad usum
legitimum non equa est in episcopo et in papa, quia nec unus potest ordinare nec confirmare episcopos, et
et Papa retinetur et argum. de potestate absoluendi a peccatis, que est ex iure divino in sacerdotibus
per collationem ordinis sacerdotalis, et tunc non equa est cum potestate pontificis, / soluitur ergo
quod dicitur. ex eo quod non habent manum signatam iure divino alij auctoritate pontificis, sed ipsi est illam si
gnare, inquam exerceant potestatem quam auctoritas habent, nam et de alijs Apostolus Petrus possidet
argum. fixi, qui tunc auctoritas habuerunt universalem potestatem,

Quod vero dicitur ipsos habuisse ex privilegio, gratis et sine auctoritate. et rone dicitur. quod si dicitur
quod exant confirmati in gratia, atque ideo non poterant abuti illa potestate, propterea fuit datam illis
ratio hec et est ab extrinsecis et ut dicitur per accidens, quid si possent abuti? dicitur tunc
moderata sufficienti a Petro. idem dicam tibi de episcopis christi. n. uno modo sufficienti providit
omnibus, et Petri et successoris potuerunt abuti illa pleni potestate, et gratia nec illis erat
danda

Causabantur et aliqui quod hoc aut mos hereticorum est, petere ius divinum, et nolle acquiescere
iuri ecclesie. de hoc supra dictum est, imo mos ecclesie et conciliorum fuit propter ortus hereses
aut falsas doctrinas, et catholicorum, velut est hec quod residentia pastoris sit iuris tamen humani, et
propter corruptos et mores ius divinum declarare explicare, et extendere et ex eo deducere
omnia explicita contra insurgentes hereses, et pernitiosas doctrinas. et corruptelam more. / cum
asertio hec residentia. scilicet pastoris, tamen esse iuris humani sit valde noxia, et sint libri impre
ssi, in quibus continetur, viri prope habitati, eam a proposito aseruerunt et defenderunt, sint
quod homines suapte natura propensi ad otium et libertatem equis est, imo necesse eam et damnare, et
libros prohibere, quomodo quodam maiori damno permittentur quod catholicorum sunt, quod libri eorum
pro hereticis habentur

Simile quid aserebat Cardinalis vovaxmuensis, quod ad illam veritatem episcopus esse institutus auctoritas
aiebat. n. nobis convenire cum hereticis in hoc quod episcopi sint auctoritas de iure divino sed tamen, heretici
aut negare episcopos Petri esse veros episcopos. et allegabat confessionem Augustana / contra ipsum tamen plu
res loci apertissimi adducti sunt, in quibus heretici, et negabant episcopos esse et iure divino et auctoritas
et superiores presbyteris, imo re et iure divino equales et eosdem. confessionem. n. Augusta
nam soli Lutherani et inter illos pauci adhuc, integram tenent, et sunt alij plures heretici ipsius
peiores ut Calviniani seu sacramentarii / Ingoliani / Anabaptistae et alij, qui omnes negant episcopos esse eiu
re divino, tamen negant sacramenta ipsa, licet ponant suas ordinationes modo quodam, et tamen concilia
definiunt sacramenta esse instituta auctoritas. ponunt et tamen, sacraconi. Jude, imo et idolatrie suos sa
cerdotes et episcopos et in hoc nobiscum conveniunt nunquam ob hoc non definiunt synodus episcopos esse iure di
vino. non amplius nec veros episcopos et sacerdotes, quos ponunt heretici et Lutherani sunt veri episcopos, quod
illi quos isti infideles ponunt, quod nec sunt sacerdotes nec ordinati nec. n. amplius Lutheri exat
Papa, aut Calvinus episcopus et sui ministri, qui sunt pure laici, sacerdotes, quam Mahumet et

et sui sacerdotes, sicut non amplius ordinationes hereticorum, quibus proficiunt suos pastores
sunt sacra. ^{ta} infidelium ordinationes, quae si uola est oio illa euasio. b. trahat qd est
catho. quingant, aserentes christum fecisse Petrum tm epm propter quos et eant definiende he
veritates. s. epus ee institutor actus presbyteris superioris, et illos ois qd auzo pastores eodem
chri precepto teneri mun) suu exerceat perse ipsos, ac perinde personaliter residere apud se
ad ois causa oi legitima absentie absente.

Et due ille veritates, epus. s. ee institutor actus, et superiores presbyteris exant iam quaer de
se et definite in 2. parte hui) concilij Tridentini sub iulio. iij, dum. n. desacia. ordinis
dum est inter alios iste ar. num. 8. datus fuit theologis et Trib). s.

Epus iure diuino non ee institutor, neq) presbyteris superiores, neq) habere ius ordinandi, aut
hene id illis ee comune cum presbyteris, ordinationesq) ab ipsis factas sine plebis consensu
tas ee. / adten) habet ar. cuius ois partes sunt errores hereticorum hui) tporis quo articu
cum alijs examinato et disputato per theologos et Trib), doct) super illo fuit confecta sub his
verbis

Docet deinde sda synodus no ee audienda quid docent epus iure diuino constitutos ee no ee
cum ex euangelicis literis manifeste constat christum dnm Aplos. (in quor) locum epi subrogati
sunt) per se ipsam euocasse, eosq) ad Aplat) gradum promouisse, neq) illud in cogitatione
benire debet, q) hic tan necessari) et eminens gradus in ecc. humana institutione introductus
fuerit, quod eat diuinam prouidentiam, tanq) in nobiliorib) deficientem supellare parat)
q) ecc. sumo opore perturbant, qui nihil inter epm et presbyteros interae arbitrant) existiman
tes eadem oio munera iure diuino illis ee permissa, quor) errorem explosum iam prudenter
damnatum in ecc. de integro nunc sda synodus ad demnat. hacten) doctrina. que Trib) placuit
proposita omnib), demptis solum illis ultimis uerbis, de integro nunc sda synodus ad demnat
que ex animaduersione Archiep) Granatens) et forte alior) sublata fuere, eo q) canon sine
Anathism) formandus erat in quo damnarent) dicti errores, in ueliquo tr) oib) Trib) fuit
probata doct). iuxta quam per prius deputatos, qui exant numi. 19. aut. 20. (no consensu
et nemine contradicente fuit firmat) hic canon. 8. numi.

Siquis dixerit epus non ee iure diuino institutor, nec presbyteris superiores, aut no habere
ordinandi, uel id ee presbyteris competere, Anathema sit. quare indubitatum oio est, quia
non ite mansisset definit) q) eet, si habita fuisset sessio, qn et doct) idem oio continen) fu
rat omnib) Trib) probata, poterant q) he due veritates haberi uelut iam definite. uerum
q) ac illa p. sequi uidebat) residentiam quoq) ee iuris diuini, si epi sunt, cui) definitio
legati no fugiebant) cum dederunt ar. desacia. ordinis subtraxerunt uerbum illud, qd
iure diuino no ee institutor, et requisiti rogatig) per Archiep) Granatens) et alios pre
latos Hispanos ut illa uerba restituerent ar. et theologis ac Trib) proponerent
minanda cum alijs, responderunt, hereticos non negare epus esse iure diuino, et q) ipi hui)
ni darent loca inq) hoc negant, miserunt Archiep) Granatens) et ep) sevobrig) locuplura et q)

in quibus id perspicue negant nec tamen sic voluerunt verba illa restituere aut proponere. 280
Nonnulli tamen theologi loquuti fuerunt de re hac petentes eam defini, licet pauci, et incongrua
tionibus Patrum Archiepiscopus Granatensis Primus loquutus est de re illa et petijt idem quem sequi
tisunt usque ad .60. Presbiteri, alijs omnibus consentientibus legatis, inter quos et nonnulli argue
bant nos Hispanos quod de re non proposita, a legatis tractarem, usurpantes legatorum munus
quod tamen est proponere, innixi verbis in prima sessione huiusmodi. 3. partis concilij positus. Propo
nentibus legatis. / quibus Archiepiscopus Granatensis, dum super decretum residentie suam dia
ret seniam respondit se neque alios Hispanos non proposuisse, neque in hoc usurpasse munus
legatorum, nam aliud est (dixit) proponere coeterum et ex munere, et aliud aliquid in particulari
proponere vel suggerere, sciunt. n. Presbiteri in concilijs generalibus, in quibus sumus et Pontifex, aderat,
deus fuisse modos definiendi, alterum. scilicet coeterum cum illis verbis, sacro approbante concilio, et alium
munus coeterum, cum illis sacro suadente, aut suggerente concilio. huiusmodi differentie indefiniendo cum
tractantes iuris canonici doctores autem, signatus abbas Panormi. super .c. i. de sponsalibus. et i.
et .c. de partibus et super .c. Ossiis de electione, et alij alibi, quod dum materia quae definebatur origina
liter procedebat a papa, vel ab eo proponebatur, tunc definebat cum illis verbis sacro approbante
concilio, quod verum a concilio, vel ab aliquibus Presbiteris concilij originem ducebat, seu proponebatur, tunc
sub illis alijs verbis definebat, sacro suadente vel suggerente concilio, si ergo in concilijs in quibus
Papa aderat, concilium seu Presbiteri quoscumque proponebatur, quid nisi ibi adsunt legati poterit idem quoscumque
fieri, definiunt autem Innocentius in concilio Lateranensi. ut habet de baptismo et eius effectu. c. finali
licet Greco, sub illis verbis sacro suadente concilio?

Addidit dicitur Archiepiscopus Granatensis. si offendit hoc verbum proponere, sit hoc suadere, aut sugge
rere, subministrare, aut consulere, vel in medium iacere, quod si nihil horum placet sit petere, hoc
n. nemo potest nos prohibere quominus possimus petere, quod et minimum de plebe id est, nam et indefini
tione concilij generalis continetur verba illa, nulla persona petente audiri exclusa, tamen abest ut pre
lati nequeant petere, audiri et dicere, referte hęc legatis, ut ipsi proponant, a quo non satis scio
aut tot legibus teneamur, sed quid a defectu ad ipsos, et illis non placet proponere, aut nolunt, quod
tunc remedium? Simulti Presbiteri petunt, velut fuit in his tribus veritatibus. scilicet de iure residentie et
episcoporum, et eius superioritate ipsis presbiteris. nunquid non concilij negotia ad libitum seu volun
tatem legatorum aut (vni) illorum tractanda sunt? non est hęc libertas conciliorum, nec de eorum digni
tate, neque ipsos credo legatos sibi velle tamen tribuere, petimus ergo. et non proponimus, hoc
cum quidem ratione Residentie quidem iuris declarationem, quod propositus fuerat ille articulus per lega
tos, considerant Presbiteri quae via seculo iniri possit ut pastores aures residentie, sub his verbis
statim fecerit omnibus presbiteris occurrit via hec et ratio, declaratio. scilicet iuris residentie, quod si legatorum
scopus seu intentio non erat hec, Presbiteri non tenebant statim a principio id diuinae, nec
sidiuinas, statim tenebant non aperire sensa sua aut non petere optimam hanc viam et rationem

Isidorus libello de ordine
celebrandi concilia habet .i.
tho. concilio in principio
inquit natus presbyteri vel
aut diaconi clerici sive lai
ci de his qui foris steterint
cilium per qualibet re credide
runt appellandum ecc. met
politane archidiacono cum
sua intinet et ille concilio
denuntiat. tunc illis et intro
eundi singulatim et propone
de hanc concedatur.

Quo uero adducit alia, ep^o. s. eē institutos a ch^o superiores presbyteris, petenda ma-
gnam et rationem habuim⁹, illa. s. fuisse conclusa, et quasi definita Maxim^o Trum con-
sensu in 2. parte hui⁹ concilij, ut didum est supra, et opposita eor⁹ eē exco^o heret^o
cor⁹ hui⁹ t^oporis, ut perspicue ostensum fuit, et tota synodus tunc intellexit in eo^o
exco^o antiquit⁹ iam in eccl^o. damnatos.

G Argu^m. aduersarij bonum et cō^o exat q^o papa p^o ordinare quicunq⁹ cuiuscuq⁹ au-
ct^o absoluerit imm^o. et sine licent^o proprij epⁱ, q^o est imm^o p^o p^o et sic argu^m
tant⁹ ap^o ad fa^o, uolunt oīā confundere p^o uertere, cum t^o pot^o non sit data
nisi in edificationem non in destructionem, p^o quidem De^o agere imm^o. effect⁹ oīum causa
rum, t^o sic res quas condidit administrat, ut proprijs mot⁹ agere sinat, nec tollit auct^o
nem aut agit p^opter eum nisi rarissime. pro necc. aut p^ote sue manifestatione, quanto
magis quā condidit pot^oes inferiores sed conditas a ch^o inuenit debet sine sua
proprijs actione agere et functione nisi rarissime aut pro causa aut necc. possit et serua-
phim aut cherubin r^o inferioris angeli exco^o et illum anticipare nec t^o fit in p^o
caelesti illa hierarchia, quanto aut⁹ h^o caelesti illi fuerit similis exit pulchra ordi-
nata magis absq⁹ confusione interruptione, modo uero sunt tot exemptiones, reserua-
nes dispensationes p^ouilegia ut sint oīā confusa, et hec quidem p^opetua ut semel
p^o homo aut capitulum seu capitulum seu cenobium aut collegium p^opetuo maneat ex-
p^o et leges sint humane (in^o) t^oporales et ad^optiones p^opetue et reseruationes, et p^o
sem dispensetur in legib⁹ et nunq⁹ in exemptionib⁹ et reseruationib⁹ sed iste ac si essent leg^o
diuine et naturales p^opetue maneat et eque longissime distantib⁹ ab urbe et proxima
habitantib⁹, et residentib⁹ et munij suum exercentib⁹ et h^o minime curantib⁹ et bonis
epⁱ et nihil ep^o fundatione scientib⁹ nedum facientib⁹, hec ne est pot^o que in p^o
est ponenda? exemptiones reseruationes sunt uelut miracula contra oīem legem rarissime
facienda, alia⁹ ut inquit Rex. ad eug^m. montium facis d^orum digitum sciungis ama-
nu et coniungis humero collatere cum faciens brachio

Non nouit h^o antiqua eccl^o. et antiqua concilia, non etas Cipriani Aug. Amb. man-
bant illis sarda testa sua iura ex auar^o. et ch^o sufficientia absq⁹ delegatione ad oīā
necc. expedientia saluti aīaz⁹ nō erat tunc necesse facere ordinarios delegatos cum
oīent exemptiones reseruationes, ab hoc malo uenit ut hoc passim ponat⁹ possint t^o
legati pape, peccat⁹ oīo in quanto. 2. numero multitudine exem^otionū reseruationū
nullum q^o est arg^m. p^o papa de plenitudine pot^ois q^o benef^o cum usu hui⁹ plenitudinis
tot detrimeta pot^oat⁹ eccl^o. non id semper meriti habendum et agitandum. quid. p^o
papa s^o quid expediat eddificet qui fact⁹ oīā que absolute p^o

Toties q^o ut illis uerbis tang⁹ delegati debilitat infirmat pot^oatem ordinarij tang⁹
hul possint nisi ut delegati, t^o sunt Dei ch^o legati et uicarij, p^ouidet metrop^o
tanis facere ep^o delegatos ad causas in quas ut ordinarij p^ota, q^o quoad illas causas.

281
270
fiunt exempti ab illis cum si velint procedere ut delegati non potest appellari ab eis nisi
ad delegantem non ad metropolitanos, est autem hoc contra ordinem ordinem ordinem
ri debent, non agit per saltum nec deest in necessitate. sic nec Christus nec euangelium, resti-
tuantur sua episcopi non egent his delegationibus sed restitutionibus ablatorum et reservationum plu-
ribus mille annis ecclesie. non novit has exemptiones reservationes tot dispensationes, redeant
sacraunia roma, illa tempora felicissima quod ecclesie. tan male habet his infelicissimis.
temporibus, Papa eligit creat episcopus, creat eligit tales quibus non sit necesse tot reservationi
tot eximi, peccantes abutentes potestate privat, tollat privat, non omnes castiget eque,
exemptionibus et reservationibus temporibus eximendi reservationum iam fuit veniat iam tem-
pus ordinandi omnia subiiciendi concedendi aut melius restituendi ablata;

100. fol.

Faint, illegible handwritten text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

100. 101